

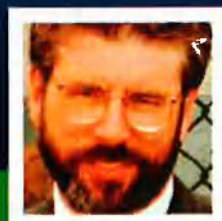
BADIA I MARGARIT: "QUÈ VOL DIR BILINGÜISME?"

EL TEMPS

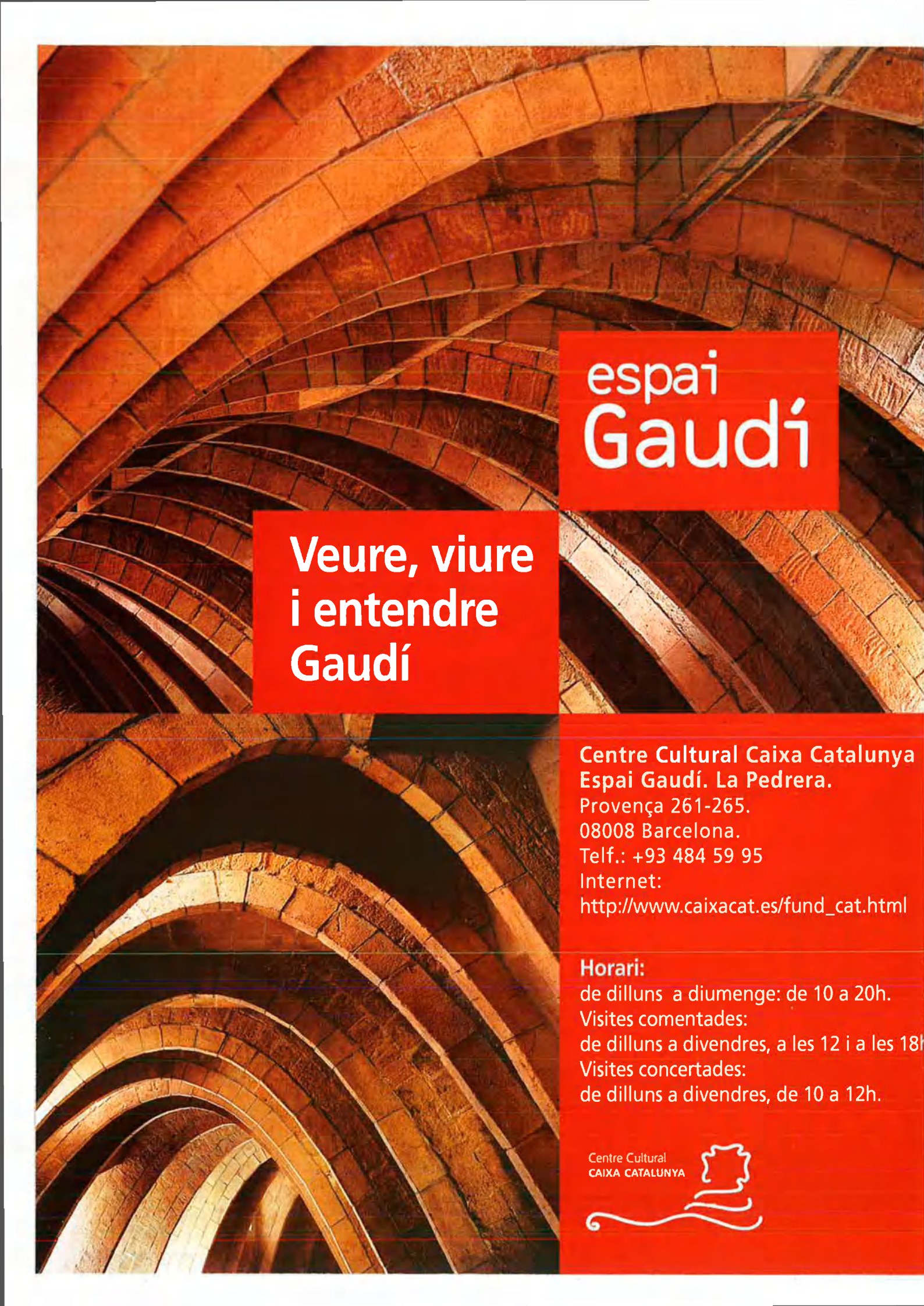
8 JUNY 1998 • NÚM. 729 • 20 FF / 450 PTES. / 2,67 EUROS

**Superman,
la llegenda
continua**

EXCLUSIVA: Entrevista a GERRY ADAMS, líder del Sinn Féin

espai
Gaudí

**Veure, viure
i entendre
Gaudí**

**Centre Cultural Caixa Catalunya
Espai Gaudí. La Pedrera.**

Provença 261-265.

08008 Barcelona.

Telf.: +93 484 59 95

Internet:

http://www.caixacat.es/fund_cat.html

Horari:

de dilluns a diumenge: de 10 a 20h.

Visites comentades:

de dilluns a divendres, a les 12 i a les 18h.

Visites concertades:

de dilluns a divendres, de 10 a 12h.

Centre Cultural
CAIXA CATALUNYA

EN PORTADA

20

Superman, el vell d'acer

Joan M. Oleaque

Superman, símbol per excel·lència del còmic americà, fa ara seixanta anys.

28

"Tots som Clark K. d'algun manera"

O. Cortacans / J. M. Oleaque

Entrevista al catedràtic Romà Gubern.

PAIS

30

Per salvar Mallorca de la venda

Miquel Payeras

L'Associació de Defensa de Mallorca vol evitar la venda massiva de l'illa.

34

Crònica en blau d'una manipulació

Mario Reyes / Salvador Giménez

Castelló de la Ribera lluita per la valencianització del seu topònim.

38

Segona tanda electoral a l'Alguer

Gustau Navarro

La sindicatura de l'Alguer, pendent d'una segona tanda en les eleccions municipals.

MÓN

40

"Jo veuré una Irlanda unida"

Oriol Cortacans

Entrevista a Gerry Adams, líder del Sinn Féin.

ENTREVISTA

46

"Tinc ganes de tornar a la política"

Francesc Bayarri

Entrevista a Josep Vicent Marquès.

ARXIU / JOAN CELIA

Neix a Mallorca una associació per crear una xarxa de turisme verd que aturi la venda massiva de propietats rústiques.

CIENCIA

50

Del bressol a la tomba

Susanna Martínez

Cal estudiar l'impacte ambiental dels envasos.

52

Biodiversitat virtual

Xavier Duran

Primera conferència electrònica europea sobre biodiversitat organitzada des de Barcelona.

SOCIETAT

54

França 98, el vilatge global

Ignasi Gallart

La xarxa s'ompli de futbol.

CULTURA

58

"Costa molt de dir si som bilingües o no"

Antoni Sella

En homenatge a Pompeu Fabra, EL TEMPS entrevista el lingüista Antoni M. Badia i Margarit.

62

La Universitat de València, de festa

Rosanna Melià

Una institució valenciana emblemàtica, a punt de fer cinc-cents anys.

64

Aladdin Toys, joguines i art per a infants

Maria Ferrer

L'exposició de joguets de Torres-Garcia s'instal·la a la Pedrera de Barcelona.

LLIBRES

66

Fa falta un petó

Julià Guillamon

Plantejament d'una nova polèmica: les limitacions de l'exigència literària.

ARXIU

Després de morir, ressuscitar i casar-se, l'heroi de la S en el pit fa equilibris per continuar tenint èxit.

RAFA GIL

Josep V. Marquès publica el llibre de narrativa 'El retorn del naufrag professional', i insinua que pot tornar a la política.

LA GALERIA

73

Sitges, per un "teatre d'elit per a tothom"

Beatriz Cabezas

Comença el XXIX Certamen de Teatre.

OPINIO

11

Dormen tranquils?

Salvador Cot

12

Estapé respon

Fabià Estapé / Toni Canís

13

Borsa i ètica del treball

Albert Closas

15

Fidesz

Llibert Ferri

16

Els comparses d'Amedo

Xavier Vinader

17

CVC, IEC: la barra i la desídia

Francesc Esteve / Alfons Esteve

18

De Nuremberg a Madrid...

Ramon Barnils

'Qui té fam somnia rotllos'

J. J. Pérez Benlloch

De l'Èpica a la lírica

Pau Viciano

19

Dormir com un reig

Martí Domínguez

71

L'opinió de Pere Gimferrer

Agustí Pons

82

Socialdemòcrates

Joan Francesc Mira

EDITORIAL

I ara... Salamanca

Ni València ni Barcelona seran capitals europees de la cultura, ni ara ni almenys d'ací al 2016. Els ministres de Cultura de la Unió Europea van decidir per sorpresa les ciutats que exerciran la capitalitat cultural els pròxims anys, i van desestimar les candidatures de València (2001) i Barcelona (2004). En saber-se la notícia, en contrast amb la contrarietat de l'alcalde de València, Rita Barberà, i l'apatia de l'alcalde de Barcelona, Joan Clos, la representant espanyola en la reunió dels ministres,

Esperanza Aguirre, va tornar a Madrid contentíssima perquè Salamanca ha estat la ciutat escollida per compartir amb Bruges (Bèlgica) aquesta significada capitalitat l'any 2002.

Barcelona podrà parlar el colp perquè ja té en marxa el Fòrum Universal de les Cultures per al 2004. A València, la decepció és més important i Rita Barberà, enfurida, ha arribat a afirmar que la ciutat del Túria serà malgrat tot l'autèntica capital cultural del 2001, "amb el suport del govern espanyol i de la Generalitat Valenciana", alhora que ha atribuït al "pasteleo europeo" tan amarga decisió.

Paraules buides. Rita Barberà ja sabia que les dificultats polítiques a nivell estatal i fins i tot autonòmic per tal d'aconseguir suport a la candidatura valenciana n'eren moltes. Les negociacions amb la Unió Europea es van portar des de Madrid sense informar els ajuntaments de València i de Barcelona, que no tenien ni idea de la imminència de la decisió europea. Si això, en el cas de Barcelona, amb alcalde socialista, podria tenir una explicació malèvola, en el cas de València —amb alcaldessa del PP— encara és pitjor, perquè demostra que

no tenia el suport del govern espanyol, que ja havia optat secretament per Salamanca.

Com si coneguera també aquesta crònica d'un fracàs anunciat, el president Eduardo Zaplana es va mantenir sempre al marge de la candidatura de València. Ell ja "tenia" l'Hermità i Terra Mítica. Per què cremar-se en un intent inútil que no tenia ni el suport de Madrid? Un espectacle lamentable del qual no pot deduir-se, com diu Rita Barberà, que València sí que tindrà el suport de la

Moncloa i del Palau de la Generalitat per als actes que, malgrat tot, se celebraran el 2001.

Si Barberà no ha tingut ni l'ajuda dels seus, tampoc no ha fet de la seua candidatura una candidatura de tots els valencians, raonablement acceptada per totes les tendències sociopolítiques. Si la cultura és integració, l'alcalde i el seu

equip tenien davant de tan gran aposta l'oportunitat de demostrar-ho, tot superant diferències ideològiques. En aquest sentit, Rita Barberà va fer bé de reivindicar sense complexos la figura i obra de l'escultor Andreu Alfaro, reconegut internacionalment i compromès amb la llengua i cultura del País Valencià. Però ho va fer tard.

Ha faltat una visió més ampla i democràtica. I més encara, sensibilitat. Perquè, com pot proclamar-se una ciutat capital cultural d'Europa quan les excavadores —i per ordre del seu ajuntament— tiren a terra les alqueries històriques de la seua horta? Quan la llengua pròpia i la seua producció més important i universal és condemnada a l'ostracisme social? Quan... Així no es pot convèncer una Europa cada vegada més plural, que no es mama el dit: primer s'han de convèncer els de casa.

**"Ni València 2001
ni Barcelona 2004.**

La ministra

**Esperanza Aguirre
està contentíssima,
perquè Salamanca
ha estat escollida
capital cultural
europea l'any 2002."**

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Av. del Baró de Cárce, 40, 13. 46001-València. Telèfon: 96 352 48 69. Fax: 96 352 09 83.

REDACCIÓ DE BARCELONA: Rambla de Catalunya, 121, 1-2, esc. A. 08008-Barcelona. Telèfon: 93 238 42 62. Fax: 93 238 42 63.

REDACCIÓ DE MALLORCA: Costa de la Pòls, 6, 1-7. 07003-Palma de Mallorca. Telèfon i Fax: 971 72 07 63.

ADREÇA INTERNET:
http://www.eltemps.com
CORREU ELECTRÒNIC:
temps@bcn.servicom.es
SUBSCRIPCIONS: 902 131 025.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Jordi Fortuny.

REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Francesc Viadel (*Cap de redacció*), Miquel Calvet, Laia Climent (*Coordinació Llibres*), Salvador Giménez, Mario Reyes i Xelo Tortosa (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE BARCELONA: Joan Morales (*Cap de producció*), Oriol Cortacans (*Coord. Món*), Alex Milian, Enric Rimbau i Gemma Morales (*Secretària de redacció*).

REDACCIÓ DE PALMA: Miquel Payeras.
PRODUCCIÓ: Josep Agustí i Jem Cabanes (*Correcció lingüística*), Lina Casanovas (*Maquetació*), David Fernández (*Portada i gràfics*), Rosanna Puchades (*Gràfics*).

RÚBRIQUES: Ramon Barnils, Martí Domínguez, Fabià Estapé, Jaume Fàbrega, Joan F. Mira, J. J. Pérez Benlloch, Agustí Pons, Joan de Sagarra, Pau Viciano, Xavier Vinader.

COL·LABORADORS: A. Alfaro, V. Arqué, J. Balló, L. Bonada, A. Bosch, F. de P. Burguera, F. Calafat, B. Cabezas (*La Galeria*), R. de la Calle, T. Canfs (*Economia*), A. Castel, Eliseu T. Climent, P. Codonyan (*Perpinyà*), A. Cort, X. Duran (*Ciència*), L. L. Ferri, J. Finestres, C. Gàmez, A. Gil, J. Iborra, V. Jiménez, V. Lozano, T. Mestres, X. Montanyà, A. Muns, J. M. Oleaque, M. Ollé, A. Papiol, M. Porta Perales, A. Reig, J. Roura, E. Sanjuan, J. Sebastià, M. Serra, J. Ll. Sirera, Ll. Soler, M. Soler, F. Torrent, M. Vicent.

COL·LABORADORS GRÀFICS: P. Carmoña, J. Celià, R. Cugat, R. Gil, X. Gómez, V. A. Jiménez, S. Llosa, M. Margenat, G. Matamala, J. Play, S. Sàez, D. Vjuescas, M. Vila.

ARXIU: Jesús Prats (*Fotografia*), Rosa Serrano (*Documentació*).

PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Salva Martínez, València. Tel.: 96 352 48 69. Anava Publicitat, València. Tel.: 96 397 30 94. Anava Publicitat, Barcelona. Tel.: 93 238 42 62.

SUBSCRIPCIONS: Quica Sena.
ADMINISTRACIÓ: Pilar Martí, Assumpció Palau.

TRACTAMENT ELECTRÒNIC D'IMATGES I FOTOMECÀNICA: Jemagraf, SL.
IMPRESSIÓ: Riva de Neyra, SA.
DIPÒSIT LEGAL: V-853-1984.

Cap part d'aquesta publicació pot ser re-produïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotogràfic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

ALS NOSTRES LECTORS

El temps no passa per a Superman, que aquest mes de juny fa seixanta anys i continua com sempre: fent de Clark Kent en la vida diària (un periodista tímid, una persona normal i corrent) i convertint-se en heroi volador i invencible quan el cos li ho demana. Com diu Romà Gubern en l'entrevista de la pàgina 28, en certa manera tots portem un Clark Kent a dins. Aquest número d'EL TEMPS dedica deu pàgines a analitzar el mite, els com i els perquè de Superman. Precisament, l'aniversari de Superman coincideix amb el d'EL TEMPS, que acaba de fer catorze anys. No volem fer comparacions, ni que ningú no s'ho prengui malament, però segur que fa catorze anys sortir cada setmana al quiosc amb una revista en català feta a València era més heroic que saltar per la finestra i posar-se a volar en comptes de caure a terra.

Jordi Fortuny
Director

Viver, en defensa de l'escola rural

El passat 24 de maig anàrem a Viver, on manifestàrem el nostre suport a les accions que en aquest municipi fan els pobles de la part oest de la comarca de l'Alt Palància per reclamar el compliment del mapa escolar, que indicava que allí havia d'impartir-se tercer d'ESO. Ens sentírem gratament sorpresos per la decisió dels representants municipals de continuar en la defensa dels interessos col·lectius amb una acció tan compromesa com es una vaga de fam. Igualment ens vam admirar de la magnífica planificació, organització de tots els actes per part de l'APA i altres col·laboradors. Però tal vegada el més important fou el suport dels pobles a aquestes accions, indubtablement quan es té un poble així els dirigents ho tenen un poc menys complicat.

Esperem que vista la decisió d'aquesta subcomarca de Viver de tenir aquest centre educatiu, les autoritats educatives reflexionen i retornen al projecte inicial de mantenir el tercer d'ESO a la zona. Hi ha bastants motius per a fer-ho així; per una part són suficients alumnes, solament a Viver ja n'hi ha 20, més tots els dels altres pobles; mentre que a Montanejos on n'hi ha 16 (dels quals solament 8 són del municipi) es crea un centre de secundària. Això pot crear un greuge comparatiu. Alguns d'aquests xiquets abans adscrits a Viver, si se'ls obliga a anar a Sorgorb, hauran de fer 80 quilòmetres diaris, dues hores d'autobús.

Hi ha altres raons extraeducatives que hauríem de considerar, la pervivència dels pobles està en la continuïtat dels joves, si els joves se'n van, la mort dels pobles està assegurada.

Aquest despoblament no és bo ni tan sols per a la ciutat cap de comarca, que hauria de

ser més generosa i solidària amb els seus pobles. En aquest cas Sogorb, amb serveis, comerços i administració d'àmbit comarcal, necessita exercir la seva capitalitat sobre pobles pròspers. No tindria cap sentit i no seria bo per a la capital de l'Alt Palància ser capital de pobles moribunds.

Josep Herrero
Societat d'Amics de la Serra Espadà

Malbaratament de recursos

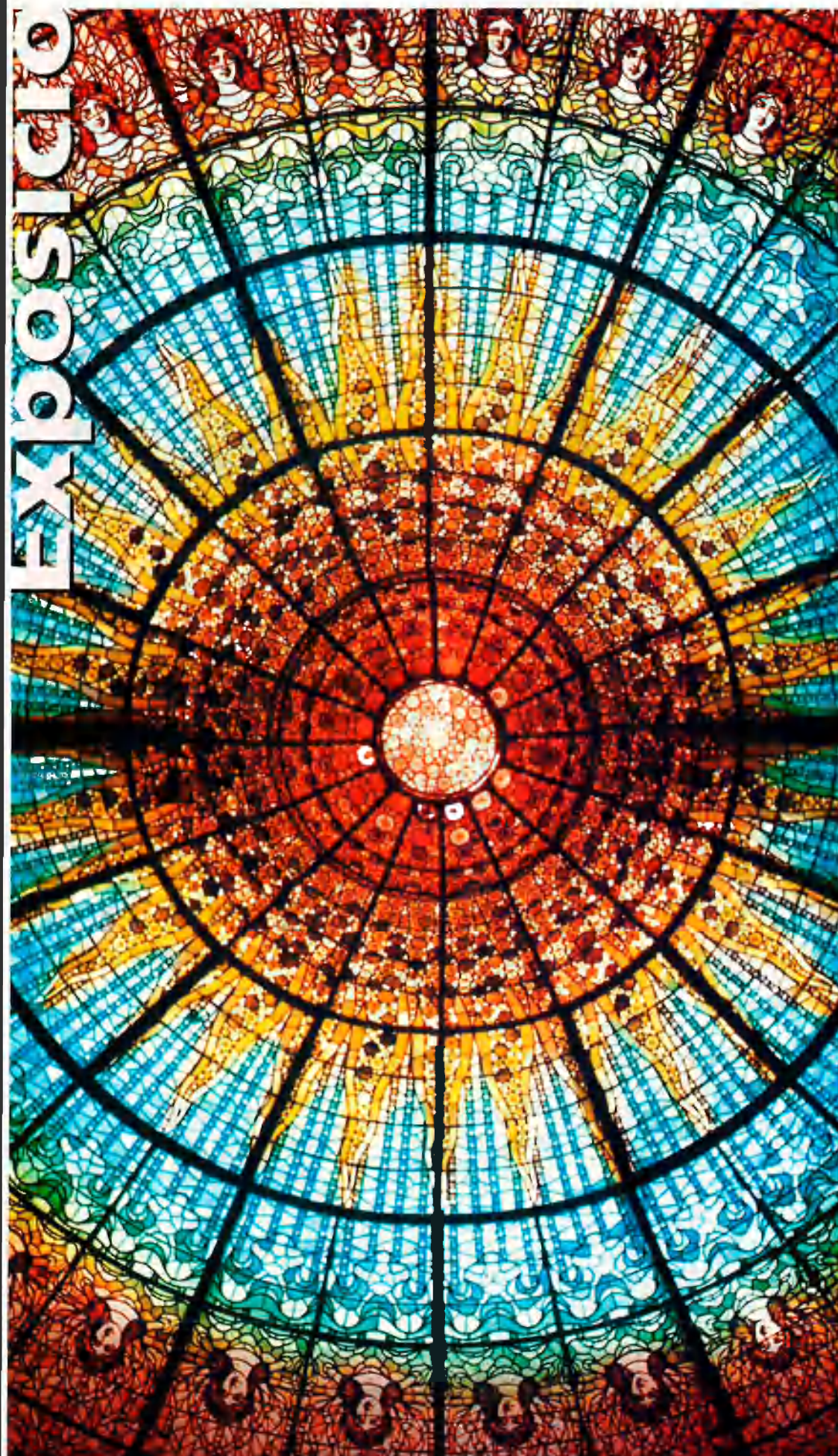
Poca gent coneix que un 24,48% (dades del 1996) dels residus municipals produïts a Catalunya són cremats a les plantes d'incineració; el resultat és la destrucció d'uns recursos (714.734 tones/any) que podrien ser reutilitzats o reciclats.

Per tant, crec que és urgent optar seriosament per les "tres erres": Reducció, Reutilització i Reciclatge, amb un residu mínim final a abocar molt més segur que les cendres i escòries que aporta la incineració.

Si penseu el mateix, us podeu afegir (firmant o recollint signatures) a la Iniciativa Legislativa Popular per prohibir la incineració de residus a Catalunya (tel. 93 481 28 03, ext. 3332).

Joan Pons Valls
Barcelona

Les cartes al director han de ser com més breus millor, màxim quinze ratlles mecanografiades, i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però, per motius d'espai, no en garanteix la publicació.

Exposició

Ara fa cent anys, Catalunya enlluernava amb el Modernisme

L'any 1898 ha passat a la història com un moment de crisi. Amb la derrota a Cuba i Filipines, desapareixien les últimes restes de l'imperi espanyol. La pèrdua de les colònies va provocar un daltabaix econòmic, polític i moral, recordat més tard com el desastre del 98. Però fa un segle, la societat catalana vivia també l'impuls del Modernisme; una efervescència d'iniciatives culturals, associatives, esportives, polítiques i sindicals; l'esclat del catalanisme. Enmig de la crisi, Catalunya demanava la paraula per fer una proposta renovadora i europea.

Escolta, Espanya. L'exposició d'un dels moments més dinàmics de la nostra història.

"Escolta, Espanya"
Catalunya i la crisi del 98

L'empenta dels catalans

Museu d'Història de Catalunya
del 19 de març al 13 de setembre

Amb la col·laboració de:

Fundació "la Caixa"

Amb el patrocini de:

GECA ALSTHOM

Tellesma de Catalunya S.A.

CATALUNYA
RADIO

Generalitat de Catalunya

FUSTER-PLA

EL TEMPS

PIÙ LETTA NE SUBSCRIZIONE

☐ Xec bancari adjunt a:
Edicions del País Valencià, SA

DOMINGILIANO BANCARIA

EL TEMPS Avinguda del Baró de Càrcer, 40, 13a. Tel. (96)352 46 69 - CIF A-46166B21 - 46001 VALÈNCIA

Alborch no lluitarà per l'alcaldia de València

ARXIU / RAFA GIL

L'ex-ministra Carme Alborch ha decidit que no participarà en les primàries de la ciutat de València. L'elevat nombre de candidats i l'escàs suport que li ha donat el PSPV l'han conduïda a aquesta retirada.

SALVADOR GIMÉNEZ

Carme Alborch ha decidit que no es presentarà al procés de primàries socialistes de la ciutat de València. L'ex-ministra es desdii així de les declaracions que va fer al setmanari EL TEMPS (vegeu núm. 720) en les quals va apuntar que ja es veia com a candidata a l'alcaldia del cap i casal del País Valencià. A l'hora de la veritat, però, Alborch s'ho ha repensat. I és que la diputada socialista, que no milita en el PSPV-PSOE, ha trobat a faltar tot el suport de l'executiva dels socialistes valencians encapçalada per Joan Romero.

Aquesta executiva, que en un primer moment va animar Alborch a ser candidata, no ha confiat en ella perquè l'ex-ministra pretenia confeccionar la llista de regidors. Aquesta proposta no ha estat acceptada per Romero, que

La retirada de Carme Alborch (a la dreta), millor cartell electoral del PSPV a València, ha tornat a crear polèmica. Una vegada més, Romero (a l'esquerra) ha vist com l'aparell ha inclinat la balança.

ha cedit a les pressions del secretari comarcal de València, José Luis Ábalos. A més, l'elevat nombre de candidats que s'hi presenten no ha jugat a favor d'Alborch.

Siga com siga, l'ex-ministra, un dels cartells socialistes més valorats quant a expectativa de vot, ha abandonat de moment la cursa de les primàries. No obstant això, un grup de militants i simpatitzants de l'ex-ministra han decidit recollir signatures de suport a Carme Alborch perquè no es retire d'aquest procés. Tot indica, però, que la decisió és irrevocable i que la seua situació com a diputada a Madrid ja li és suficientment còmoda i no li cal lluitar per l'alcaldia l'any vinent.

La retirada d'Alborch ha provocat tensions al si del PSPV així com alegries en les files populars. I les tensions no vénen provocades per la

pèrdua de la millor candidata sinó pel poc tacte que els dirigents socialistes han tingut a l'hora de portar endavant un afer tan delicat com les primàries.

Segons els analistes polítics, la retirada d'Alborch s'eplica com a conseqüència suport que l'ex-ministra va donar al secretari general del PSOE, Joaquín Almunia, en el procés de primàries al govern central. No podem oblidar que l'executiva del PSPV, amb Romero i Asunción, va ser una de les poques cúpules territorials del socialisme d'arreu de l'estat que van prestar el seu suport total al candidat vencedor Josep Borrell.

Aquesta no ha estat, però, l'única diferència amb el secretari general Joan Romero. La cúpula socialista ha dubtat —i encara ara— de la capacitat de Carme Alborch per mantenir-se quatre anys a l'ombra

de l'oposició en cas que no poguera derrotar la candidata popular Rita Barberà. Tot plegat ha portat l'ex-ministra a retirar-se, de moment.

Ara com ara, els candidats que han difós la seua intenció de presentar-s'hi són l'advocat i militant socialista Antonio Sotillo, l'actual portaveu, Aureli Martínez, i la regidora Ana Noguera, del corrent d'Esquerra Socialista, corrent que també ha fet costat a Antoni Asunción per guanyar les primàries a la Generalitat valenciana. Davant de la retirada d'Alborch, Ana Noguera es perfila com la candidata més sòlida i preferida pels militants de la ciutat de València. Tot indica que la regidora Ana Noguera ha desplaçat Carme Alborch en les preferències dels militants socialistes de la ciutat per presentar-li batalla a l'alcaldesa Rita Barberà.

L'acte culminant de la "Campanya pels documents notarial en català" es fa divendres 5 de juny a l'Hotel Pòdium de Barcelona, en un sopar en què participaran, entre altres, els notaris Joan Bernà i Josep Alfons López Tena, a més del parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya Francesc Ferrer i Gironès i el polític Jordi Sánchez.

❧

Joventut Valencianista celebra el propinent dijous 4 de juny la dartera tertúlia al voltant del vuitanta aniversari de la Declaració Valencianista. Hi participaran el president de Jovens Nacionalistes d'Unió Valenciana Rafa Medina, i el portaveu del Bloc de Joves del Bloc Nacionalista Valencià, Josep Vidal. L'acte tindrà lloc a la Llar-Escola Sant Buit, al carrer En Blanc, 6, de la ciutat de València, a les 20.30 hores.

❧

El passat dissabte 30 de maig es va constituir a Xàbia (Marina Alta) l'Associació Cultural Antoni Llidó en honor al sacerdot i mestre xabià desaparegut a Xile durant la dictadura del general Augusto Pinochet l'any 1974. L'objectiu principal d'aquesta associació és esbrinar on es troba Antoni Llidó i les circumstàncies de la seua desaparició, segrest, tortura i presumpte assassinat al país sud-americà.

Jornada de defensa del català a Perpinyà

El dissabte 6 de juny, a les 17.30, es farà a Perpinyà un acte per reivindicar el reconeixement del català per part de l'estat francès. La jornada l'organitzada el Comitè Català per la Llengua, integrat per diverses associacions nord-catalanes.

Jornades com aquesta s'estan celebrant en d'altres zones, com ara Euskadi Nord o la Bretanya, i formen part

d'una campanya coordinada pel Comitè Republicà per la Modificació de l'Article 2 de la Constitució francesa, un article que només reconeix el francès com a llengua. La campanya també pretén la ratificació de la Carta Europea de les Llengües Minoritàries. La jornada reivindicativa del proper dissabte a Perpinyà té un marcat caràcter cultural i social, per això s'ha previst

ARXIU / D. UMBERT

La manifestació catalanista passarà pel Castellet Perpinyà.

que l'acte acabi amb un concert de diversos cantants i grups nord-catalans, com Jordi Barre, Pere Figueres, entre d'altres.

Nous desacords amb l'aeroport del Prat

El ministre de foment, Rafael Arias-Salgado, ha tornat defensar com a opció més vàlida per a la construcció de la tercera pista de l'aeroport del Prat aquella ubicació més llunyana a l'actual segona pista. El ministre es manté inflexible amb el projecte de construir-la a 1.350 metres de la pista principal. Aquesta opció va en contra de les defenses per la Generalitat,

que la vol fer a 1.190 metres, i la dels ajuntaments de la zona i grups ecologistes, que defensen la distància de 1.050 metres. Arias-Salgado considera que l'opció del ministeri és la que permet un aprofitament màxim de les instal·lacions. Malgrat això, va advertir que si les "institucions catalanes opten per una capacitat menor de l'aeroport" no s'oposarà a la decisió.

Anguita ja té un referent d'IU a Catalunya a la seva mida

Després dels ultimàtums de Julio Anguita, el PSUC-viu, abans col·lectiu Roig-Verd-Violeta —el sector escindit d'Iniciativa per Catalunya—, ha aconseguit imposar les seves tesis al PCC. El nou referent a Catalunya d'Izquierda Unida es dirà Esquerra Unida i Alternativa i serà una federació més d'IU.

RAFA GIL

Més de 2.000 estudiants i professors de les escoles d'adults (FPE) es van concentrar el passat dimarts 26 de maig davant la Generalitat Valenciana per protestar contra la política educativa del Govern Zaplana. A més a més, s'hi afegiren més de dos cents veïns del municipi de Viver, que demanaven la posada en marxa del mapa escolar. Justament, els alcaldes de Viver i el Toro, S. Hernández i J. Orduña, es troben en vaga de fam des de fa dies per aquest motiu.

Moviments en el PP balear amb Cañellas al centre

Cada dia que passa és més clar que l'ex-president Gabriel Cañellas no vol deixar de ser un poder real dins el PP balear i que no hi ha res més llunyà de la seva intenció que retirar-se de la política. Les tensions entre canellistes, vergeristes i el sector del govern de Matas, cada cop són més evidents. El moment clau serà la propera tardor, quan se celebri la Conferència del PP balear, i en la qual, a més d'elegir el cap de llista electoral, es definiran les línies per confeccionar les candidatures. Serà quan es vegi el poder real de cada grup.

La dreta s'aferra al secessionisme lingüístic

El Consell Valencià de Cultura ha decidit crear una ponència encarregada d'elaborar un o més documents sobre el nom, l'origen i la filiació del valencià. Una vegada elaborats els documents seran presentats al ple del CVC perquè siguin aprovats. La ponència estarà presidida per Xavier Casp, i formada per Joaquín Calomarde, Manuel Muñoz, Ramón Lapiedra, Carme Morenilla, Rosa Serrano, Ramón de Soto, Manuel Bas, Vicent Álvarez i José María Morera. Els consellers han destacat també la necessitat d'accelerar el debat perquè la situació no beneficia ningú.

D'altra banda, l'Institut Interuniversitari de Filologia

RAFA GIL

La filiació del valencià dificulta el pacte lingüístic que els membres del CVC s'havien proposat d'acordar abans d'aquest 22 de juny.

Valenciana (IIFV) ha estat l'organisme que més adhesions ha rebut perquè esdevinga autoritat en matèria lingüística. Gairebé un 80% de les entitats que han presentat informe sobre la llengua al CVC han manifestat la con-

veniència que l'IIFV tinga aquesta competència. Totes les universitats que han fet arribar al CVC el seu informe, entre les quals divuit d'arreu del món, s'han refermat en la unitat de la llengua i en l'ús de les normes del 32.

ANALISI

Dormen tranquils?

Salvador Cot

"Traïdors, traïdor" cridaven dues-centes persones vingudes d'un poble d'Almeria quan José (Pepe) Amedo entrava l'altre dia al Tribunal Suprem. No li deien assassí, ni torturador, ni terrorista. Per aquesta gent el delictes dels sots-comissaris és haver parlat de les activitats que orde-

nava José (Pepe) Barrionuevo, un personatge que, pel que sembla, és molt estimat a Berja, on va néixer, però que d'entrada no sembla que hi hagi passat gaires temporades, si més no per l'impecable accent de Valladolid que exhibeix.

Que els deu passar pel cap a aquests ciutadans per fer mil quilòmetres de nit amb un autocar carregat d'adhesius? Quin procés (patologia?) mental els ha impulsat a col·locar-se a la porta d'un tribunal a aplaudir i insultar, alternativament, una gent que o no coneixen o no tenen ni idea del que han pogut fer? És normal veure un ex-ministre de Justícia com Fernando Ledesma fent el *hooligan* judicial davant de dotzenes de càmeres? Dimitiran tots els diputats que s'han passejat amb l'adhesiu de "*Yo también soy Pepe Barrionuevo*" si es demostra que el seu amic ha ordenat segrestos i assassinats? Processaran per apologia del terrorisme tots aquells periodistes que diuen i escriuen que s'haurien d'aplicar condemnes

per les pífies i no per terrorisme d'estat? No. Perquè tots estaven d'acord amb les execucions extrajudicials per als membres d'ETA. Es tracta de gent (i n'hi ha molta) que segurament estaria en contra que l'estat matés, per exemple, un marit que ha assassinat la dona, són gent que potser s'escandalitza amb les imatges de la fam al món, són gent que segurament pateix pels ànecs de Doñana però contra ETA —i per Espanya— si cal s'ha de matar. És problema del nacionalisme espanyol, l'únic d'aquest estat que pensa que disposa de gent armada de forma legal. Parlem clar. Tots recordem l'època dels GAL i sabem que allò s'organitzava des d'Interior. Fins el punt que ni tan sols es va intentar muntar-ne una versió alternativa, per poc creïble que fos. I no es va fer perquè el PSOE pensava que això seria acceptable per la societat. A més, hi estàvem acostumats perquè aquestes coses sempre havien passat i cada vegada que un estat ho consideri necessari se saltarà la legalitat. En aquest país ningú no les té totes quan entra en comissaria. Aquí sorgeix l'única injustícia que pateix Barrionuevo. I és que mentre ell és assegut en una banqueta, un antecessor seu com Martín Villa engeixa el compte corrent des de la presidència d'Endesa. I tant van matar i torturar els GAL com el Batallón Vasco-Espanol, posem per cas... Però aquest sí que dorm tranquil.

El Col·legi de Farmacèutics de València estudia fabricar medicaments genèrics. El president del Col·legi, Salvador Ibáñez, vol que els farmacèutics participin en l'empresa com a accionistes i després dispensin preferentment els seus medicaments. Segons Ibáñez, aquesta és l'única manera de construir una indústria pròpia enfront de les multinacionals.

La Caixa ha posat en funcionament un nou servei de compra-venda de fons d'inversió i de valors a través d'Internet. Amb la xarxa es poden subscriure participacions en els fons comercialitzats per l'entitat, o donar ordres de compra i venda de valors.

Possible desblocatge del cable a Catalunya

La companyia elèctrica Endesa i Telecom Itàlia preparen una operació per prendre definitivament el control de Cable i Televisió de Catalunya (CTC). Aquesta empresa, que es va adjudicar la segona llicència del cable a Catalunya, té blockades des de fa un any les inversions previstes a causa de les desavinences entre els dos grups majoritaris en l'accionariat, el format per Endesa-Stet i el de Cableuropa-SpainCom. I és que aquests dos grups mantenen a la resta de l'estat una dura competència per adjudicar-se les demarcacions del cable. El president de CTC, Juan Echevarria Puig, que representa Endesa, negocia un acord ampli entre els accionistes que inclogui Endesa,

ARXIU / CARME PUÉRTOLAS

Echevarria, Endesa i Telecom Itàlia controlarien CTC.

Telecom Itàlia, Gas natural, Caixa de Catalunya i Catalana d'Iniciatives, per prendre conjuntament les regnes de la companyia. Una operació que seria avalada per la mateixa Generalitat, que ha comprovat que les rivalitats a l'interior de CTC frustraven l'extensió de la xarxa de cable al Principat.

Artur Virosque, reelegit a la Cambra de Comerç

Les Cambres de Comerç de València i d'Alacant han celebrat eleccions per renovar els càrrecs directius. A València, l'empresari del transport Artur Virosque ha estat reelegit com a president de la Cambra de Comerç amb 54 del 57 vots emesos. El vicepresident primer és l'empresari ceràmic Juan Lladro i el segon, l'industrial del moble Josep Lluís Quesada. El nou president ha anunciat nous esforços per part de la Cambra per millorar la formació dels empresaris i també la informació.

La Cambra d'Alacant per la seua banda, ha elegit com a màxim mandatari l'empresari naval i president de Terra Mítica, SA, Luis Esteban, i com a vicepresident primer de l'entitat l'ex-dirigent socialista Antonio Fernández Valenzuela.

ESTAPÉ RESPON

—El muntatge des d'aquella època en què TVE era l'únic i el principal aparell de la propaganda del Règim anterior ha esdevingut la muntanya del dèficit.

—Creu que RTVE pot ser viable, o s'hauria de tancar?

—Un diari econòmic publicava el govern central pagarà el deute de Ràdio Televisió Espanyola amb els diners de les privatitzacions. Creu que serà una bona solució?

—No és bona solució. Però un dia o un altre —mirant cap a Brussel·les— s'haurà de donar sortida a un dèficit que ja s'acosta al bilió de pessetes. No veig cap Sánchez Carrascosa dotat per trobar una solució.

—El deute de RTVE diuen que arribarà als 600.000 milions a final d'any. Qui n'és el responsable?

—No crec que la solució sigui tancar —encara que hi ha programes que ho "demanden"— sinó estudiar —en una comissió parlamentària—, una sortida com la que té la BBC anglesa.

—Quin sistema de finançament creu que seria el millor per a la ràdio i la televisió públiques?

—Un mix de publicitat i d'impost d'ús.

—Passant a una altra cosa, què li sembla el conflicte que s'ha generat entre Telefònica i Foment per les tarifes del telèfon?

—És una prova de força entre l'aviciat del senyor Aznar, dit Juan Villalonga, i el ministre de Foment, Rafael Arias-Salgado. Els interessos del públic van a banda.

—Mentre Telefònica es considera perjudicada, les associacions de consumidors diuen que les trucades locals gairebé es doblaran. I Foment al mig, amb la seva proposta d'augment. A qui ens hem de creure?

—Ara com ara qui té raó és el Ministeri de Foment. Espero que tot marxi en favor de Retevisión.

—Però no figurava que la liberalització de les comunicacions havia de portar un abaratiment de tarifes?

—Quan s'ha anat tantes vegades a les "Muntanyes Nevades" es confonen els principis i les conclusions.

BARÒMETRE

Servei Català de Col·locació

Total persones inscrites*	Inscrits que demanden col·locació
---------------------------	-----------------------------------

415.668	227.934
---------	---------

Total ofertes d'empreses rebudes*	Ofertes de la darrera setmana
-----------------------------------	-------------------------------

208.714	2.807
---------	-------

Cobertura última setmana	
Inscrits SCC ocupats	94,8%
Inscrits SCC aturats	19,3%
Inscrits SCC homes	80,7%
Inscrits SCC dones	37,6%
Inscrits SCC dones	62,4%

*Des de 08.03.95

EL RUMOR

S'ha parlat molt de l'efecte 2000, el problema que patiran molts aparells electrònics i informàtics quan arribi el nou segle. Molts aparells tenen calendaris electrònics en què els anys només tenen dos dígit, de manera que quan arribi el 2000 no distingiran l'any. Això pot crear errors de càlcul, bloquejos, etc. Alguns problemes ja s'han produït, com ara en l'àmbit de les targetes de crèdit. Moltes entitats ja emeten targetes que no caducaran fins al 2000 o més endavant, i expressen l'any amb dues xifres. Molts dels lectors de targetes dels comerços interpreten que són targetes caducades fa un segle i no les accepten.

Zaplana amaga informació a les Corts valencianes

El president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana, no és gaire amic de fer públics els contractes que l'administració valenciana subscriu amb empreses privades. Un comportament que s'intenta justificar fent esment al dret a la intimitat de les empreses, tot i que tanta resistència fa aixecar sospites que hi pugui haver altres raons menys confessables darrere.

L'últim exemple ha estat la sol·licitud que han fet parlamentaris socialistes de poder examinar els contractes firmats per l'administració amb la constructora privada Sedesa, vinculada a l'empresari valencià Juan Cotino, actual director general de Policia del govern central.

Una petició feta, no per tafa-neria, sinó perquè una de les missions constitucional i estatutària del poder legislatiu és fiscalitzar l'executiu. Com a resposta, han rebut la còpia de molts d'aquests contractes, però, curiosament, no hi eren els relacionats amb la Ciutat de les Arts i les Ciències ni amb el Parc de Benidorm, dos dels projectes impulsats per Zaplana.

Amb tot n'hi ha precedents. El govern d'Eduardo Zaplana va resistir tant com va poder fins acceptar que el grup parlamentari d'Esquerra Unida pogués accedir al contracte del cantant Julio Iglesias. I el mateix va passar quan van reclamar els subscrits entre TVV i determinades empreses privades durant el mandat

El president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana.

de l'anterior director, Jesús Sánchez Carrascosa. Tampoc no sobraria una mica de transparència, si és que no hi ha res a amagar.

ANÀLISI

Borsa i ètica del treball

El president de la borsa de Barcelona, Joan Hortalà, no es cansa de repetir la seva teoria de les "tres D" a l'hora de recomanar, sobretot als petits estalviadors, el criteri per a invertir en borsa. És a dir, que s'ha de tenir en compte la durada de la inversió (invertir a terme mitjà o llarg per

evitar ensurts); la diversificació de la inversió (s'ha d'invertir en força valors o sectors diferents per no tenir sorpreses desagradables); i la disponibilitat (és a dir, posar a borsa aquells diners que realment no es necessitin de manera immediata, que no se n'hagi de disposar per a pagar les factures del mes). Seguint aquestes tres D, el risc d'invertir en borsa es limita d'una manera important.

Sembla que els últims mesos aquesta norma d'elemental prudència no domina gaire en el conjunt dels mercats mundials. Davant els baixos rendiments que donen avui la majoria de productes d'estalvi, la gent s'ha llançat a la borsa a la recerca dels rendiments que ja no són capaços de donar les segures lletres del tresor o els bons de grans empreses. És possible que, ara com ara, no hi hagi gaires alternatives més. Però el perill d'aquesta situació és que, pel camí, sembla que torni a renéixer una certa "cultura del pelotazo".

I no parlo pas de teoria; aquests últims dies vaig sentir per la ràdio una falca publicitària d'una gran companyia que em va deixar garratibat. Diu, més o menys, així: "jo vaig comprar accions fa uns mesos i m'ha anat tan bé que ara ja puc dir al meu pare que em puc guanyar la vida tocant la guitarra".

Fantàstic! Ja no cal treballar per guanyar diners. Compres accions, t'estires al sofà a tocar la guitarra, i els milions et cauen del cel! Si no recordo malament, l'anunci, per a més inri, és d'una gran companyia de les que privatitza l'estat. Un bon exemple per a un estat, i el govern que el representa, que hauria de donar lliçons del que és l'ètica del treball.

Per cert, quasi el mateix dia que vaig sentir l'anunci, el president Aznar va passar per Barcelona a fer un col·loqui amb empresaris del IESE. Josep Maria Pujol, el rival d'Antoni Negre a la Cambra de Barcelona, va preguntar a Aznar si no quèiem, amb tanta eufòria econòmica, en una nova cultura del diner fàcil. Aznar va reconèixer que s'ha de vigilar de no caure en la comoditat, tot i defensar que la situació actual és molt més sana que no pas la de l'eufòria dels últims 80. I, amb un sentit de l'humor força desconegut, Aznar afegí: "Pero, mire, cuando yo estoy demasiado contento con las cuentas del estado, llamo a Barea y se me pasa...".

El grup de rock Rollings Stones ha suspès l'actuació que havia de fer a Barcelona el dia 1 de juny. L'empresa promotora ha assegurat que el concert es realitzarà a finals de juliol.

L'editorial mallorquina
Di7 ha presentat, just abans de la Fira del llibre, diverses novetats entre les quals destaquen el poemari *Guiarres de dol*, la primera obra dels últims dotze d'anys de Llorenç Capellà; o l'estudi d'història cultural *El diari 'L'Almudaina'*, de Damià Pons.

Les ONG Justícia i Pau, Mans Unides, Càritas i Unió de Religiosos/es han iniciat una campanya pública titulada "Deute extern, deute etern?". Aquesta iniciativa es fa a centenars de països, i té per objectiu sensibilitzar i mobilitzar la població perquè pressionin els seus governs a fi que condonin els deutes dels països més empobrits de la terra.

La Plataforma solidària amb Antoni Ricard Madoño ha denunciat el cas d'aquest jove lleidatà, detingut el passat 19 de maig per desobediència militar. Ricard fou empresonat per declarar-se objector un cop incorporat al servei militar. Empresonat a Lleida, i d'on podria passar a una presó de Madrid per a complir-hi els sis anys que demana l'acusació. El judici serà d'aquí a un any. La plataforma demana la llibertat del jove.

Barberà, a favor de l'enderroc d'alqueries

L'Ajuntament de València i la Conselleria de Cultura van donar el seu vist-i-plau a l'enderroc de tres alqueries situades a l'horta de Campanar. Casualment destacava la coneguda com alqueria de Barberà, de gran valor històric segons els informes fets per nombrosos experts. El seu origen es remuntava al segle XIV i posseïa restes gòtiques i islàmiques.

Rita Barberà, que fa només quatre anys va defensar aferrissadament la preservació de l'horta de la ciutat de València, ha cedit ara al ciment. El director de les obres i responsable del projecte urbanístic, Alejandro Escribano, també ha canviat de parer, ja que en 1989, quan era arquitecte municipal redactà un pla d'urbanisme que protegia les mateixes alqueries que ara ha fet

Les màquines destrueixen la història de València.

assolar. Esquerra Unida-Els Verds ha interposat diverses querrelles. **Víctor Maceda**

Els premis Laus es queden a Barcelona

La 28a edició dels premis Laus que atorga l'Associació de Directors d'Art i Dissenyadors Gràfics (ADG-FAD), ha tingut com a protagonistes dissenyadors i empreses del Principat. D'un total de 44 premis, 31 han estat per a empreses del Principat.

En les seccions que guardonen els espots, la catalana Tandem Campmany-Guasch DDB, SA, ha aconseguit tro-

feu i placa als millors efectes especials i una altra per la millor idea. També els autors de la imatge utilitzada pel club Moog Barcelona, de Barcelona TV, o la campanya "L'Eix uneix" dels ajuntaments de Vic i de Manresa, han estat guardonats. El dissenyador valencià Nacho Lavernia va aconseguir un premi pel embalatge ideat per a Ishtar Cosmetics.

El primer diari en difusió del País Valencià, *Levante-EMV*, ja es troba a Internet. Tot i que encara no ha estat presentada aquesta web, el periòdic dirigit per Pedro Muelas ha esdevingut el primer diari valencià que ha abocat una edició electrònica a la xarxa. La direcció és: <http://www.levante-emv.com>

JORDI PLAY

EL TEMPS fa 14 anys i trasllada la redacció de Barcelona

El dia 28 de maig va fer 14 anys que aquest setmanari va eixir al carrer per primera vegada, allà per la primavera del 1984. Coincidint amb això, el dia 27 EL TEMPS va inaugurar les noves instal·lacions de la redacció de Barcelona —que ja funcionen des de fa uns mesos— amb un acte intern amb treballadors i col·laboradors de la casa. En la foto del costat, un moment de l'acte.

Crítiques al codi de la UE de comerç d'armes

Diverses ONG amb presència a Europa han manifestat les seves crítiques al nou Codi de Conducta de la UE quant al comerç d'armes, que els quinze ministres d'afers exteriors van aprovar la setmana passada. Entre els punts més criticats per les ONG hi ha el fet que el codi no sigui obligatori i que la violació de drets humans no sigui un aspecte prou determinant per negar de manera rotunda una exportació d'armes; en aquest cas concret demanaven que es retirés el terme "repressió interna" per evitar el risc que el codi no s'apliqui en països que utilitzen les armes per a violar els drets humans dins de les seves fronteres. Un altre aspecte esmentat per les ONG és que no s'hi intro-

dueixen consultes multilaterals rigoroses entre els membres de la UE a fi d'evitar que un govern aprovi una exportació que un altre ha denegat. Tampoc no s'ha recollit en el codi la petició d'aquestes associacions per tal que els diversos governs dels 15 facin informes anuals amb informació detallada i rigorosa sobre les llicències d'exportació d'armes concedides i denegades, perquè siguin debatuts als parlaments nacionals i al Parlament Europeu. A més, tampoc s'ha recollit que es facin revisions anuals del codi.

Entre les ONG que s'han mostrat crítiques amb el nou codi hi ha Amnistia Internacional, Greenpeace, Inter-món, Metges sense Fronteres i també la Càtedra UNESCO

La venda incontrolada d'armes s'ha fet en llocs com Indonèsia.

de Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Tot i el rebuig a molts aspectes del codi, les ONG han valorat la iniciativa com un primer pas, però que encara caldrà millorar molt. A més d'aquest codi europeu actualment hi ha dues iniciatives més sobre les exportacions d'armes: una a nivell internacional encapçalada pels Premis Nobel de la Pau i l'altra dels EUA.

Els grups opositors nigerians preparen diverses protestes contra la dictadura militar que governa el país, dirigida pel general Sami Abacha. Els grups opositors es manifestaran el 4 de juny coincidint amb el segon aniversari de la mort de la dona de l'ex-president Moshood Abiola, empresonat quan Abacha va fer el cop d'estat el 1993. Recentment, el règim dictatorial d'Abacha ha estat posat en qüestió en el darrer informe del Departament d'estat dels EUA sobre drogues. En el text s'acusa Abacha d'haver convertit el país en el "centre del tràfic d'estupefaents d'Àfrica i quarter general del de les organitzacions criminals".

ANÀLISI

FIDESZ

Llibert Ferri

Finalment, l'estable, tranquil·la i elegant transició política hongaresa no s'ha salvat del moviment pendular propi de l'Europa de l'Est. La victòria de la dreta neoliberal encarnada en el Partit Cívic (abans anomenat Fidesz) desbanca quatre anys de govern dels socialistes ex-comunistes que, per la seva banda, havien pres el poder a la dreta nacionalista i conservadora. Però aquest nou episodi electoral pendular a Hongria té l'espectacularitat d'uns guanyadors que han quintuplicat els percentatges de vot: el 7%, l'any 1994 i el 38% el passat 24 de maig.

El futur radiant del rostre jove i bell de la dreta hongaresa ja es veia venir fa vuit anys, quan Hongria acabava de sortir del comunisme. El Fidesz, inicials en hongarès de la Federació de Joves Demòcrates, passava per ser una mena de secció juvenil de l'Aliança de Demòcrates Lliures, els liberals més anticomunistes, però amb vocacions i objectius més radicalment neoliberals. Es van presentar sols a les eleccions, van treure un 14%, i van celebrar una festa. Un dels relacions públiques era Rezso, un jove d'uns vint anys vestit amb roba de fibra, de mala qualitat, que lloava

Margaret Thatcher amb la mateixa fe que aventurava que les mancances pròpies del seu origen humil serien compensades i redimides per un capitalisme que anunciava oportunitats per a tothom.

El discurs de Rezso davant dels micròfons i de les càmeres va ser interromput per un jove de la mateixa edat, però ben vestit, amb una elegant camisa esport de cotó blanc, com la majoria dels joves d'aquella festa. Zoltan, que és com es va presentar, va mirar penetrantment Rezso alhora que en veu baixa li deia alguna cosa equivalent a "Ves-te'n: ja n'hi ha hagut prou". Davant de les càmeres i els microfons, Zoltan va insistir a dir que Fidesz era un partit interclassista en què els obrers anaven del bracet amb joves universitaris benestants (fills de les classes mitjanes promogudes per Kadar, però això s'ho va estalviar). A la sortida, des de la cuina, on feia sandvitxos com a feina pagada, el jove Rezso s'acomiadava dels periodistes.

No és segur que el jove Rezso s'hagi afiliat a un sindicat d'esquerres, però no sembla probable que tingui una cartera en el nou govern. Segur, en canvi, que l'elegant Zoltan viu a hores d'ara un dels moments més intensos de la seva vida.

Els comparses d'Amedo

Fins ara, la cara del GAL era la cara de l'ex-policia José Amedo, i una mica, si volen, la del també ex-policia Michel Domínguez, però no tant. A partir d'ara, el retrat del GAL en té més: les dels policies de la Brigada d'Informació de Bilbao que van custodiar Segundo Marey durant els deu dies que el van tenir segrestat el mes de desembre del 1983, les dels agents de policia Luis Hens Serena, José Ramón Corujo, Julio Hierro Moset o Francisco Saiz Ocejja. Tots ells van testimoniar en la segona jornada del judici que es desenvolupa a la sala segona del Tribunal Suprem i que ha fet seure a la banqueta dels acusats tota la cúpula del Ministeri d'Interior socialista, encapçalada per José Barriouevo.

"Quan els vaig veure la carota, em va venir una esgarripança. Quina por, tu! —comentava una col·lega de professió, present cada dia al judici de Madrid, referint-se als agents de policia esmentats—. Comparats amb ells, Amedo i Domínguez semblen quasi angelets. Tots plegats no podien ser més sinistres. Ni fets express". No va ser una impressió única. Va ser, més aviat, la impressió general dels observadors presents a la vista del GAL. Amb les ulleres negres, amb els vestits negres i amb la barba negra, els policies de la Brigada

d'Informació de Bilbao semblaven representants d'una empresa funerària, executors del que calgui, o enterradors de tercera. "I és que ja devia ser per això mateix que els devien escollir per a aquesta missió de 'guerra bruta', perquè els seus caps sabien que, si calia, en un moment determinat haurien d'enterrar Segundo Marey en una tomba anònima i a calç viva" —ha comentat un lletrat que ha seguit els cas des del principi i que no té pèls a la llengua.

Els quatre col·legues de José Amedo a la Direcció de Bilbao van mentir tant com van voler davant els jutges del Tribunal Suprem. A cap d'ells, no els va estranyar gaire això de portar un avi encaputxat, vestit només amb pijama i sabatilles, a una cabana esbalandrada de Colindres (Cantàbria) i tenir-lo deu dies segrestat sense més ni més, sense dir-li per què era allà i què li acabarien fent. Pensaven que participaven en una "missió especial d'alt

secret"; que els deixaven a les mans un perillós membre d'ETA "que no podia estar-se a comissaria ni podien conèixer" i encara que "tot això sortia del que és normal", es van esforçar a descriure com a "correctes" les condicions de vida a la cabana. Luis Hens, en aquella època inspector de tercera, va dir que menjaven bé, tres vegades el dia, verdura, carn i llaunes de favada Litoral, però també va reconèixer que Marey "a vegades es queixava molt". Els col·legues de José Amedo, en definitiva, van quedar la mar de bé davant el Tribunal com a repre-

sentants genuïns dels funcionaris de policia típics de la dictadura franquista. Aquells sinistres personatges que s'a-fartaven de torturar els detinguts amb tota impunitat i que, quan portaven algú ple d'hematomes al forense, sempre deien que havia caigut per les escales en un intent d'escapar-se.

A Segundo Marey, no el van poder tractar pitjor, els dies que va estar segrestat. Malgrat el fred hivernal de Cantàbria, sempre el van tenir vestit amb pijama i sabatilles, dormia de qualsevol manera entre els guardians i el van mantenir encaputxat tot el temps. Les converses que sentia li devien fer aixecar els cabells drets, perquè, molts anys després, quan li'n preguntaven detalls, no volia ni recordar-se'n. Sempre havia cregut que no

en sortiria viu, de tot allò; es va enfonsar psicològicament per sempre més i va agafar una bronquitis crònica que arrossega encara ara. Els policies del GAL no el van matar, però quasi.

Els comparses d'Amedo, per fora, s'assemblen molt als subordinats que tenia a les seves ordres el general Contreras, màxim cap de la DINA, la terrorífica policia política creada pel general Pinochet a Xile després del cop d'estat contra Allende; o als membres dels estols parapolítics de la dictadura argentina, especialistes en mil i una tortura... o a tirar detinguts drogats a mar des d'un avió militar. Són d'aquella gent que amb la cara paguen. I és que, per més que ho girem i regirem, els comparses d'Amedo, salvant les distàncies espai-temps, i tota aquesta colla de torturadors internacionals, són *du même combat*. ■

XAVIER VINADER

"Marey es va enfonsar psicològicament per sempre més i va agafar una bronquitis crònica que arrossega encara ara. Els policies del GAL no el van matar, però quasi."

FRANCESC ESTEVE I ALFONS ESTEVE*

CVC, IEC: la barra i la desídia

El setembre propassat les Corts Valencianes aprovaven, a proposta del president Zaplana, una resolució en què encomanaven al Consell Valencià de Cultura l'elaboració d'un dictamen sobre "les qüestions lingüístiques". Amb aquest prodigi de concreció (quines són les "qüestions lingüístiques": el sintagma nominal, la combinació dels pronoms febles?), les Corts demostraven que els calia un assessorament en temes de llengua. De fet, tothom ha entès que de la resolució del parlament autonòmic, cal deduir-ne que es tracta de fixar oficialment l'abast de la llengua dels valencians i l'entitat a qui correspon la seua normativització. Així, Zaplana ha trobat, amb l'ajut del PSOE, una manera d'escenificar que deixa tals "qüestions" en mans neutrals i tècniques i dona a entendre que les institucions assumiran el dictamen. Un dictamen que s'ha de basar "tant en fonaments científics com històrics". Fins ací, molt bé, si la decisió fóra guiada per la competència dels ponents i la independència del poder públic respecte a les qüestions de normativa lingüística i contingut filològic. Però hi ha les mínimes garanties que això siga així?

Pel que hem vist fins ara, no. El senyor Santiago Grisolia, president del susdit Consell, a mitjan abril i, menyspreant les deliberacions de l'òrgan que presideix, tenia la barra d'avançar-se a les conclusions i manifestar que les universitats valencianes no poden exercir la funció de referència lingüística "*porque están sujetas a los vaivenes de sus responsables*". La gràcia no acaba ací, perquè qui profereix tal exabrupte antiuniversitari –antiintel·lectual al capdavant– és un senyor que exhibeix com a bagatge no saber parlar ni escriure (ni en la intimitat!) la llengua sobre la qual vol dictaminar i, a més, haver estat designat per quota de partit: del PP. Avalat per tan poderoses credencials proposava també que el mateix CVC –on abunden filòlegs per designació orgànica, com ell– es constituïra en acadèmia lingüística. De seguida, Zaplana s'afanyava a dir que ho assumia. I davant tot això, què ha fet l'Institut d'Estudis Catalans (IEC)? Perquè no cal el do de la clarividència per a constatar que

està en joc la unitat de la llengua catalana i que tot plegat pot significar l'oficialització –amb la connivència de CiU al Principat– del desmembrament lingüístic i cultural de la comunitat catalanoparlant. L'Institut hi té, doncs, com a institució, un conflicte de competències i de dignitat. Una colla de filòlegs de ciència infusa han ignorat l'Institut olímpicament. Ni tan sols l'han rebut de manera formal quan pel CVC han passat les més estrafolàries associacionetes del blaverisme. I què ha fet la Secció Filològica durant tots aquests mesos? Res. L'únic membre de l'IEC que s'ha manifestat ha estat el seu president, Manuel Castellet, qui, després d'una etapa de benedicció, ha tret un parell d'articles d'opinió, ja més crítics, en la premsa de València. Parlem clar: a banda de la responsabilitat històrica i social, l'IEC té, per reconeixement del mateix

estat (Reial Decret 3118/76), i pels seus estatuts, l'obligació legal de prendre-hi part i reclamar d'ésser entitat normativitzadora. Recordarem que la primera de les finalitats de l'IEC és "tenir cura de l'estudi de la llengua, establir-ne la normativa i vetllar perquè el seu procés de normalització sigui coherent arreu del seu àmbit lingüístic". També "[...] realitzar, quan escaigui, tasques d'assessorament dels poders públics i institucions". Per si encara tenien algun escrúpol –sempre hi

"Senyores i senyors de l'IEC, actueu amb la prudència institucional que escaiga, però deixeu de ser una acomplexada acadèmia autonòmica!"

ha algú, i a l'Institut massa, que no vol veure més enllà del Principat–, en la darrera modificació dels estatuts, s'afegia una disposició final: "S'entén que la llengua a què es refereix la lletra a) de l'article 2 és la reconeguda universalment com a català per la romanística, sens perjudici de les seves denominacions populars i de la de valencià emprada per la Llei orgànica 5/1992, de l'1 de juliol [Estatut d'autonomia valenciana], i per les disposicions legals que la modifiquen o que en deriven". Què més es pot dir? Senyores i senyors de l'IEC, actueu amb la prudència i l'elegància institucional que escaiga, col·laboreu intel·ligentment amb les universitats valencianes, però deixeu de ser una acomplexada acadèmia autonòmica!

**Coautors de l'Informe de la Fundació Ausiàs March per al CVC*

AMUNT...

Ramon
Barnils

De Nuremberg a Madrid, baixant

Judici del –suposat– terrorisme d'Estat, els GAL, Madrid (Espanya), 26 de maig, dimarts. El jutge pregunta a un dels policies que havien tingut segrestat el ciutadà Segundo Marey per què havia fet això tan lleig de tenir segrestat un ciutadà innocent; ell, un funcionari de l'Estat que cobra precisament pel contrari. I el gallofa va i s'explica: "Quan em van dir que era un qüestió d'Estat, vaig creure que era un servei important..." Fins aquí ja Déu n'hi do, el gallofa pot ser tan exemplarment obedient com es vulgui, el que és se-

gur és que no deu lleir gaire Història. Al Tribunal de Nuremberg, als nazis, militars i militars nazis que contestaven això mateix, que havien liquidat milions de persones innocents perquè s'havien limitat a obeir ordres dels seus superiors, els jutges aliats els van condemnar com si ho haguessin fet per iniciativa pròpia.

En teoria, mala defensa del gallofa. Però continua declarant, i afegeix: "... Com en l'ocasió anterior, que em va dir que era un servei d'Estat i que va ser un assumpte que va tenir repercussions molt importants per a aquest país". I en aquest precís moment, va el jutge i l'interromp i impedeix que l'acusat expliqui quina va ser aquesta ocasió anterior en què va fer el mateix i per les mateixes raons i segons la mateixa filosofia.

Un jutge impedit que un acusat declari que ja n'havia feta una de semblant abans, i per les mateixes raons? No deu ser un jutge aliat dels de Nuremberg. Deu ser un jutge aliat de l'Estat. De dret, naturalment.

I AVALL

J. J. Pérez
Benlloch

'Qui té fam somnia rotllos'

El rumor no és notícia mai, alligonen les escoles de periodisme i diuen els llibres d'estil dels diaris. Però hi ha rumors que per la seua naturalesa o font es poden constituir en un *scoop*. Així és, a València, el que periodísticament anuncia la venda del rotatiu *Las Provincias*, que tan prompte el situen en l'òrbita del grup denominat Prensas Vasca, com en el projectat imperi mediàtic que es teixeix entorn de la companyia Telefónica. Fins i tot s'apunta el preu: 8.000 milions de pessetes, que si això fóra

cert, serien dos mil milions menys que els que es comentaven fa poc més d'un any. Entre els arguments que abonen aquesta transacció s'adueixen les discrepàncies en el si de la propietat, el seu futur problemàtic, el fet que és un dels pocs mitjans de comunicació de titularitat familiar que queden a l'estat espanyol i fins i tot el cansament de qui avui és motor i dogal d'aquesta capçalera secular: la seua directora María Consuelo Reyna.

L'única cosa segura és que, tard o d'hora aquest rumor serà notícia. Però, de moment, és més sensat pensar que "qui té fam somnia rotllos". Jo m'incline a creure que cap temptació de venda reeixirà mentre el patriarca dels Reyna es resista a desfer-se de la joia de la corona. I avui per avui resisteix. Això no obstant, no resulta menyspreable que es produeixca una revolta pacífica dels nombrosos hereus, alarmats per la contracció del preu. Encara que no abans de la legislatura que ve.

FENT MEMÒRIA

Pau
Viciano

De l'èpica a la lírica

Entre els elements que donen identitat a una ciutat, al costat del caràcter dels veïns, dels monuments o dels espais comunitaris, els personatges històrics continuen tenint una solvència reconeguda. Ara bé, en aquest ram les jubileacions també existeixen. El santoral de reis, literats, sants, inventors o pares de la pàtria està sotmès a les preferències del públic. Uns pugen i altres baixen. A la capital valenciana, tal com ha estudiat Rafael Ninyoles en *Sociologia de la ciutat de València* (1996), el personatge històric més representatiu és Jaume I (22% dels enquestats), seguit molt a prop per Vicent Blasco Ibáñez (19%). De la resta, només superen la barrera del 5% el pintor Joaquim Sorolla i –qui ho havia de dir– el president Joan Llerma: l'enquesta data del 1993. Deu anys abans, però, l'únic referent històric remarcable, amb el mateix índex de popularitat, era l'autor de *La Barraca*. El rei Conqueridor, el fundador de la València actual, objecte de culte patriòtic des de la Renaixença i titular d'una estàtua eqüestre en ple escenari urbà, ocupava un lloc marginal en la memòria popular (7%). Aquesta amnèsia no era capritxosa, com tampoc la remuntada que ha protagonitzat el monarca. Malgrat les seues ambigüitats i limitacions, hi han contribuït iniciatives com la commemoració del 750 aniversari de la conquesta, la bendició burocràtica de la festa del 9 d'Octubre i certa difusió escolar de la història valenciana. Ara bé, si els actuals governants perseveren en la seua política educativa i cultural, és molt probable que la figura de Jaume I quede eclipsada ben aviat per la de Julio Iglesias. De l'èpica a la lírica.

HISTÒRIES NATURALS

Martí Domínguez

Dormir com un reig

A hores d'ara, les marmotes del Pirineu ja es deuen haver despertat del seu llarg dormir hivernal. És un animal extraordinari, que ompli les valls perinenques dels seus característics crits d'alarma. I, tanmateix, en les nostres terres ha estat clarament introduïda de manera artificial, fins l'extrem que en el parlar col·loquial l'expressió "dormir com una marmota" no és freqüent. Es diu dormir com un xot, com un tronc, com un sauló, però no com una marmota. En canvi, a Cullera i al Cabanyal quan algú té un dormir molt profund diuen que dorm com un reig. Els pescadors asseguren que el reig o corvall té un dormir tan feixuc que sovint es deixen arrossegar per la mar fins a la mateixa platja, on els xiquets els pesquen amb les mans. De vegades, el reig és tan gran (pot assolir els dos metres i 100 quilograms de pes) que la lluita és viva i arrauxada, entre el peix que malda per despertar-se i la canalla que intenta conduir-lo fins a la platja.

La veritat és que resulta sorprenent que un peix siga dormilec. Però Alcover en un dels seus contes ja escrivia sentenciós: "El meu porquer dins sa paia deu dormir com un

peix". Tanmateix, en un article publicat recentment a *Natura History* (3/98), s'assegura que tan sols s'ha comprovat un dormir real, amb una variació de l'activitat cerebral, en ocells i mamífers. Alhora en aquest article se suggereix que la necessitat de dormir apareix com un mecanisme de restauració de diverses alteracions que es produeixen en el cervell mentre està conscient. D'aquesta manera, les granotes i molts altres animals (els peixos, per exemple), que aparentment no tenen una consciència de la seua existència, no tenen tampoc aquesta necessitat de dormir. Fins l'extrem que el dormir és la millor prova cartesiana de la pròpia existència. Somnie, doncs existesc.

I, malgrat tot, malgrat aquestes observacions realitzades pel premi Nobel Francis Crick i el seu equip,

em resistesc a acceptar que el dormir del reig no siga un autèntic dormir. Sempre m'ha fet gràcia pensar en un corvall somniador, profundament trasbalsat per imatges irreals de cucs saborosíssims, lliures d'hams i d'amagatalls. Un peix feliç que, pletòricament instal·lat en el seu somni, es deixa gronxar, a la deriva, d'ona en ona i de corrent en corrent.

**Si us en falta
algun, podeu
demanar-lo
al telèfon**

902 131 025

SUPERMAN

EL VELL D'ACER

Superman, símbol per excel·lència del còmic americà, compleix aquest mes de juny seixanta anys. Després de morir, resuscitar i casar-se, l'heroi de la S en el pit fa equilibris per continuar exercint com a gallina dels ous d'or per a la seua editorial sense deixar de ser una llegenda digna.

Si Superman ha acabat essent una icona ianqui com l'ampolla de Coca-Cola o les vertiginoses corbes de Marilyn Monroe és perquè gairebé des de la seua gènesi l'home d'acer va transcendir l'esfera del còmic. Més que un personatge, va ser

originat com a plasmació d'una idea: com hauria de ser un déu americà.

A diferència d'Europa, els Estats Units no tenen mitologia pròpia, llevat d'algunes llegendes com la del llenyater gegant Paul Bunyan. Amb la creació de l'univers dels còmics de super-herois, Nord-amèrica va decidir construir-se'n una a la seua mida. Superman, en aquesta cosmogonia de paper, fa la funció de pare messiànic. Molt distint a Zeus i Odin, déus amb febleses, capricis i baixeses múltiples, i molt més proper a l'exemplaritat de la galàxia religiosa cristiana, "l'home d'acer" és la rectitud amb capa. Publicat per primera vegada al juny del 1938, la data en què Hitler va nomenar Martin Bormann ajudant del seu estat major i el nazisme s'havia consolidat en el poder a Alemanya, Superman encarna el món lliure (és a dir, l'ordre establert i el capitalisme, el qual manté inamovible) i la seua suposada grandesa.

Aglutina les virtuts que es poden esperar en el màxim heroi del segle XX, el qual no pot escapar de ser una llum moral en una època —anys 30— en què els referents es consideraven tan necessaris com útils. Javier Coma i Romà Gubern, al seu llibre *Los Còmics en Hollywood*, reflecteixen els paral·lelismes que uneixen Superman amb Jesucrist: tots dos provenen d'un lloc superior a la Terra (l'home d'acer és alienígena), però accepten aquesta com la seua llar; apareixen en la vida d'un matrimoni sense fills al qual un dia decideixen abandonar per ajudar i meravellar el món amb les seues habilitats portentoses. Tots dos es comuniquen mentalment amb el seu respectiu pare vertader, tots dos es retiren a meditar a fortaleces de solitud, tots dos saben de la necessària redempció que necessita la humanitat... Superman és tan diví com Crist era humà, i aquesta mateixa transcendència i santedat sobrenatural ha estat per al mite de la S en el pit una llosa que ha dificultat considerablement la seua evolució.

ARXIU

Superman aglutina les virtuts que es poden esperar en el màxim heroi del segle XX. Molt distint a Zeus i Odin, déus amb febleses, capricis i baixeses múltiples, i molt més pròxima l'exemplaritat de la galàxia religiosa cristiana, "l'home d'acer" és la rectitud amb capa.

Origen literari. Encara que això no preocupava en absolut els seus creadors en el moment de la gestació del personatge —que, en realitat, no es va produir en 1938, sinó cinc anys abans—, el guionista Jerry Siegel i el dibuixant Joe Shuster s'havien inspirat en la novel·la *Gladiator* de Philip Wylie per perfilar Superman. Oferiren la publicació de les aventures de la criatura als poderosos *syndicates* de l'època, les agències que publicaven tires de còmic en la premsa majoritària dels Estats Units. Però no l'acceptaren, corrien els temps en què triomfaven les històries bèl·liques i de gàngsters, tant en els *pulp* (novel·letes sensacionalistes molt populars aleshores) com en les tires de premsa, i no es va trobar lloc per un especimen de ciència-ficció.

Després d'esgotadors intents, Siegel i Shuster contacten amb l'editorial National Periodical Publications, anys després rebatejada com DC Comics. L'empresa, amb poca confiança, decideix publicar la primera aventura de Superman en el número 1, corresponent a juny del 38, d'*Action Comics*. Amb ell, s'implanta el

format *comic-book*, o *book*, quadern d'històries a preu assequible dirigit al gran públic que narrava les peripècies d'un determinat personatge amb característiques superheròiques. Els *comic-book* varen substituir els *pulp*, els seus directes competidors, i generaren una indústria tan expansiva com convulsa. Tot i que Superman va ser publicat durant un temps posterior en tires de premsa, "el gènere de superherois es va consolidar com l'únic totalment lligat al *comic book*, absolutament definit en ell", diu Juanvi Chulià, editor de la col·lecció Global d'estudis sobre còmics.

La historieta primigènia de Superman contava que Jor-El, un científic del llunyà món de Krypton, enviava a la Terra el seu fill Kal-El abans que el seu planeta fora devastat per una catàstrofe. Jor-El tria la Terra perquè, gràcies a la diferència de gravetat entre Krypton i el planeta blau, Kal-El tindrà unes qualitats físiques i psíquiques (superforça, visió calorífica, capacitat per a volar, invulnerabilitat, superintel·ligència...) que el convertiran en l'humà suprem. La nau de Kal-El

Al voltant de Superman es va crear "una plèiade de personatges derivats, inspirats en ell, que han funcionat com a la seua antítesi", afirma l'historiador del còmic Abraham García. L'èxit de Superman va ser desmesurat: en 1940 es venien 1.400.000 exemplars mensuals dels seus còmics, una xifra que al llarg de la dècada va augmentar als tres milions.

aterria als Estats Units i és trobat i adoptat pel matrimoni Kent, que el bategen amb el nom de Clark i el converteixen en un americà perfecte. Més tard, descobrirà el seu potencial i el seu origen sideral. Clark decideix posar-lo al servei de la humanitat, viatjant del xicotet poble de Smallville a la gran ciutat de Metròpolis. Ací, Clark Kent és un periodista tímid que s'obre camí a través de la jerarquia del diari *Daily Planet*, però quan hi ha perill es transforma en Superman, la seua essència real.

La idea de la doble identitat omplirà el fill de Krypton d'esquizofrènia quan comença el seu flirteig amb la reportera Lois Lane, qui estima Superman, però menysprea Clark Kent. Metròpolis és també l'indret on trobarà Lex Luthor, el seu major enemic, farcit de recursos. L'èxit de Su-

perman va ser desmesurat: en 1940 es venien 1.400.000 exemplars mensuals dels seus còmics, una xifra que, al llarg d'aquella dècada, i segons l'historiador del còmic Abraham García, "va augmentar a tres milions". García, que acaba d'enllestir un llibre sobre l'editorial DC, explica que al voltant de Superman "es va crear una plèiade de personatges derivats, inspirats en ell, o que han funcionat com a la seua antítesi". Alguns col·leccionistes calculen en 400 el nombre de superherois apareguts en distintes editorials entre els anys posteriors, la majoria deutors clars de Superman. Entre aquests, destacaria Wonder Woman, la superdona per excel·lència de la National Periodical, i Billy Batson, un jove que pronunciant la paraula màgica "Shazam" es converteix en el capità Marvel, un superhome que

recorda molt a Superman i que va publicar l'editorial Fawcett. La National Periodical iniciarà l'any 41 un judici contra Fawcett, per apropiació de la marca distintiva de Superman. Paradoxalment, DC Comics va comprar més tard el fons de publicacions de Fawcett i el capità Marvel i Superman passen a ser companys d'empresa i, en ocasions, també d'aventures.

Quant als personatges antitètics de l'home d'acer, el més important és sens dubte Batman, ideat per Bill Finger i Bob Kane i publicat en 1939 en l'àlbum *Detective Comics* per la mateixa editora de Superman. On aquest és llum, Batman és tenebra, on l'heroi de Krypton és claredat, el rat penat és indefinició, on Metròpolis és sensatesa, Gotham City, la ciutat de Batman, és fosc i bojeria. Si Superman actua per empatia amb la humanitat, el detectiu de la nit actua per venjança. DC oferiria amb les seues dues creacions principals l'equilibri per al lector: "si Superman era tot allò que un home voldria ser, Batman era allò que hom podria arribar a ser. Un lector, és evident que mai no arribarà a volar com Superman, però pot considerar plausible que esmolant les seues aptituds físiques i mentals al màxim, es podria convertir en un detectiu excepcional com és Batman, que no té superpoders. El grau d'identificació amb Batman sempre ha estat més alt que amb Superman", comenta Juanvi Chulià, per a qui, en el cas de Superman, "allò que l'ha fet tan gran; tenir unes qualitats inimaginables i concretar tot allò que ha de ser un heroi, ha estat el seu major defecte, perquè l'han convertit en un personatge tan immaculat i invencible que envolta l'avorriment."

Herois en guerra. És per això que els successius guionistes de DC han explotat el recurs de la kryptonita, un mineral de Krypton que és l'única cosa que pot minar les forces de Superman, un taló d'Aquil·les capaç d'aportar una núcia de risc a les seues històries.

Durant els anys quaranta, tots els superherois de DC traslladen les seues gestes a Europa, als escenaris de la Segona Guerra Mundial. L'especialista en història O. Masotta relata en el seu llibre *La historieta en el mundo moderno* que l'any 1942, després de llegir una aventura en què Superman redueix a pols l'exèrcit nazi, Goebbels va escriure: "Superman és un jueu". Així doncs, els còmics de l'home d'acer van augmentar molt el to patriòtic, i després de la guerra real, i amb l'adveniment de la guerra freda, el to va continuar i es va barrejar amb el puritanisme, "sobretot per l'impuls de DC i d'altres editorials al Comic Code durant els anys cinquanta", apunta Abraham García. El Comic Code és un vergonyós codi d'autocensura, creat per les mateixes editorials ianquis per contrarestar l'èxit que varen tenir els còmics de l'empresa EC, com ara *Tales from the crypt* o *Vault of horror*, plens de paròdia i violència. Per entrebançar aquestes publicacions, que acabaren essent considerades subversives, es va imposar que tot còmic passara el filtre del Comic Code. Com a conseqüència, la majoria d'historietes, entre les quals les de Superman, potencien el flaire argumental infantiloide.

La carrera comercial del fill de Jor-El va seguir un ritme sense grans alteracions fins a finals dels anys 60, quan apareixen amb força els personatges amb conflictes interns com Spiderman, de l'editorial Marvel. "És un gran revulsiu, perquè els nous superherois deixen de ser plans i adquireixen més matisos, se senten incòmodes amb els seus poders o s'hi mostren ambivalents", afirma el dibuixant i ninotaire Jesús Yugo. Superman ja s'editava aleshores en unes quantes sèries mensuals, però la competència de Marvel es va deixar notar amb intensitat. En conseqüència, l'any 1971, el guionista Dennis O'Neil intenta renovar la criatura de Krypton. Li rebaixa els poders, dota les històries de continuïtat (fins aleshores acabaven en cada

El drama dels pares

El guionista Jerry Siegel i Joe Shuster, vertaders pares de Superman, dibuixaren el personatge per a DC fins l'any 48, quan l'editorial prescindeix d'ells, cansada que reclamen els corresponents drets d'autor. La seua relació amb l'empresa era de senzills assalariats, amb la qual cosa, no percebien ni un dòlar dels extraordinaris percentatges que el seu fill gràfic generava.

Siegel i Shuster van treballar després en altres superherois que no reeixiren, i presentaren diverses demandes judicials per mirar de recuperar el control del seu personatge principal, però perderen els casos. Al novembre del 75, quan Shuster malvivía en Nova York quasi cec, i Siegel, en Los Angeles planant sobre la misèria, el *New York Times* va explicar la increïble situació dels ja ancians creadors d'una de les figures que més diners ha generat en la història contemporània americana. El dibuixant Neal Adams, la superestrella del còmic dels 70, va encapçalar una campanya a favor dels drets d'autor per a Siegel i Shuster, que, combinada amb la pressió de la premsa i dels advocats dels interessats, va aconseguir que DC s'avinguera a arribar a un pacte: l'editorial pagaria 20.000 dòlars (uns tres milions de pessetes) anuals als dos creadors per garantir-los el benestar econòmic en l'ocàs de les seues vides. L'acord també tenia en compte els hereus, ja que la dona de Siegel, que va morir en 1996, percebia la mateixa quantitat cada any si el guionista moria en els deu anys següents a l'acord, i la meitat si, com ha resultat, moria més tard. El germà de Shuster, Frank, rebria 10.000 dòlars en les mateixes circumstàncies, i 5.000 després dels primers deu anys (Joe Shuster encara viu).

Gràcies a aquest acord no es tornaren a produir situacions tan demencials, i, per exemple, en el cas de Bob Kane, pare de Batman, la productora Warner li va oferir la possibilitat de treballar d'assessor en la supertaquillera pel·lícula que Tim Burton va fer en 1989 sobre el rat penat. Això no vol dir que avui no continue havent-hi conflictes. Sense anar més lluny, fa pocs anys, els dibuixants més importants de l'editorial Marvel deixaren la casa per problemes amb els drets d'autor i fundaren Image, una editorial pròpia que ha llevat una important quota de mercat a Marvel. **J. M. O.**

número) i el fa créixer anímicament. Però la mateixa editorial DC, que considera Superman com un tòtem, fa avortar l'intent. Les vendes han baixat des de l'època daurada dels quaranta (i només en ocasions concretes tornen a ser massives),

però el personatge és una font d'ingressos segura i un símbol *pop* que prefereixen deixar en pau. L'any 1978, quan s'estrena la superproducció cinematogràfica *Superman, el film*, protagonitzada per Christopher Reeve (vegeu p. 26), DC fa una clara aposta comercial amb el còmic *Superman contra Muhamedd Ali*: enfronta l'home d'acer amb el fa-

El Superman dels anys quaranta vivia en una Terra distinta a la Terra on vivia el dels anys vuitanta. Era una tècnica perquè el lector no es plantejara que aquest i altres herois no envellien amb el pas del temps, però va acabar convertint-se en un caos.

mós boxador en un exemplar magistralment dibuixat per Neal Adams que al nostre país va publicar Bruguera. L'esmentada pel·lícula aconseguí d'augmentar les vendes, que tornaren a davallar una vegada passada la febre inicial, i només es recuperaren amb les estrenes de les tres seqüeles cinematogràfiques.

Crisis en terres infinites. Després que el guionista Marv Wolfman i el dibuixant Gil Kane intentaren en el 82 un tímid canvi d'imatge de l'heroi, l'editorial DC pren una gran decisió: crear una sèrie que pugui permetre renovar tots els seus herois, que es compten per dotzenes. "Després de quaranta anys —apunta Jesús Yugo— l'editorial es troba que les seues creacions són més icones que personatges, i han envellit malament, són acartonats." A més a més, DC havia creat una sèrie d'universos paral·lels on es desenvolupaven les gestes dels seus herois, però al llarg de distintes èpoques de la seua vida: és a dir, el Superman dels anys quaranta vivia en una

Terra distinta a la Terra on vivia el dels anys vuitanta. Era una tècnica perquè el lector no es plantejara que aquest i altres herois no envellien amb el pas del temps, però va acabant convertint-se en un caos, perquè els personatges es barrejaven en algunes aventures fins i tot amb els seus descendents i el lector no tenia ni idea de què llegia.

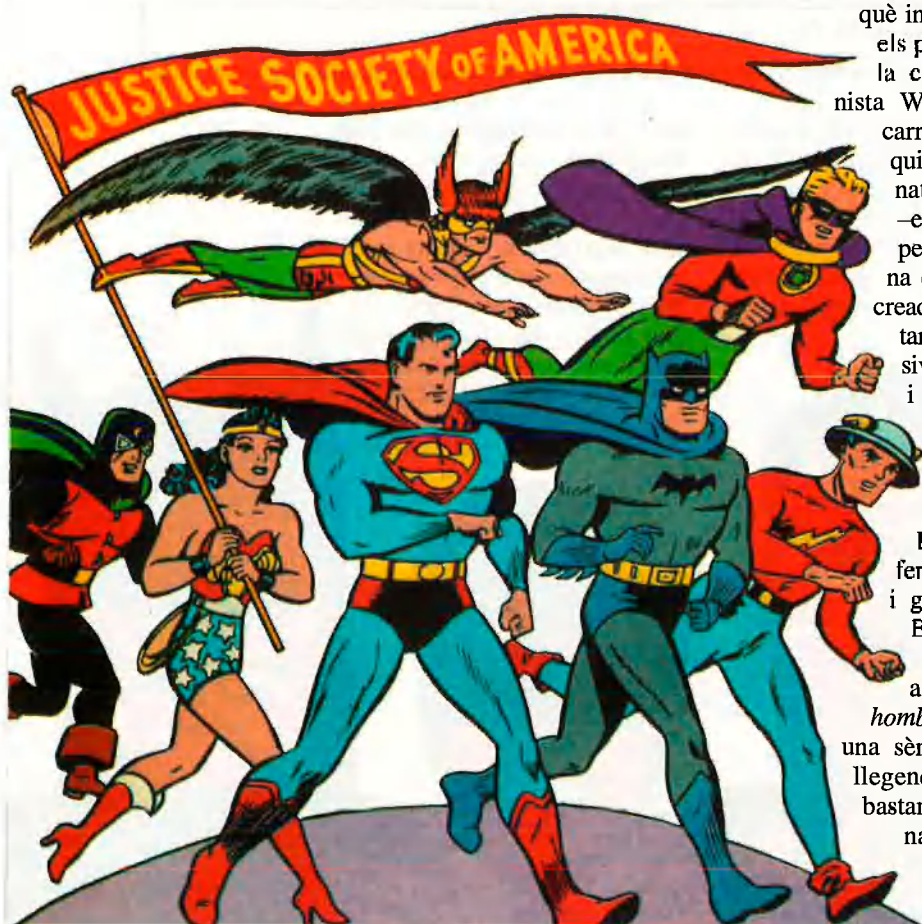
Així, Marv Wolfman i el dibuixant George Pérez ultimaren *Crisis en tierras infinitas*, sèrie en què intervenien tots els personatges de la casa. El guionista Wolfman s'encarregava de liquidar els personatges adjacents —entre ells Supergirl, la cosina de Superman, creada per aprofitar l'ona expansiva de l'heroi— i possibilitava redefinir els supervivents des dels seus orígens.

I és el que va fer el dibuixant i guionista John Byrne l'any 86 amb Kal-El a *Superman, el hombre de acero*, una sèrie en què la llegenda resultava bastant més humana. El primer

número va vendre un milió d'exemplars només als Estats Units, i el diari *New York Times* va dedicar el seu editorial de l'11 de juny al personatge. "Byrne va aconseguir —reflexiona irònicament Jesús Yugo— que Clark Kent no fóra ja un periodista absurd, sinó una mena d'Arturo Pérez Reverte, decidit però contingut". Els poders de Superman són menys excessius, els dolents com Lex Luthor eren més realistes, i la seua relació amb Lois Lane era també més creïble.

Evidentment, parlar de renovació referint-se a Superman no és senzill. La sèrie de Byrne va haver de suportar les queixes dels afeccionats fonamentalistes, que volien el Superman de tota la vida. I per als qui volien renovació, es quedava curta, sobretot si es relaciona amb allò que el guionista Alan Moore va fer als anys 80 aplicant el concepte de semi-déu en *Miracleman*, on el superhome protagonista acaba contemplant els humans com poc més que formigues ridícules. El guionista i dibuixant Frank Miller va fer el mateix amb Batman a *Dark Knight Returns*, on el venjador de Gotham es convertia en una criatura més angoixada, complexa i temible que mai. Es també en *Dark Knight* l'espai on Miller contraposa definitivament al rat penat amb l'home d'acer. Si el primer el descriu com un solitari obsessiu en lluita opressiva contra el món, el segon el reflecteix com un venut, un titella en mans dels polítics als quals serveix, una caricatura de déu, que, en compte de canviar el món, s'ha deixat menjar per ell.

Mort, dòlars i resurrecció. Durant els anys vuitanta, DC entra a formar part del conglomerat empresarial Time-Warner. I és en aquesta dècada quan Superman comença a publicar-se amb normalitat al nostre país —sempre en castellà— en l'editorial de Barcelona Zinco, que no ha destacat precisament per fer el mateix amb altres sèries. Fins aleshores, ens havia arribat a través d'editorials com la llatinoamericana No-

varo o la també catalana Bruguera. Però la regularitat s'ha esgotat amb la decisió de Zinco d'abandonar la publicació de còmics, i en aquests moments les aventures de l'home d'acer només es poden adquirir ací a través de l'editorial mexicana Vid o en la versió original en anglès de DC. Això ja dóna una idea de com funciona l'actual edició de còmic a l'estat espanyol.

A finals dels 80, Superman va ser eclipsat definitivament per la *batmania*, que va arrasar el món a partir de la pel·lícula *Batman* de Tim Burton. I és en el 1993, quan DC assumeix que cal matar el personatge en una baralla contra el superdolent Doomsday. L'editorial té el costum de fer això de tant en tant amb les seues creacions (Green Lantern, Green Arrow, Flash, Robin, entre d'altres). "DC va matar Superman, perquè, de fet, ja era mort en el rànquing de vendes. Va ser una maniobra comercial perfecta, que va abocar a les llibreries els afeccionats, uns per interès, la majoria per curiositat", opina Vicent Cuenca, propietari de la llibreria valenciana especialitzada Imágenes Còmic.

De nou, el *New York Times* i també la majoria de diaris del món es varen fer eco de la notícia, "un impacte que, dins del món del còmic, només aconsegueix Superman", diu Juanvi Chuliá. Samarretes amb la S sagnant, làpides commemoratives, invitacions per al funeral... tot un terratrèmol de *merchandising* es va posar en moviment, i va proporcionar a Time Warner un mar de beneficis. "Va quedar demostrat que els bons guions quedaven definitivament substituïts per estratègies de mercat planejades per executius", recorda Jesús Yugo. "La mort de Superman va coincidir amb un moment en què els artistes de re-

nom deixaren les grans editorials americanes com Marvel i DC i se n'anaren a altres que tenien més en compte els seus drets d'autor, amb la qual cosa les estratègies de mercat més implacables acabaven plasmades per artistes mediocres i els productes resultants no se sostenien de cap manera." És el cas de *La muerte de Superman*, que va trencar un tabú (va matar una llegenda) i va demostrar que no hi ha res intocable per a una empresa, si el dòlar hi és per davant. En certa manera, Superman és víctima de la idio-

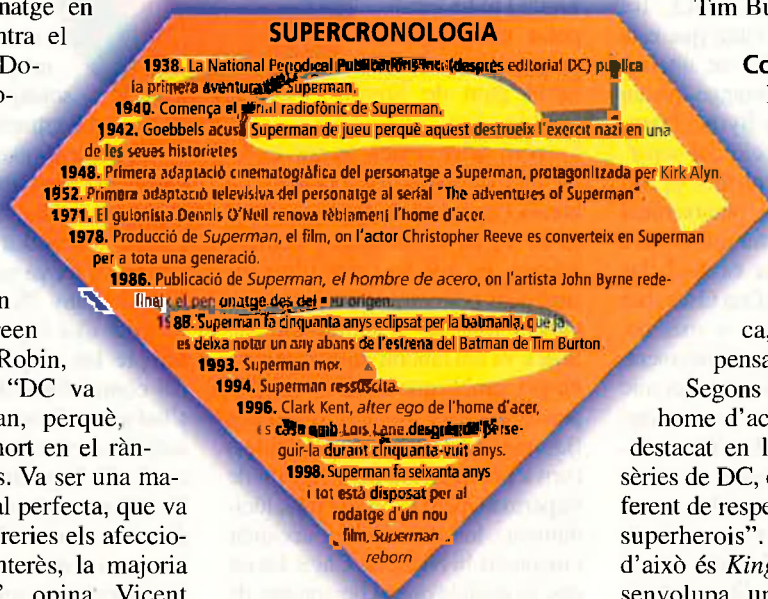
ROSANNA PUCHADES

trestant, el Superman primigeni entra en procés de resurrecció regenerativa (o una cosa semblant). Resultat: el deliri, que es completa amb la resurrecció de Supergirl, i un canvi d'uniforme per a un dels Superman que té dividit els poders amb un altre Superman clònic. A banda, Lois Lane ha acabat casant-se amb Clark Kent, qui després ha mort. No ho intenteu, és impossible entendre res. Per sort per als lectors, DC ha decidit reunificar el personatge ara que s'acosta el rodatge d'una nova adaptació a la pantalla gran, que protagonitzarà Nicolas Cage (vegeu p. 26) i dirigità Tim Burton.

Convidat de luxe.

Però si bé la seua editorial humilia Superman convertint l'intent de seguir les seues aventures en una experiència lisèrgica, també intenta compensar-lo d'altra manera. Segons Vicent Cuenca, "l'home d'acer té un paper molt destacat en la majoria de grans sèries de DC, on intervé com a referent de respecte per a la resta de superherois". L'últim exemple d'això és *Kingdom Come*, on desenvolupa un paper essencial. Amb guió de Mark Waid i dibuixos d'Alex Ross, la sèrie narra l'enfrontament en un futur proper dels herois de sempre (Wonder Woman, Superman, Batman...) amb uns de nova planta, joves, ultraviolents i descreguts. Superman retorna per ordenar un món que es consumeix a si mateix, i per regenerar una societat trencada. *Kingdom Come* ha obtingut un important èxit i ha alçat polèmica pel seu discurs moralment conservador, concentrat sobretot en el fill de Krypton, que apareix caracteritzat amb cabells blancs i gest dolgut. És, al cap i a la fi, i tot i la seua majestat, el gest d'un home de seixanta anys a qui el temps ha sobrepassat.

Joan M. Oleaque

sincràcia històrica dels Estats Units, un país que ha deixat clar diverses vegades que és tan capaç de crear mites com de matar-los per diners.

I de ressuscitar-los, si cal. Però després de la mort, va venir la narració del funeral, i un temps més tard, de la resurrecció. En la tornada a la vida, i per escórrer més la llimona, DC va imposar fins quatre sèries mensuals (una cada setmana, doncs) que anaven lligades entre si. I quatre nous Superman derivats de l'original: un cyborg, un negre, un que assumeix la personalitat de Superman quan és jove (Superboy) i un altre que és una massa d'energia. Men-

Superman heterodox

No és broma: l'actor Nicholas Cage serà l'home d'acer en la nova adaptació al cinema de les tribulacions de Superman. És l'últim episodi en la llarga relació amb els mitjans audiovisuals que el personatge manté des de la seua creació.

Nicholas Cage (a la dreta) serà, si més no, un Superman atípic. Les històries del superheroi han estat el motiu dels més diversos treballs audiovisuals.

Els rumors no han deixat de bullir d'ençà que es va saber que la productora Warner, propietària de l'editorial DC i, en conseqüència, dels drets de Superman, anava a revisar en una nova pel·lícula el mite de Kal-El. Tot apunta que la nova cinta que està preparada per a rodar-se tractarà d'humanitzar el personatge que en el còmic va fer John Byrne, i també la mort i resurrecció del superhome. De moment, el títol és *Superman reborn* ("El renaixement de Superman") i l'actor que donarà vida a l'home d'acer és Nicholas Cage. El guanyador d'un Oscar per *Leaving Las Vegas* és, si més no, un Superman atípic. Físicament, s'assembla tant a l'heroi del còmic com un ou a una castanya, i la seua carrera ha estat erigida sobre la interpretació de personatges turmentats farcits de pors i ràbia, molt llunyans a allò que s'espera de la creació de Siegel i Shuster.

No obstant això, sembla que fa algun temps que Cage vol allunyar-se d'aquesta imatge complexa i acostar-se al gran públic. La seua intervenció en pel·lícules d'acció com *Con Air* o *Face Off* així ho demostra. Per altra banda, Cage sempre ha estat un admirador dels còmics, i, de fet, el seu cognom artístic el va adoptar en honor a un superheroi de la Marvel, Luke Cage, conegut com Powerman.

En principi, el guió de *Superman reborn* havia de ser de Kevin Smith, el director de les brillants comèdies *Clerks*, *Mulholland Drive* i *Perseguint a Amy*. Smith, que és un dels possibles convidats al festival Cinema Jove, que se celebrarà a València del 20 al 27 de juny, és un gran afeccionat a les historietes i fa guions per al personatge de DC Green Arrow. Però finalment,

Smith ha quedat fora del projecte. Això és degut a Tim Burton, el director definitiu del film, que ha rebutjat el guió de Smith i hi ha incorporat un guionista propi, Wesley Strick. Si el guió de Smith sembla que respectava

l'esperit dels còmics, és previsible que Burton deixi totalment de banda l'essència de les historietes. Ja ho va fer en *Batman* i *Batman returns*, en què va crear films visualment portentosos però absolutament mancats d'ànima. De fet, Strick va col·laborar en *Batman returns* i sembla que Burton volia imposar Michael Keaton (l'esquifit Batman de les seues pel·lícules) com a protagonista del nou film de Superman, però la productora, lúcidament, ha decidit no acceptar i mantenir-hi Nicholas Cage. En tot cas, és possible que el personatge de Batman aparega fugaçment com a

convidat estel·lar en aquesta recreació.

El públic haurà d'esforçar-se per oblidar la cara de Christopher Reeve, l'interpret de Superman en les més famoses adaptacions del personatge. Reeve va quedar tetraplègic l'any 95 en

un accident quan muntava a cavall, però molt abans ja havia dit que no tornaria mai a interpretar l'home d'acer. La primera vegada que ho va fer va ser a *Superman, el film*, de l'any 78, en una pel·lícula de gran èxit i que va canviar per sempre les adaptacions al cinema del còmic. Fins aleshores, sempre s'havien realitzat amb pressupostos esquifits i en una atmosfera de sèrie B. El Superman de finals dels 70 era una superproducció, amb un director reputat, Richard Donner, i imposants efectes especials. També hi intervenien superestrelles com Marlon Brando (va cobrar gairebé tres milions de dòlars per tretze dies de rodatge) i Gene Hackman. Després de Superman, la relació de la historieta amb la pantalla s'ha basat habitualment en embolcalls de gran luxe que, per altra banda, no han millorat la qualitat argumental de les adaptacions. Després, vindrien *Superman II*, *III* i *IV*, aquesta última especialment patètica, fins i tot els efectes visuals eren lamentables. La sèrie va acabar l'any 87, i enmig, en el 84, s'havia estrenat *Supergirl*, film en què cal destacar poc més que la protagonista, Helen Slater, tenia un poderós paregut amb la nina Barbie.

Adaptacions constants. La sèrie de Christopher Reeve compon les peces més conegudes de la tra-

Supermania, supermancança, superego

jectòria que l'home d'acer ha seguit en mitjans distints al còmic. Per exemple, en la radiodifusió, ja que en 1940 es va popularitzar un serial radiofònic de les seues aventures en què el locutor Bud Collyer posava la veu d'acer. Després va ser adaptat a la televisió, tant als Estats Units (*The adventures of Superman*, entre 1952 i 1957, o *Superfriends*, 1973 i 1974) com al Japó. Fora d'Orient, la telesèrie nipona va ser comercialitzada en tres pel·lícules per a cinema: *Superman l'invencible*, *Superman contra els plats volants* i *Superman contra la banda negra*, especial per a gourmets del kitsch. Però en la pantalla gran, les predecessores del definitiu Superman del 78 varen ser les americanes *Superman*, *Atom Man vs. Superman* i *Superman and the Mole man*, respectivament, de l'any 1948, 1950 i 1951.

L'última fisonomia que els espectadors de tot el món recorden de Superman ha arribat a través de la televisió, en la sèrie *Lois i Clark* (1993-1997), que ací va emetre TVE. Superman és ací Dean Cain, que és literalment eclipsat en escena per la tòrrida Teri Hatcher (xica Bond al film 007: *El matíana nunca muere*) que interpreta Lois Lane. I encara que no vista al nostre país, la Warner va passar als EUA una esplèndida sèrie d'animació del personatge, que també apareix, en versió sarcàstica, en els dibuixos animats japonesos *Dr. Slump*, que actualment reemet TV3. Entre les paròdies, també destaca el còmic Superlópez, el Superman a l'estil ibèric creat pel dibuixant Jan l'any 73, i que va publicar Bruguera.

Les contínues revisions del personatge en altres mitjans són un dels motius més clars que expliquen per què DC no pot matar-lo definitivament: constitueix un degoteig incessant en drets pagats a l'editorial, bé pels mitjans audiovisuals, bé pels videojocs (el celebrat joc per a consola *The death and return of Superman*) o per la moda: les samarretes amb la S en el pit. És evident que si algun superhome es mereix un museu, aquest és Superman, que ja disposa d'un de dedicat minuciosament a ell en la llunyana Illinois. **J. M. O.**

Pot semblar sorprenent que un protagonista de còmic, tan simple com Superman, haja assolit el nivell de mite universal de la cultura de masses. Les claus de l'èxit semblen residir en els simbolismes que aquesta figura condensa, de manera exemplar; els quals queden més emfàticament remarcats, precisament pel fet de ser un personatge amb molts matisos.

Producte de síntesi, construït sobre la base d'analogies simplificades dels herois i semidéus de la mitologia clàssica grega, que fins i tot comparteix alguns trets amb la mateixa figura del Crist (origen supra-terrenal, poders extraordinaris, dedicació a la defensa dels desvalguts), en Superman convergeixen, també, elements del pensament màgic i animista. La seua mateixa funció social consisteix a exercir d'animal totèmic protector (o àngel de la guarda) de la ciutat de Metròpoli i del planeta Terra.

A diferència d'altres personatges de còmic amb algun èxit, que tenen millor qualitat de dibuix i relaten històries més divertides o de major nivell intel·lectual, com Asterix, Mortadel·lo o Mafalda, en el succés de Superman hi és determinant també la presència simultània de tres factors: ocupar la posició de l'heroi triomfador (i no de l'antiheroi o del crític), tenir una caracterització universal (evitant fer explícita la condició de producte EUA), i haver nascut del mercat i de la indústria més potents del planeta.

La metamorfosi del tímid i apocat periodista Clark Kent en "l'home d'acer", capaç de volar i de realitzar tot tipus de proeses fantàstiques (detenir lladres, aturar terratrèmols, derrotar a tota mena d'invasors procedents d'altres planetes, etc.), connecta perfectament amb el pensament màgic infantil, fortament impregnat, encara, per les fantasies d'omnipotència del pensament, característiques del període narcísista. S'ha de dir que aquestes fantasies d'omnipotència del pensament i dels desigs estan molt presents en els adults afectats per determinades patologies psíquiques (particularment en trastorns maníacs i obsessius), així com en certes formes socials de religió, superstició i en fenòmens sociopolítics irracionalistes, com ara el blaverisme.

El mecanisme d'identificació fan possible que adolescents i adults visquen, mitjançant el personatge i les seues heroïcitats, una fantasia compensatòria de les pròpies limitacions i mancances. Qualsevol anònim oficinista es reconeix en Clark Kent, l'*alter ego* de Superman. I Superman representa un determinat àmbit del desig: absència de construccions i lligaments, iniciativa individual, poder físic i psíquic, bellesa física, èxit amb les dones.

De tots els simbolismes que condensa la figura de Superman, el més característic és la seua facultat de volar. Element que, en un nivell de lectura més epidèrmic, podria interpretar-se com una al·legoria de la llibertat; però que hi fa altres funcions de representació per al psiquisme humà. Són relativament freqüents els somnis en què la persona que somia s'afigura, a si mateixa, volant. Mourly-Vold, P. Federn i S. Freud van prestar atenció a aquest tipus de somnis, tot concloent que estaven fundats en una excitació sexual general i que el fet de volar simbolitzava l'erecció. Ser un –o com un– "pardal": volar. El desig de poder volar representa l'ansia de ser apte per a la funció sexual.

Superman és també una simbolització del superego. El personatge s'identifica plenament amb els ideals paternals, tant amb els de Jor-El (el pare mort, de Krypton), com amb els de Jonathan Kent (el pare adoptiu, de la terra), fins al punt de dedicar tota la seua vida a la realització d'aquests ideals de defensa de l'ordre i la justícia establerts. Però, sota la cobertura d'aquesta instància moral –i d'ací una altra de les claus del seu èxit– es produeix una descàrrega sistemàtica de pulsions agressives, totalment legitimada: sempre en defensa pròpia, d'altri, o de la mateixa societat. No resultaria gens estrany que el superpolicia Amedo, en el moment àlgid de les seues aventures, que ara s'estan jutjant, se sentira com un doble de Superman. **Vicent Bello**

"Tots som Clark Kent, d'alguna manera"

Romà Gubern, catedràtic d'història del cinema i professor de comunicació audiovisual de la Universitat Autònoma de Barcelona, assegura que l'èxit de Superman radica en la identificació del públic amb la doble personalitat del superheroi.

En un llibre sobre còmics i Hollywood vostè assegurava que la figura de Superman és més comparable amb Jesucrist que no pas amb Moisès, com s'havia fet fins aleshores. Com es poden relacionar una figura teològica i una figura de còmic?

—Bé, totes les figures de còmic tenen antecedents mífics arcaics. Però abans de Jesucrist hi ha un personatge de la cultura grega, pagana, que sempre s'ha dit que era la matriu del personatge: Hèrcules. La força física com a característica del personatge és un dels atributs de Superman que ve dels mites atlètics de la cultura grega. El fet més interessant d'aquest cas és que neix en un moment de crisi, la Segona Guerra Mundial, quan hi ha un desig de tenir figures protectores molt poderoses. En aquest sentit Superman obre una nova estirp de superherois i, a més, amb la característica de la doble personalitat.

Es tracta d'un personatge que és, d'una banda, Clark Kent: un periodista fràgil, tímid, vulnerable, insegur, enamorat de la Lois Lane, amb la qual no arriba mai a lligar, i, d'altra, el superheroi, del qual la Lois està enamorada.

—Així, doncs, seria aquesta, la relació entre la figura teològica i la del còmic?

—Sí, Superman ha de fugir de la

persecució, com Jesús d'Herodes. Però no és un cas únic, molts mites actuals no són res més que reciclats i transformacions dels antics. I Superman va tenir la gràcia de trobar una forma en sintonia amb la sensibilitat de la seva època; per això va tenir tanta acceptació. A més, els anys 30 eren l'època daurada del còmic, no hi havia TV, i la ràdio el cinema i el còmic tenien

una intensíssima presència social, i entre ells hi havia una gran interacció. Superman, a més, es va beneficiar d'haver nascut en un comic-book, un suport que no era tan controlat per l'autocensura com els diaris.

—També s'ha discutit molt sobre la identificació del públic amb el personatge. Què en pensa?

—Umberto Eco, que ha treballat aquest tema, diu que Superman és un mite de consolació perquè tothom es pot projectar sobre el personatge gris i frustrat que és Clark Kent..., tots som Clark Kent, d'alguna manera, no ens acaben de sortir bé les coses. Però, com que ser Clark Kent és una mica humiliant, sempre pensem que, al fons, hi tenim un Superman."

—Aquesta tensió, també es reproduceix en la relació del protagonista amb la Lois Lane?

—Sí, la Lois Lane és un mite sexual, és la noia que no pot aconseguir com a Kent, però sí quan duu la capa de Superman. I com ell, tots voldríem ser uns Dons Joans i tenir totes les mosses als peus. Tot plegat és una mena de masoquisme eròtic. És interessant també que Superman donés peu a versions femenines. A part Supergirl, mai tan popular com Superman, hi ha la rèplica femenina autèntica d'aquest heroi, que es deia Wonder Woman i que es va inspirar en allò que el psicoanalista Alfred Adler anomena el "complex de Diana".

Es tracta de la protesta viril de la dona contra la submissió al mascle. Ara, la seva sexualitat és tota una altra cosa.

—*Per què Superman ha esdevingut un símbol als EUA?*

—Per què és una cultura basada en el poder. És a dir, els EUA són el país capitalista per antonomàsia, i l'ètica del capitalisme es basa en el triomf personal, que vol dir guanyar més, tenir més cotxes, etc.

—*Fins a quin punt els superherois han creat una mitologia nord-americana equiparable a la del Tirant per a nosaltres o a la del Rei Artús per als britànics?*

—L'estructura dels mites és diferent. La cultura americana és més jove, comença al segle XIX i, per tant, els seus mites van molt lligats a la cultura de masses dels còmics, ràdio, cinema i televisió.

—*En el film Superman del 1978, el primer de Christopher Reeve, per primera vegada s'aboquen molts diners en l'adaptació d'un còmic. Per què en aquest moment i no abans?*

—Era una nova estratègia industrial basada en figures de l'imaginari col·lectiu dels EUA i en l'espectacularitat dels efectes especials. I no passava res, si l'actor protagonista era desconegut. Fins i tot haurien pogut prescindir dels tres minuts milionaris de Marlon Brando fent de pare del superheroï. De fet, el cinema posterior ha demostrat que una de les estrelles del cinema contemporani són els efectes especials. Això ens portaria a les indústries de la nostàlgia. És a dir, el cinema —que ha passat dificultats— una de les formes d'assegurar-se la supervivència que ha trobat és la d'emparar-se dels mites més arrelats en l'imaginari col·lectiu. I els còmics són la pedrera de mites per antonomàsia de diverses generacions.

—*Christopher Reeve mai no s'ha pogut escapar de la llosa de Superman...*

—No..., i a més ha tingut una carrera breu. Però hi ha un cas encara més interessant. Es tracta de John Reeve, que va encarnar Superman en una sèrie de televisió els anys 30-40. Aquest Reeve va fer uns 160 episodis de la sèrie, i es va identificar tant amb el personatge que quan es va acabar la sèrie va tenir una gran depressió i es va suïcidar. No va saber assumir la prosaica realitat de ser una persona normal. És una mica com el que va passar a Bela Lugosi amb el personatge de Dràcula. Una altra gran paradoxa, igual que l'accident de Christopher Reeve.

—*Què n'opina, de la nova versió de Superman?*

—És una experiència nova. La gent anirà a veure-la per comparar i per curiositat. Les seqüeles tenen la garantia que el públic hi va per establir-hi una connexió i per comparar. Les seqüeles, a més, són com més va més conservadores. Avui, que vivim la crisi del cinema de gènere, la seqüela apareix com una fórmula de recanvi, però més conservadora, més que no pas el western i la ciència ficció.

—*I que el protagonista sigui Nicholas Cage?*

—És un repte original i cal aplaudir-lo. La indústria cultural ofereix productes a l'espectador segons la fórmula "igual, però diferent cada cop". És a dir, ofereix un món familiar pròxim, però amb episodis diferents.

—*Superman és un personatge imprescindible?*

—En el món occidental i japonès, sens dubte. Caldria veure a l'Àfrica. Ara, una vegada, en un congrés, vaig conèixer un crític de Mali i li vaig preguntar amb qui s'identificava quan de petit veia Tarzan al cinema, si amb Johnny Weismüller o amb els nadius, i ell em va respondre que s'identificava amb Tarzan. Cosa que vol dir que les indústries culturals de Hollywood han treballat l'imaginari en el pla mundial. Un altre exemple. No fa gaires anys es va fer una enquesta a països de tot el món per saber quin era el personatge més conegut del món modern. I va sortir que el més conegut de la Terra és Mickey Mouse. Amb això ja te n'he dit prou.

—*Quina creu que és la versió més interessant de Superman?*

—Jo no en conec pas totes les versions, però la trilogia que va començar el 1978 està bastant bé. Tenia directors competents i mitjans materials. A més permetien lectures noves i mai la sexualitat de la parella no havia estat tan explícita com en aquests casos.

—*Tenint en compte que Batman va sortir en contraposició a Superman, qui considera que és el més interessant de tots dos?*

—Home, Batman té l'avantatge que no té superpoderes i en teoria totes les seves capacitats es justifiquen científicament. Hi ha hagut un element polèmic i simpàtic en Batman, i és que el van acusar d'homosexual perquè sempre anava acompanyat de Robin. El que passa és que tot i que Batman és molt important, jo crec que la força amb què Superman va arribar va donar-li un gran avantatge respecte al seu competidor.

"Molts mites actuals no són res més que reciclatges i transformacions dels antics. I Superman va tenir la gràcia de trobar una forma en sintonia amb la sensibilitat de la seva època; per això va tenir tanta acceptació."

Per salvar Mallorca de la venda

Una de les imatges que ja s'han convertit en típiques de Mallorca: una propietat rural en venda. La compra massiva d'aquestes propietats per part dels alemanys, i la consegüent depersonalització de la ruralia mallorquina, és el que ha impulsat la creació de l'Associació de Defensa de Mallorca.

Fruit de la preocupació per la massiva venda de propietats i habitatges rústics, ha nascut l'Associació de Defensa de Mallorca que reivindica la creació d'una xarxa de turisme verd que permetria capitalitzar el camp per aturar el procés de venda.

"El que volem és capitalitzar el camp, i quan parlem de camp no ens referim exclusivament a fora vila sinó també als pobles, perquè no es pot deslligar el camp del poble. A través d'aquesta capitalització es podria aturar el sagnant procés creixent de venda de propietats que són el patrimoni no només dels titulars de les cases, sinó de tota Mallorca i dels mallorquins. Si no tenim la propietat del nostre territori, aleshores que ens queda com a poble?", es demana amargament Magdalena Mayol, la presidenta de l'Associació de

Defensa de Mallorca (ADM), una entitat recentment constituïda a l'illa per intentar coordinar propietaris de cases de poble amb la intenció d'oferir-les com allotjament d'un turisme verd que permetria guanyar doblers per, primer, no vendre-les i, segon, que els beneficis futurs servissin per comprar altres finques i cases, amb l'objectiu final que el conegut procés de venda massiva de propietats rurals mallorquines s'aturi.

"No tenim gaire temps per fer-ho. És ara, ara mateix, o d'aquí molt poc temps ja serà tard. Les

coses són així de clares. Si no ho aturam aviat, res no hi haurà a fer...". La preocupació de la presidenta de l'ADM es correspon amb les xifres oficials, que indiquen que el procés de venda de territori i habitatges, sobretot a alemanys, ja té unes magnituds impressionants.

Xifres. A principis del mes de maig, el Govern espanyol va contestar una pregunta del diputat menorquí del PP, Manuel Jaén Palacios, sobre les inversions estrangeres a Balears en compra d'immobles i territori, que foren

publicades pel diari *El Día del Mundo*. Unes dades que per primera vegada mostren oficialment l'impacte econòmic –i deixen suposar el social– d'aquest procés.

Durant els tres darrers anys, de 1995 a 1997, els alemanys han invertit quasi 120 mil milions de pessetes en la compra de vivendes i finques a les Illes (exactament 118.991), xifra que representa un 74% de total d'inversió estrangera per aquest concepte. La xifra global és de 160.321 milions. Per entendre en la justa mesura l'impacte d'aquestes xifres, valgui la següent comparança. Mentre que al Principat de Catalunya, amb quasi 32.000 quilòmetres quadrats, la venda de territori i immobles a estrangers durant el 1997 va ser per un total de 30.836 milions, a Balears durant el mateix any se'n vengueren per valor de 63.057 milions, en un territori d'una superfície global de 5.014 quilòmetres quadrats. Més del doble d'inversió estrangera amb només una sisena part de l'espai geogràfic.

Encara més. El mateix any, a tot l'Estat la inversió fou de 163.116 milions, de la qual només la compra-venda efectuada a Balears suposa un 38,7%, per un 18'9% en el cas de Catalunya, un 15'8% en el de Canàries, i a la resta un 26'6%.

Per nacionalitats, els alemanys són en molta diferència els que més compren. El 1995 adquiriren cases i territori per valor de 34.121 milions. L'any següent arribaren als 38.816, i el passat 1997 ja se situaren en els 46.054 milions, una clara progressió a l'alça. A molta distància apareixen els britànics, amb 5.532 (1995), 6.040 (1996) i 9.103 (1997), que tot i estar molt lluny de les xifres alemanyes ja serien per si soles prou importants –tenint present el limitat territori illenc– si no fos per l'allau alemany que les deixa quasi ridícules. Ja molt més endarrera queden els francesos amb una inversió durant els tres anys de 5.489 milions.

Naturalment, aquesta fortíssima pressió inversora va acompanya-

JOAN CELIÀ

Magdalena Mayol, presidenta de l'Associació de Defensa de Mallorca.

Aquesta organització vol posar en marxa una xarxa de cases de poble per oferir-les com a allotjants per a un turisme verd que el Govern balear es nega a reconèixer.

da per l'establiment dels milers de compradors, ja que la motivació principal per comprar és la residencial, temporal o permanent. Així, ens trobam amb un territori com el de Mallorca, molt limitat, que té una població de poc més de 600.000 habitants, i que en els darrers cinc anys ha vist com la colònia alemanya, oficialment d'unes 10.000 persones, pot situar-se de fet fins a unes 30.000 persones o més, és a dir, un percentatge almenys del 5%.

L'impacte social. En un anterior reportatge d'aquest setmanari, publicat el mes de setembre passat, s'explicava com en els darrers anys, la presència social de la colònia alemanya a Mallorca no deixa d'augmentar. El fet que siguin lingüísticament, socialment i culturalment un conjunt molt homogeni els permet crear vertaders guetos daurats. Tenen revistes i diaris (els impor-

tats i els editats a Mallorca en alemany: un setmanari i diverses revistes relacionades amb l'activitat immobiliària), els seus propis supermercats, botigues de roba, de mobles, de decoració, serveis tècnics nàutics i de venda de iots, immobiliàries, serveis mèdics, fins i tot una famosa *casa de cites* comprada per una gran empresa alemanya dedicada al negoci del sexe professional... És un grup homogeni i, sobretot, molt poderós econòmicament. Són uns clients excel·lents, la qual cosa ha provocat que tot el que sigui alemany hagi desplaçat l'anglès. L'aprenentatge de l'alemany a l'Escola Oficial d'Idiomes, al centres d'ensenyament reglat públics i privats i a les acadèmies d'ensenyament no reglat, no para d'augmentar any rera any, i si no creix més és perquè no hi ha prou professors.

El fet que comencin a ser numèricament considerables dins el total demogràfic mallorquí, a més

Llibreria per a alemanys a Palma. El fet que els alemanys siguin un col·lectiu molt homogeni i poderós econòmicament està fent créixer espectacularment el comerç especialitzat per a aquesta colònia.

del seu caràcter en general poc o gens permeable a la realitat que els envolta, i el seu alt poder adquisitiu ha provocat en molts mallorquins recel i ràbia impotent al veure com tanquen camins de pas tradicional i que tenen una poca o nul·la relació amb els nadius. Mai com ara amples sectors socials de Mallorca havien estat convençuts de sofrir una *invasió*. L'illa ha rebut una importantíssima immigració espanyola en els darrers trenta anys —com exemple ja citat en altres reportatges: 32.000 nous immigrants entre 1991 i 1996— que ha provocat una veritable substitució cultural i lingüística en un percentatge molt alt i creixent de la societat. Però de sempre la Mallorca profunda se n'havia alliberat, vivint en un miratge en el qual la castellanització era *cosa de Ciutat* i, com a molt, d'algunes zones turístiques com Calvià.

El cas és que ara, la presència dels alemanys que per tot arreu compren cases a pobles i a fora vila, ha fet que el fràgil miratge es trencàs. La pressió compradora ha anat acompanyada d'una castellanització que comença a ser general. Ja enlloc se n'alliberen. La presència alemanya és un factor directe de castellanització perquè l'única llengua diferent a l'alemanya que empren és el castellà, comunment acceptat pels nadius com a llengua de relació amb la colònia alemanya. Indirectament perquè la seva presència ha significat una activitat econòmica —construcció, serveis...— que ha portat mà d'obra, generalment castellanoparlant, a pobles on fins fa poc l'única llengua de relació exclusiva era la mallorquina, i també —encara que és un tema no estudiat i únicament es comencen a sospitar els seus efectes— perquè la pressió compradora a certes zones de Palma, especialment el centre, ha des-

plaçat grups de població de molt baix poder adquisitiu, i majoritàriament castellanoparlants, cap a pobles on encara els preus dels lloguers són baixos.

Només una dada més per il·lustrar aquesta *invasió* alemanya de Mallorca i el seu impacte social. El *Diari de Balears* publicava fa quinze dies que durant el primer trimestre d'enguany, del total d'exàmens teòrics per obtenir el carnet de conduir, només el

resat el tema a Catalunya i, parlant sobre la qüestió de manera informal, tots els presents coincidiren que ben mirat podria haver arribat l'hora d'intentar fer qualque cosa. No sabien ben bé què ni com es podia fer. Però d'aquelles converses entre amics i coneguts de Vilafranca, devers les passades festes de Nadal, sorgí la determinació de parlar-ne més seriosament, de tot plegat.

El 9 de gener es reuniren a Vilafranca gent del poble, regidors i ex-batles d'altres pobles, propietaris, advocats i el professor de Geografia Humana de la Universitat de les Illes Balears (UIB) Pere Salvà, que estudia la compra i canvi d'ús del sòl rústic mallorquí. Tots els presents coincidiren en la necessitat de crear una organització que estudiàs les formes d'incidir en aquest procés, per intentar aturar-lo i si pogués ser, invertir-lo. Així naixia l'Associació de Defensa de Mallorca (ADM), que presideix Magdalena Mayol.

L'ADM es defineix com una "entitat que neix de la necessitat d'analitzar el recent fenomen de venda massiva i especulativa del territori de Mallorca, la seva incidència real en l'economia i cultura au-

tòctones i d'activar estratègies d'actuació que hi donin una resposta adient amb els interessos de tots els mallorquins". Entre els seus objectius generals, el primer és el de "defensar el drets col·lectius tradicionals dels mallorquins sobre el territori" i tenir especial esment en "denunciar i combatre qualsevol postura o acció que pugui lesionar-los". Per això l'ADM vol " cercar i potenciar solucions i alternatives econòmiques i socials" que garanteixin aquests drets. Alternatives que passarien bàsicament per dos eixos. Primer "que l'agroturisme sigui únicament i exclusiva per als pagesos, evitant d'aquesta

ARXIU / JOAN CELIÀ

0'78% es va fer en català mentre en alemany s'hi feren quasi el 4%. Una dada que admet tot tipus de matitzacions, però que és tot un símbol de la forta presència de tot el sigui alemany en la vida quotidiana de Mallorca.

Defensa de Mallorca. Fa uns mesos, TV3 va emetre un reportatge sobre la compra massiva per part de ciutadans alemanys, de finques rurals i cases de pobles a Mallorca. Va ser un treball periodístic que impactà a molta gent. Un mallorquí resident a Barcelona, de retorn a l'illa, explicà en una reunió d'amics de Vilafranca el molt que havia inte-

manera una especulació abusiva del sòl rústic, i aconseguint, així mateix, un revifament de la pagesia". I segon, que es crei el "turisme verd, i que es promoció a les viles de Mallorca, de forma coordinada i eficient".

Aquest turisme verd és el que aspira a crear l'ADM, amb el nom de Mallorca Verda i que agruparia cases de poble, de tipologia tradicional, dins el casc urbà, sense luxes especials, únicament amb les comoditats normals en qualsevol casa i que oferirien "la qualitat de vida que hi ha en els pobles. La forma de vida encara tradicional que existeix a la part forana". Especial esment posa la presidenta de l'ADM en advertir que "no pretenem provocar un allau d'inversions en visites a hipotètiques operacions especulatives, el que volem és que les cases que ja existeixen, que ja estan arreglades, bona part de les quals estan tancades, es puguin capitalitzar, per evitar que abans o després els seus propietaris caiguin en la temptació de la venda. Amb aquest turisme verd es podrien capitalitzar aquestes cases. Això ha de ser, per entendre'ns, una eina per a tots aquells mallorquins que els sabria greu vendre. D'aquesta manera podrien evitar-ho. I a la llarga els beneficis es podrien anar reinvertint en la compra d'altres habitatges. En poques paraules, invertir la tendència actual de venda massiva".

La resposta, de moment, és molt esperançadora. L'ADM ja té 6 cases, a tres pobles diferents, que estan en disposició de ser ofertes als hipotètics clients de forma immediata. "I per la gran quantitat de trucades de gent interessada, no és arriscar-se massa el dir que aquest estiu segurament en disposarem d'un número molt més elevat".

El problema, però, és la negativa total i absoluta del Govern balear a regular aquest turisme alternatiu, segons diu Mayol: "és un mur. Ens han dit que de cap manera es pot permetre perquè seria augmentar el número de places hoteleres i que és impossible".

JOAN CELIÀ

Per a Magdalena Mayol, el repte és la conservació de la forma de vida rural de Mallorca: "No volem que ens convertesquin en un museu. Els pobles, el camp, nosaltres som vius, i volem seguir essent-ho."

De res han valgut les explicacions de l'ADM en el sentit que les especials característiques d'aquest turisme el fan numèricament poc rellevant perquè "les cases no tenen vint habitacions,

L'Associació de Defensa de Mallorca vol crear una xarxa de cases rurals de turisme verd que el Govern balear no vol reconèixer.

en poden tenir tres, quatre... i, a més, no parlem de tots els pobles, perquè només seria a aquells que encara tenen un forma de vida rural". Però l'administració autonòmica balear, del PP, no ha atès aquestes raons i segons l'ADM es nega a cap acord. En el fons, creu Mayol, el que hi ha és l'animadversió cap a un sistema, el que proposen, que posa en qüestió el model vigent "perquè la veritat és que objectivament l'actual legislació afavoreix la despersonalització del camp, la pèrdua dels valors culturals, lingüístics, socials i de poble de tota Mallorca, i entrega la ruralia a un procés especulatiu que està

fent canviar l'ús agrícola per un generalitzat ús residencial que acabarà inevitablement amb la Mallorca que hem conegut...". És significatiu que l'ADM treballa conjuntament amb l'Associació de Pagesos de Mallorca (APM) perquè les dues organitzacions comparteixen la mateixa visió: "a fora vila —explica Mayol— hi ha d'haver les explotacions agrícoles, no hi ha d'haver turisme. El turisme s'ha de fer en els pobles, amb l'atracció de formes de vida tradicional i una pagesia viva. No volem que ens convertesquin en un museu. Els pobles, el camp, nosaltres, som vius, i volem seguir essent-ho". Per a Mayol, l'oposició del Govern és, en el fons, el compartir "la concepció destructiva que té el sector promotor més salvatge: camps de golf, ports esportius, turisme pretesament rural i agrícola que amaga especulació... tot això és el que hi ha sota el discurs de turisme de qualitat i d'alt poder adquisitiu". Oposant-se a aquesta concepció, l'ADM analitza evitar la legislació autonòmica —estudia fer-ho acollint-se a la llei de lloguers urbans que no especifica terminis mínims de lloguer— per oferir "un vertader turisme de qualitat, que és el que no agradeix l'entorn i el que permet a un poble seguir essent el que sempre ha estat, el que és, i sobretot el que vol seguir essent. Aquest és el repte que nosaltres volem assolir".

Miquel Payeras

El propassat 25 d'abril, amb motiu de la manifestació per les llibertats nacionals del País Valencià, centenars de veïns de Castelló de la Ribera van reivindicar pels carrers de la ciutat de València la legitimitat del seu topònim valencià.

Un toponim que el govern Zaplana ha condemnat a mort. "Zaplana, Castelló no s'aplan", fou el lema d'aquesta pacífica protesta.

Crònica en blau d'una manipulació

A Castelló de la Ribera ja fa temps que la dreta reaccionària mira de trencar la pau social oposant-se violentament a la democràtica valencianització del seu topònim. El govern Zaplana ha abonat finalment l'opció castellanitzadora, la mateixa que defensa el GAV.

A Castelló de la Ribera, un xicotet poble d'uns set mil habitants de la Ribera Alta del País Valencià, ja fa massa temps que no hi ha pau. El motiu, encara que sembla increïble, no és cap altre que la seua denominació oficial. El poble es troba profundament dividit, trencat, per aquesta qüestió. Uns són els "vilanoveros", aquells que no volen valencianitzar el topònim de la localitat o que opten, com a molt, per traduir l'an-

tic "Villanueva de Castellón" per "Vilanova de Castelló". Els altres són —segons els primers— els "socialistes" o "comunistes", és a dir, aquells que volen oficialitzar i usar la denominació valenciana de "Castelló de la Ribera". Altrament una manera d'anomenar el poble que s'inspira en el desig de retornar a aquest municipi la seua pròpia identitat històrica.

La discussió ha estat sovint virulenta, amb no pocs episodis de

violència verbal i fins i tot física, i això bàsicament perquè els sectors més reaccionaris del poble, comandats pel Partit Popular, Unió Valenciana, i l'ultradretà Grup d'Acció Valencianista (GAV), així han volgut que siga. La batalla pel topònim Castelló de la Ribera, és, doncs, també la batalla per un País Valencià democràtic, reconciliat amb la seua història i identitat.

De fet molts veïns de Castelló de la Ribera no es van quedar a casa

el propassat 25 d'abril. En la manifestació per les llibertats del País Valencià, centenars de castelloners van portar una pancarta en la qual es podia llegir "Zaplana, Castelló no s'aplana". El rètol feia referència directa a l'abandonament per part de la Generalitat del plet judicial que el municipi manté amb els "vilanoveros" assessorats per l'advocat ultradretà i dirigent del GAV Juan García Santandreu. I és que sense la presència legal de la Generalitat, la valencianització del topònim és tècnicament molt difícil. Com molt bé va assenyalar a la plaça de bous de València aquest passat 25 d'abril el regidor d'Esquerra Unida Alfred Gregori, "el nom pareix el motiu del conflicte, [...] però el conflicte real es dona en el nivell ideològic, com ara la normalització lingüística, els drets nacionals, i la major justícia social".

Històries al voltant d'un topònim. La voluntat de valencianitzar el nom de Villanueva de Castellón, però, no és nova. Ja l'any 1960, el president de la secció filològica de Lo Rat Penat, —avui en mans del secessionisme lingüístic— Josep Giner, va recomanar mitjançant una carta a l'ajuntament del poble el canvi de denominació, perquè considerava incorrecta la que utilitzava fins aleshores. Segons Giner, la millor manera d'anomenar la localitat era Castelló o Castelló de la Ribera. Segons consta a l'acta de l'ajuntament del 30 de novembre del 1960, la carta de Giner "aporta razones de índole histórica, lingüística, ortográfica, documental y de aplicación civil en contra del vulgarísimo apelativo antepuesto a nuestra villa, oscureciendo y mixtificando su claro nombre de 'Castelló'. Tot i aquesta declaració d'intencions de l'ajuntament franquista, el nom no es va canviar. Vint anys després, el govern municipal, en mans del PSPV-PSOE, de nou va sol·licitar la traducció al valencià del topònim. La Generalitat Valenciana la va aprovar, però l'oposició d'un regidor d'Esquerra Unida va malmetre el procés perquè no s'havia demanat cap infor-

"Com que no tenen la força de la raó, volen la de la violència"

Esther Guardiola (PSPV-PSOE) és l'alcaldeessa de Castelló de la Ribera des de fa més de tres anys. Els mateixos que ha passat lluitant per valencianitzar el topònim del poble on viu i treballa tots els dies.

—*Ha estat alguna volta oficial el topònim de Castelló de la Ribera?*

—Castelló de la Ribera s'ha usat d'una forma reivindicativa, però no ha estat mai oficial. L'arrel d'aquest poble és Castelló i sempre ha estat Castelló. Fins el privilegi de Felip II que ens donà el títol de vila. Però a partir d'una mala interpretació d'aquest document és quan comença a usar-se Villanueva de Castellón.

—*Considera, doncs, que la reivindicació del Col·lectiu Pro Referèndum és més política que històrica?*

—Sí. En les darreres eleccions municipals el PP i Unió Valenciana portaven com a programa polític el canvi de nom del poble i punt. A més, aquesta gent, com que no tenen la força de la raó, volen tenir la força de la violència. Es valen de persones que no tenen molta cultura. La seua força és que han nascut a Villanueva de Castellón i es volen morir a Villanueva de Castellón. A ells no els interessa la història, perquè amb la seua ignorància tampoc no van més enllà.

—*Com valora el canvi d'actitud del govern valencià?*

—S'ha aplanat per les pressions del PP local i del diari *Las Provincias*, però han estat dos anys avalant amb informes de la Conselleria de Cultura el topònim de Castelló de la Ribera. Algú ens haurà de dir què ha fet malament aquest ajuntament, perquè hem procedit amb la llei en la mà, amb la legalitat que hi havia aleshores. El que no pot ser és que estem sota el dictamen dels qui governen a València.

—*Ara el Partit Popular vol saber quant li ha costat el plet a l'Ajuntament de Castelló de la Ribera...*

—El PP no ha d'oblidar qui va començar el plet, qui va portar als tribunals un acord pres per un ajuntament democràtic i per una majoria democràtica. Lògicament l'ajuntament s'ha de defensar, siga qui siga el qui el governe. **M. R.**

Esther Guardiola, alcaldessa de Castelló de la Ribera: "L'arrel d'aquest poble és Castelló i sempre ha estat Castelló".

me científic. Aquesta reivindicació va restar en l'oblit fins l'any 1993, quan es va crear una comissió per la normalització lingüística del nom del poble formada per representants del PSPV-PSOE, Esquerra Unida i del col·lectiu cultural Actiu. La comissió va començar a promoure de nou la possibilitat de valencianitzar el topònim tot mirant de cercar el màxim consens polític.

A finals de mes d'octubre del 1993 van proposar oficialment el canvi del topònim atesos els informes oficials que van consultar

(Conselleria de Cultura, Consell Valencià de Cultura i l'Institut de Filologia Valenciana). Però poc després, les forces més reaccionàries del poble s'aglutinaren al voltant del Col·lectiu Pro Referèndum, liderat pels militants del PP i regidors a l'ajuntament Emilio Sala i José García i per UV. Allò que havien perdut com a polítics ara miraven de guanyar-ho com a agitadors de carrer. Al novembre d'aquell any aquest col·lectiu va presentar més de dues mil al·legacions contra el nou topònim. Mentre l'Ajuntament analitzava les

A la dreta, imatge dels actes violents protagonitzats per als alguns veïns a les portes de l'Ajuntament de Castelló de la Ribera el 28 de gener del 1994 mentre al seu interior se celebrava el plenari que va aprovar la valencianització del topònim del poble. Molts veïns han estat manipulats per PP i UV i també per Juan García Santandreu, líder del GAV.

Rètol dels Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana a Castelló de la Ribera. L'agressió contra la senyalització local és un fet habitual.

A la dreta, imatge de l'Ajuntament de Castelló de la Ribera. Dintre i fora del recinte consistorial, els més reaccionaris han protagonitzat escenes de violència física i verbal contra l'alcalde i els regidors del PSPV i EU.

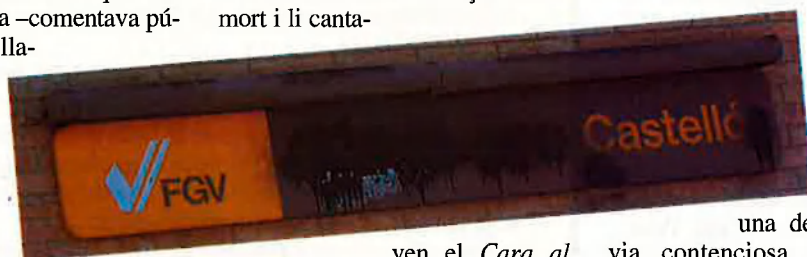

V.M. PASTOR / LEVANTE EMV

al·legacions, els *vilanoveros* organitzaven manifestacions per demanar el referèndum i acusaven els representants municipals de catalanitzar el nom del poble. "Això del referèndum és una cosa que ens han dit a València —comentava públicament qui llavors era secretari d'aquest col·lectiu, José Ferrando, després d'haver-se reunit amb membres del PP i UV a l'ajuntament del cap i casal— però és mentida. Ens han dit que si guanyem les eleccions, el que farem serà canviar el nom i prou".

El ple més violent. Un dels moments niés tensos d'aquesta campanya orquestrada per la dreta local es va produir durant el ple de l'Ajuntament de Castelló de la Ribera celebrat el 28 de gener de 1994. La violència dins i fora de l'ajuntament provocada per centenars de persones contràries a la valencianització del topònim va obligar a reforçar la dotació de la policia local amb membres de la guàrdia civil de localitats properes. Els simpatitzants del Col·lectiu Pro Referèndum van intentar diverses voltes entrar per la força al plenari i van agredir qui aleshores era alcalde, Antoni Vizcaino (EU). Pilar Beltran, llavors corresponsal del diari *Levante*, fins i tot va témer per la seua integritat física acusada d'haver pres partit a favor de les

autoritats locals. La violència va arribar a tal punt que el mateix Vizcaino hagué de ser custodiat per un xicotet dispositiu de la policia fins el seu domicili mentre els "vilanoveros" l'amenaçaven de mort i li canta-

ven el *Cara al Sol*. Però la tempesta no havia fet sinó començar. El 18 de juliol del mateix any la Generalitat socialista aprovava el canvi de topònim. La dreta, desesperada, mirava de crispar més l'ambient. A finals del

RAFA GIL

mateix mes, membres del Col·lectiu Pro Referèndum van demanar ajuda al president del GAV, Juan García Santandreu "perquè és —afirmava en un diari José Ferrando— qui més ha lluitat contra el catalanisme de la universitat".

Les festes locals, que es van celebrar a l'agost, van estar marcades per les provocacions presumptament fetes per alguns veïns contraris a la valencianització del topònim que volien reproduir el clima de violència viscut al gener. Aquesta vegada van amenaçar les festeres d'agredir-les si eixien al carrer en festes. Això va motivar que algunes filles de regidors es veiessen obligades a ocupar el lloc deixat per les atemorides festeres inicials. La nit gran de la festa va comptar amb la presència d'un nombrós contingent de la Guàrdia Civil.

A final de març del 1996 el Col·lectiu Pro Referèndum interposava una demanda per la via contenciosa administrativa contra el decret de la Generalitat i contra l'acord del consistori. A més l'agrupació local del PP amenaçava de dissoldre's si el govern Zaplana no els feia costat. Dit i fet, el 20 de gener de 1998 la Generalitat, ara en mans del PP, va acordar *aplanar-se* en la demanda. El 13 de febrer la sentència del Tribunal Superior de Justícia del País Valencià decidia anul·lar i deixar sense efecte el decret pel qual es va aprovar el canvi de denominació de Villanueva de Castellón a Castelló de la Ribera. La resolució judicial ha deixat les portes obertes a tot tipus de valoracions polítiques i jurídiques sobre el canvi de posició de la Generalitat, que inicialment va avalar el canvi del topònim. Segons l'advocat de l'Associació Síndic Pere Calp, associació constituïda recentment en defensa del topònim valencià, el catedràtic Josep Lluís Martínez Morales, "el tribunal indirectament dona la raó al recurrent (Col·lectiu Pro Referèndum) encara que hi ha molts

matisos. La Sala no ha tingut en compte les nostres al·legacions. No s'ha argumentat res". De fet, l'equip legal que assessorava aquesta associació va presentar el propòsit 13 de març un recurs de queixa davant del Tribunal Suprem que ha deixat en suspens l'execució de la sentència almenys per un període d'uns sis mesos.

Un dels episodis més sinistres i significatius d'aquest conflicte ha estat l'arribada al poble de l'advocat i líder del GAV, Juan García Santandreu, per defensar els interessos del sector "Pro Referendum". Santandreu, afeccionat a fer discursos en públic, de manera espontània, ha aprofitat la plaça de l'Ajuntament per donar-se banys de multituds de cinquanta persones. El GAV, un grup d'extrema dreta violent i que recorre al discurs valencià-regionalista, ha aprofitat aquest conflicte per tal d'intentar expandir-se per les comarques de l'interior del País Valencià on es coneixen poc els seus mètodes. L'ex-falangista Santandreu, que ha tret tot el protagonisme a la dreta local, compta amb el suport mediàtic de *Las Provincias* i d'un dels seus redactors més ideologitzats, Baltasar Bueno, un ex-seminarista obsessionat amb la presunta catalanització del País Valencià.

Les invocacions, doncs, a hipotètics referendums, a votacions democràtiques a fi de canviar el nom valencià del poble que ha llançat el Col·lectiu Pro Referendum no deixen de ser una cortina de fum per tal de legitimar una turba violenta que ara com ara ha estat comandada des dels despatxos polítics de la dreta a la ciutat de València i dirigida en el camp de batalla pel GAV.

D'ací a sis mesos i si no avança el recurs judicial de l'Associació Síndic Pere Calp, Castelló de la Ribera passarà a dir-se "Villanueva de Castellón", i tot això gràcies al govern Zaplana, que amb la seua inhibició legal una vegada més ha donat la raó als violents.

Mario Reyes

Un país amb noms i cognoms

El conflicte nominalista de Castelló de la Ribera ha esdevingut l'exemple paradigmàtic de la irracionalitat que ha envoltat el procés de normalització lingüística dels topònims al País Valencià. Des de la recuperació de l'autogovern, els diversos municipis valencians han tingut l'oportunitat de normalitzar el seu nom tot atenent criteris lingüístics i històrics. Aquells pobles que han volgut, així ho han fet no sense trobar entrebancs, més polítics que lingüístics.

La Generalitat té assignada la competència en matèria de denominació oficial de municipis, segons l'article 31.8 de l'Estatut d'Autonomia. Una competència que s'ha vist impulsada pel procés de normalització lingüística. Tot plegat, ha fet que més de 115 pobles s'hagen acollit al canvi de nom. Tanmateix, Vicenç Rosselló, professor de geografia de la Universitat de València, apunta que els decrets que han regulat la competència han estat, si més no, polèmics. D'una banda, han tipificat el canvi de topònim com una alteració i no com una normalització. D'altra banda, els decrets han permès que els pobles –tot i la dualitat entre zones valencianoparlants i castellanoparlants– es puguin denominar oficialment en castellà, en valencià o en totes dues llengües. Aquests fets, que han aportat dosis de confusió, han estat aprofitats políticament.

Deixant de banda el cas de Castelló de la Ribera, els partits polítics han aprofitat el filó que ha donat el conflicte toponímic per obtenir la major rendibilitat electoral possible. Ara com ara, un cas polèmic és Elx, anomenat

"Elig" per l'Institut Valencià de la Joventut i per la presidència de les Corts Valencianes –totes dues institucions en mans d'UV. El secessionisme ha apostat per l'ús d'"Elig", forma usada durant l'edat mitjana, per enfrontar-se al procés de valencianització toponímica obert pel govern de l'esquerra i negl-

git pel Partit Popular, una formació que quasi sempre ha usat la forma castellana "Elche".

Un cas semblant és el de Mutxamel: aquest municipi de l'Alacantí presenta símptomes semblants als observats a Castelló de la Ribera abans d'iniciar-se tot el conflicte. Elx i Mutxamel són pobles que han vist que certs sectors politico-mediàtics atien el conflicte dels seus topònims per extreure'n beneficis. A Alberic va succeir fa anys si fa no fa el mateix amb l'acabament amb "ch" o "c"... I així, es troben pobles i més pobles on tanmateix el conflicte

no ha arribat a la complexitat del de Castelló de la Ribera. Des de la transició política, al País Valencià tot ha estat una qüestió de noms i de símbols i el secessionisme i certs sectors de la dreta indígena se n'han aprofitat per aconseguir quotes de poder. Per tal motiu, Unió Valenciana no ha tingut cap problema a alimentar el secessionisme i manifestar-se contra qualsevol gest de recuperació lingüística. De la seua banda, el Partit Popular se n'ha despreocupat i directament ha usat les formes castellanes dels topònims, per estalviar-se problemes. Mentrestant, l'esquerra ha engegat el tímid procés de normalització que, d'entrebanc en entrebanc, ha permès la recuperació de certs topònims del País Valencià, com ara el cas de Castelló de la Ribera. S. G.

TOPÒNIMS POLÈMICS DEL PAÍS VALENCIÀ

Segona tanda electoral a l'Alguer

Com era previsible, la fragmentació de l'espai electoral i la pugna de cinc candidats diferents per la sindicatura de l'Alguer requerirà una segona tanda electoral per decidir el nou 'primer ciutadà' d'aquesta ciutat catalana de Sardenya.

El dia 7 de juny els algheresos tornen a citar-se amb les urnes, aquesta vegada per decidir entre dos candidats, Tonino Baldino i Carles Sechi.

Tonino Baldino, el candidat centrista, és la sorpresa d'aquestes eleccions, i és que tothom s'esperava una confrontació entre Sechi i Antonello Fonnesu, una confrontació clàssica entre el candidat de l'esquerra i el de la dreta. La dreta, representada per una coalició de cinc partits: Partito Popolare Italiano, Rinnovamento per Alghero, Partito Sardo d'Azione, Federazione Democratica i el renovat Partit Socialista, molts dels quals formen part de la majoria del govern Prodi a Roma, ha aconseguit que Baldino disputi la sindicatura, en una segona tanda, contra Carles Sechi, i que la disputi, a més a més, en una situació privilegiada per a esdevenir el nou síndic.

El 33,95% de vots obtinguts per

Baldino, al costat del 23,63% de Carles Sechi, li donen no pas poc avantatge a l'hora de concretar pactes electorals favorables amb vista a la segona ronda electoral. Però encara resten per veure els moviments dels candidats i dels

partits derrotats, especialment de Forza Italia i dels comunistes de Rifondazione.

El Polo de la Libertà és el gran derrotat de l'Alguer. La presentació de dos candidats diferents —l'un imposat per la direcció de Càller de Forza Italia i sostingut, a la ciutat, per aquest partit i Alleanza Nazionale, i l'altre presentat per Cristiano Democratici i Cristiani Democratici Uniti (CCD-CDU)— ha resultat letal per a les seves aspiracions. Ni Fonnesu ni Usai no tenen gaire capacitat de connectar amb l'electorat, i les conegudes activitats empresarials i hoteleres del primer han minvat les seves possibilitats per entrar en la cursa final. Ara, el fet xocant és que, en les eleccions de consellers comunals, Forza Italia és la primera força política del municipi, amb un empat tècnic amb Alghero Viva i Partito Popolare.

De la mateixa manera que l'electorat ha castigat els errors del Polo, el síndic sortint també ha rebut un greu avís que el deixa en una situació difícil per a la segona tanda. Segurament que, en molts casos, és més un càstig a la seves maneres de fer polítiques que no pas una crítica de la seva capacitat de treball i de l'honestetat amb què ha gestionat el municipi durant aquests quatre anys. L'esquerra algheresa reclama a Sechi que superi una certa incapacitat a l'hora de comunicar amb l'electorat les transformacions positives i evidents que durant el seu mandat ha viscut l'Alguer. Per això algunes de les seves actuacions li han fet

Algunes actuacions de l'actual síndic, Carles Sechi (a la dreta), com l'oposició a la construcció indiscriminada i el creixement desordenat, li han fet perdre suport electoral. Ara cal saber si en la segona tanda de les eleccions de l'Alguer (baix, vista panoràmica de la ciutat) podrà recuperar vots.

perdre una part dels votants. Caldrà veure si a la segona tanda serà capaç de recuperar aquesta franja electoral.

Però la gran pèrdua de suport de Sechi arriba en el moment que porta a terme una dura política contra la construcció indiscriminada i el creixement desordenat. La dreta local i els sectors empresarials vinculats a la construcció han centrat la seva proposta de creixement i de treball, únicament i exclusiva, en la possibilitat de construir noves zones turístiques, donant per bo el sacrifici ambiental i el del patrimoni natural, una política de creixement que ja s'ha demostrat més que fracassada en algunes altres zones de Sardenya, on el turisme en massa, centrat únicament en la temporada d'estiu, no ha fet créixer els llocs de feina. Com que l'administració actual ha estat sempre contrària a la "balearització" del municipi, una part de l'electorat, víctima de la desocupació, ha decidit d'escoltar les receptes de feina ràpida i segura que la dreta local promet de manera immediata, si arriba al govern.

Tonino Baldino, el candidat amb més vots en la primera tanda, és un home de l'antic aparell polític de la Democràcia Cristiana (DC), formalment desapareguda; una persona amb moltes vinculacions amb les velles figures locals de la Democràcia Cristiana, les quals tenen la voluntat de continuar influint en el si del nou sistema de partits. Baldino, tot i que no representa directament els sectors empresarials interessats en una política de noves construccions al preu que sigui, manté una posició favorable a la construcció de nous complexos turístics. Ara caldrà veure quins compromisos assumeix amb vista a la segona tanda, i si realment està disposat a fer un paper centrista o portarà a terme directament el programa de creixement proposat per la dreta.

Si una cosa s'ha trobat a faltar en la primera tanda electoral, ha estat una veritable discussió de programa d'ordre cultural, sobre la forma de dur a terme una política cultural activa i de projectar la ciutat a l'exterior, dos aspectes que l'adminis-

tració sortint ha encarrilat indubtablement bé. Potser hauria calgut, doncs, discutir quines línies de futur oferien els diversos candidats.

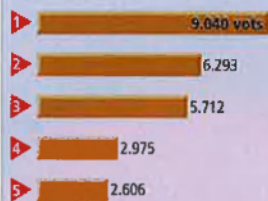
Quant al model cultural a desenvolupar, es destaquen, per la seva importància identitària i simbòlica, les polítiques a seguir per desenvolupar la recent llei sarda de valorització del sard i del català de l'Alguer. Així, la labor iniciada per alguna associació algueresa al si de l'escola, amb la cooperació de mestres i professors, hauria de poder comptar, ara que la llei en dona la possibilitat, amb el suport del municipi. Esperem que el desenvolupament de la llei i de la seva aplicació a l'Alguer es pugui realitzar sense impediments en aquest nou mandat municipal, sigui qui sigui el síndic que finalment hagi de governar l'Alguer els primers anys del segle XXI.

Gustau Navarro

ROSANNA PUCHADES

RESULTATS ELECTORALS

ELECCIONS A SÍNDIC (1a VOLTA)

1. Tonino Baldino, amb el suport de cinc llistes: Partito Popolare, Rinnovamento per Alghero, Federazione Democratica, Partito Sardo d'Azione i els Socialisti Democratici Uniti.

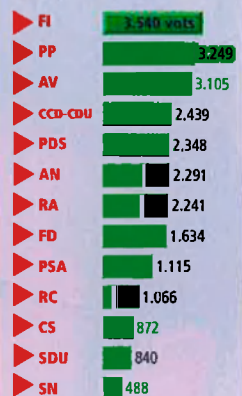
2. Carles Sechi, amb el suport de dues llistes: Alghero Viva i Partito Democratici di Sinistra.

3. Antonello Fonesu, amb el suport de dues llistes: Forza Italia i Alleanza Nazionale.

4. Antonello Usai, amb el suport d'una llista la del CCD-CDU.

5. Enrico Loffredo, amb el suport de tres llistes: Rifondazione Comunista, Sardigna Nazione i Città Solidale.

ELECCIONS A CONSELLERS COMUNALS

FI: Forza Italia
PP: Partito Popolare
AV: Alghero Viva
CCD-CDU: Cristiani Democratici-Cristiani Democratici Uniti
PDS: Partito Democratici di Sinistra
AN: Alleanza Nazionale
RA: Rinnovamento per Alghero
FD: Federazione Democratica
PSA: Partito Sardo d'Azione
RC: Rifondazione comunista
CS: Città Solidale
SDU: Socialisti Democratici Uniti
SN: Sardigna Nazione

fundació
BANCAIXA

De l'1 al 7
de juny

AGENDA

1 Dilluns Conferències

"La implantación del euro: el pacto de estabilidad".

Teodoro Córdón. Sotsdirector General de Relacions amb altres Administracions Financeres.

Sala d'Actes a les 19'30 hores.

"España en la era de la televisión digital".

Manuel Campo Vidal. Editor del Canal de Televisió "Vivir".

Organitza: Relat Societat Econòmica d'Amics del País.

Sala de Conferències. (4a planta), a les 19'30 hores.

2 Dimarts Conferència

"Sonar una novela".

Ángeles Mastretta. Escriptora.

Sala d'Actes a les 19'30 hores.

5 Divendres i 6 Dissabte Seminari

Programa: Patents genètiques i biosferes del sud.

Cloenda del seminari.

Joan Martínez Aller. Ricardo Aquilar. Sebastian Lara.

Divendres 5, de 17 a 21 h. Dissabte 6, de 10 a 20 h.

Organitza: ACSUD-Las Segovias.

Centre Valencia del Voluntariat. Carrer Fuencaliente, 1. València.

CENTRE CULTURAL

Plaça de Tetuán, 23. Tel. 95 367 88 64. València

www.bancaja.es

ARXIU / EFE

**"Jo veuré
una Irlanda
unida"**

Gerry Adams, president del partit nacionalista irlandès Sinn Féin, contradiu el primer ministre britànic i assegura, en aquesta entrevista, en exclusiva per a EL TEMPS, que ell veurà la unificació de l'illa, tot i les reticències al diàleg dels unionistes.

Gerry Adams, president del Sinn Féin i una de les peces bàsiques de la pau a Irlanda del Nord, té la satisfacció a la cara d'aquell que ha assolit el camp base després d'una llarga i fatigosa caminada, plena d'entrebancs que sovint l'han fet recular. Per fer el cim encara li queda tros, però està convençut que amb el respecte per la justícia i el diàleg hi arribarà, ell mateix, tard o d'hora. Després de sortir reforçat pel "sí" majoritari a l'acord de Stormont en el referèndum del passat 22 de maig, ara es prepara per a la següent fita: les eleccions de l'assemblea parlamentària d'Irlanda del Nord, que es faran el proper 25 de juny.

—Després del "sí" majoritari als referèndums d'Irlanda, és possible tornar enrere?

—Encara hi ha molta incertesa política i de fet sempre hi ha el conflicte potencial. De fet, alguns sectors del lleialisme no han aturat les seves campanyes assassines contra els nacionalistes, tal com han demostrat recentment amb els assassinats a Portadown i Crumlin. Així que podem dir que encara estem en una fase perillosa i incerta. L'unionisme és bàsicament una ideologia reaccionària que s'oposa al canvi, representada especialment per la negativitat de la campanya pel "no" de Ian Paisley i Bob McCartney [pro-britànics radicals]. A més, fins i tot els unionistes del camp del "sí" tenen com a premissa bàsica intentar minimitzar i obstruir qualsevol canvi significatiu i per això continuen rebutjant el diàleg amb el nostre partit. Però amb aquesta actitud ells deixen de banda el 43% de votants nacionalistes que ens van donar un mandat per negociar en nom seu. Perquè hi hagi progressos significatius cal que hi hagi un canvi fonamental en les àrees de drets humans, sistema judicial, igualtat en tots els àmbits, l'alliberament dels presos, i el respecte als drets lingüístics de la llengua irlandesa. Les causes del conflicte no han desaparegut encara. Tanmateix l'estratègia de pau del Sinn Féin s'ha preocupat d'aquests temes i ha aconseguit d'incloure'ls a l'agenda política, exigint que els drets dels nostres votants, que tenen la mateixa legitimitat que els altres, siguin reconeguts.

D'altra banda, i des d'un punt de vista positiu, som conscients de les possibilitats de resoldre el conflicte. Crec que el que ha fet el procés de pau, el que han demostrat els dos alto-el-foc de l'IRA, és que hi ha una

altra manera de resoldre les nostres diferències, sempre que existeixi voluntat política en totes les parts implicades.

—*Aquest acord és el principi de la fi?*

—Els mitjans de comunicació han dit sovint que les negociacions i l'acord representen el final de la qüestió, que d'alguna manera la història i tot el procés polític s'atura amb aquest document. Els republicans sempre hem entès les converses com una altra fase de la lluita, i fins a cert punt per nosaltres són un nou començament. I en aquests mateixos termes entenem l'acord i la nova assemblea parlamentària per a Irlanda del Nord que se'n derivarà. Tenim un acord però no és un acord de pau. Per nosaltres la lluita per la llibertat continua. El nostre objectiu final continua essent la fi de la partició i una Irlanda unida. I en aquest sentit, veiem com a transitori l'acord i el procés polític que se'n derivarà. D'altra banda crec fermament que és el principi de la fi de la implicació britànica al nostre país.

—*Per què l'acord de Stormont ha estat possible ara i no abans?*

—He de recordar que hi ha hagut un procés llarg i dolorosament lent fins a arribar a aquest punt. Això no ha succeït per casualitat. La Irlanda nacionalista va ser qui va prendre la iniciativa. John Hume i jo mateix vam iniciar una sèrie de trobades a finals dels vuitanta, també hi va haver encontres amb el govern irlandès, i encontres secrets entre representants del Sinn Féin i del govern britànic. El govern britànic, naturalment, va intentar negar que s'haguessin produït aquestes reunions. I fins i tot quan hi havia l'alto-el-foc de l'IRA de l'agost de 1994, el govern britànic conservador i l'unionisme no van saber correspondre a aquell gest decisiu. Ells van vacil·lar, van rebutjar de comprometre's, i van aparèixer amb tot tipus de condicions prèvies. Tot plegat va dur a la fi de la treva. Tanmateix les condicions per fer realitat l'acord van esdevenir més favorables amb els canvis de governs tant a Irlanda com a Gran Bretanya. L'elecció d'un govern britànic fort, independent dels vots unionistes, va esdevenir una peça molt important del trencaclosques, tant com l'elecció de la coalició liderada pel partit Fianna Fáil al Sud d'Irlanda. I també els irlandesos d'Amèrica i la seva influència en el govern dels EUA van representar un altre element important per reconstruir el procés de pau.

—*Ha hagut de fer alguna renúncia definitiva en aquest acord?*

—Els republicans vivim en el món real, i reconeixem que la política és dinàmica i que canvia constantment. En aquest sentit els republicans ens hem

adaptat a les circumstàncies quan ha estat necessari. La nostra estratègia ara es basa en una ofensiva política. Ens enfrontem als nostres oponents políticament i defensem la força de la causa republicana. Això significa necessàriament canvis tàctics, com per exemple, no practicar l'absentisme en l'assemblea del nord. Pel que fa als principis bàsics del republicanisme, els nostres objectius continuen essent una Irlanda unida i la fi de la implicació britànica al nostre país.

—*Quina és la seva opinió sobre els grups armats republicans que no accepten l'acord de Stormont?, poden trencar el procés de pau?*

—Com ja he dit abans, el procés polític en conjunt encara està en un terreny molt inestable. Qualsevol grup el podria fer descarrilar. Els lleialistes continuen actius i la militarització britànica continua sense re-

duir les seves forces i es manté present als carrers. En els darrers deu mesos el govern britànic ha gastat 45 milions de lliures en l'enfortiment dels seus quarters militars. La persecució de la RUC [policia nord-irlandesa formada majoritàriament per protestants] contra els nacionalistes també ha empitjorat en molts casos. Això difícilment transmet els senyals adequats a la gent. I els petits grups armats republicans són un component més d'una situació molt complexa i volàtil. El que nosaltres intentem és crear les condicions que acabin amb el conflicte armat a Irlanda, però no ho podem fer només nosaltres. Això concerneix a tots els partits del conflicte, britànics i irlandesos, nacionalistes i unionistes, cadascú ha d'encarar les seves responsabilitats i consolidar la pau. Nosaltres, per la nostra banda, hem fet una crida a tots els grups armats que encara no s'han afegit a l'alto-al-foc que segueixin l'exemple de l'IRA.

—*Què significa l'acord de Stormont per a Irlanda del Nord?*

—El Sinn Féin veu l'acord només com el començament. No és un document republicà, hi ha moltes coses que als republicans ens costa acceptar. Tanmateix, ens permet tot l'espai per defensar i discutir els nostres diferents punts de vista polítics. En aquest marc el Sinn Féin proposarà i farà avançar les anàlisis republicanes. Creiem que una Irlanda unida, lliure de la influència britànica, és l'únic acord polític viable i factible per al conjunt de l'illa. I volem convèncer els unionistes de la nostra sinceritat i de la nostra creença en això. També els volem convèncer que els seus drets, igual que els de qualsevol altra persona, estaran garantits en aquesta nova Irlanda. Aquest acord de Stormont posa les bases per aconseguir tot això.

—*Quines són les condicions necessàries perquè co-*

El president del Sinn Féin està convençut que el procés de pau i la treva de l'IRA han demostrat que hi ha una altra manera de dirimir les diferències al nord d'Irlanda. Això sí, "sempre que existeixi voluntat política en totes les parts implicades".

"En els darrers deu mesos el govern britànic ha gastat 45 milions de lliures per reforçar les seves casernes. I la persecució de la RUC contra els nacionalistes ha empitjorat. Tot això difícilment transmet els senyals adequats a la gent."

RICARD CUGAT

L'estratègia del partit de Gerry Adams és portar els diferents arguments al terreny del diàleg. Però encara hi veu moltes reticències entre els unionistes, als quals acusa d'obstruccionistes.

menti el desarmament de l'IRA i els grups paramilitars lleialistes?

—El desarmament de l'IRA, o la qüestió del lliurament dels arsenals, va ser utilitzat per trencar el primer alto-el-foc de l'IRA. També vull recordar que el Sinn Féin no és l'IRA, no tenim cap arma, som un partit polític democràtic. I la nostra estratègia per la pau pretén eliminar totes les armes de la política irlandesa, les armes britàniques i les armes irlandeses, lleialistes i republicanes.

—Què necessita Irlanda del Nord per consolidar la pau?

—Els republicans pensem que per consolidar la pau es necessita un canvi ràpid i fonamental en les qüestions de la igualtat, els drets humans, la RUC, la militarització britànica, l'alliberament dels presos i els drets de la llengua irlandesa. Tot això són aspectes d'importància central per a l'electorat que represento i s'haurien de tractar de manera urgent i no de manera simbòlica o minimalista.

—Què passarà amb els membres de l'IRA a mesura que el procés de pau vagi avançant?

—Bé, jo no sé què farà cada membre de l'IRA! Tots ells, estic segur, tenen una vida fora dels seus compromisos republicans i probablement aquest aspecte de la seva vida continuarà. Col·lectivament, l'IRA ha donat suport a l'estratègia del Sinn Féin, així és que estic segur que seran uns observadors zelosos de l'escena política com la resta de nosaltres.

—Vostè creu que veurà algun dia la reunificació d'Irlanda?

—Tony Blair va afirmar en unes declaracions que no hi hauria mai una Irlanda unida en tota la seva vida i en tota la vida del més jove de la seva audiència. Però ell no té el do de la profecia i no crec que la seva anàlisi sigui correcta. Tota la meua vida adulta ha estat compromesa amb la lluita política per una Irlanda unida i ara crec que sí, que jo veuré una Irlanda unida en la meua vida.

—I com s'ho farà per convèncer als unionistes com Ian Paisley i David Trimble?

—Nosaltres continuarem defensant enèrgicament la causa republicana per una Irlanda unida, i jo diria als unionistes, un cop més, que no han de témer res d'una Irlanda unida. Els seus drets, des del principi amb els de la resta de població d'Irlanda, seran garantits, ni més ni menys. El que no acceptarem és un veto unionista o que els drets dels unionistes siguin reivindicats a expenses de qualsevol altre sector del nostre poble. Volem debatre tot això amb el senyor Trimble i el senyor Paisley, veure conjuntament quina és la manera de progressar, escoltant els seus punts de vista i promovent els nostres. Però perquè l'unionisme es compromet amb els seus ciutadans irlandesos és fonamental el paper del govern britànic. La posició unionista de "no cedir mai ni un pam" mantinguda i consentida pels successius governs britànics dificulta el compromís de diàleg, i això ha de canviar.

—Són reconciliables els nacionalistes i unionistes que van votar "no" a l'Acord de Stormont?

—Primer de tot, la gent que va votar "no" en les comunitats unionista i nacionalista ho van fer per raons molt diferents. Pel que fa a l'unionisme, les seves diferències internes reflecteixen que tenen dificultats per intentar adaptar-se a les noves realitats d'aquesta illa. D'una banda els unionistes que van defensar el vot pel "no", no accepten cap relació amb els nacionalistes basada en els preceptes de la justícia, la igualtat o la imparcialitat. Això no vol dir que tots els unionistes que van dir "sí" a l'acord hagin anat més enllà en aquest sentit, ja que polítics com David Trimble, John Taylor i Ken

Maginnis han rebutjat constantment comprometre's amb el Sinn Féin. Això, desafortunadament, és una realitat. Així doncs, no es tracta d'un cas d'extrems irreconciliables, més aviat és qüestió d'aconseguir adaptar-nos els uns als altres. Ara bé, la reconciliació no pot reeixir amb l'aïllament o amb l'actual *status quo*. La reconciliació real ha de créixer a partir d'estructures basades en la igualtat, la justícia i el reconeixement dels drets dels altres.

"Els unionistes no han de témer una Irlanda unida."

"El desarmament de l'IRA fou utilitzat per trencar la primera treva. Però la nostra estratègia per la pau vol acabar amb totes les armes, britàniques i irlandeses."

—Com és possible que unionistes i republicans tinguin una visió tan diferent dels continguts de l'Acord?

—El que han intentat fer les negociacions i l'acord que se n'ha derivat és quadrar el cercle d'un conflicte polític molt difícil i complex que ha existit al llarg de diverses generacions. Només estem començant a dedicar-nos a les raons fonamentals d'aquest enfrontament. Però de moment l'acord ha donat entrada a tots els implicats en el procés de negociació. Els republicans, per exemple, vam lluitar durant molt de temps i de manera molt dura perquè s'hi incloguessin temes com la igualtat, el sistema judicial i els presos. Tot això no estaria en el document final si els republicans no haguéssim estat en el procés. És clar que hi ha molts aspectes de l'acord que són difícils per a mi i molts altres republicans, però el mateix passa amb els unionistes, hi ha parts que els agraden i d'altres que no. També hi ha una part dels unionistes que no accepten res del que hi ha a l'Acord. Malgrat tot això els republicans estem preparats per parlar, debatre i negociar amb els nostres oponents. I en canvi els unionistes no. En conjunt, a diferència dels unionistes, considerem l'Acord com un començament, com un procés transitori.

—Quina serà la posició del Sinn Féin en la futura assemblea d'Irlanda del Nord?

—Serem a l'assemblea promovent tots els aspectes que afecten el nostre electorat i exigirem els canvis més importants i de més gran abast. Pel seu cantó els unionistes intentaran minimitzar les exigències nacionalistes i obstruiran els canvis a cada moment, però estem preparats per aquesta situació. És per tot això que veiem aquest procés com una altra àrea de la lluita del nostre partit.

—Per a vostè quina és la importància del canvi dels articles 2 i 3 de la Constitució irlandesa en què es reivindicava la sobirania de tota l'illa?

—Els unionistes sempre han dit que els articles 2 i 3 són reivindicacions bel·ligerants sobre el nord d'Irlanda i d'alguna manera els han considerat responsables de l'activitat armada de l'IRA. Tot i això, els articles 2 i 3 mai no han estat els punts més importants pels republicans. L'IRA no va fer les seves accions pensant en aquests dos articles. L'arrel de l'activitat de l'IRA va ser la realitat de la presència britànica i les grans injustícies que se'n van derivar. A nivell pràctic els articles 2 i 3 de la Constitució irlandesa han servit de ben poc per avançar en la unitat irlandesa, cap govern irlandès no ha actuat mai seguint aquest imperatiu constitucional per a reunificar el país. Sempre va romandre com una aspiració i prou. A més, els articles 2 i 3 no van evitar mai que un nacionalista del nord fos assassinat, detingut o perseguit. Una altra cosa és que no ens agradi defensar el vot del "sí" al canvi constitucional. Tanmateix l'eliminació dels articles 2 i 3 es fa en un context d'un canvi conjunt per tota l'illa, i on també hi ha la inclusió a la Constitució irlandesa de l'Article 29, que estableix que el govern irlandès té

Un sistema judicial comunitari importat de Nova Zelanda

—Vostè ha dit que el Sinn Féin està desenvolupant un sistema judicial democràtic, sense armes i basat en la comunitat, que aturi els càstigs físics que aplicava l'IRA als delinqüents dels barris catòlics. Com és aquest nou sistema?

—En les àrees nacionalistes del nord, en absència d'una força de policia acceptable, hi ha hagut molt debat per trobar una alternativa als càstigs físics. I el Sinn Féin, com a força contrària a aquests tipus de càstigs, estem preparant diverses alternatives. Nosaltres creiem que el sistema judicial eficaç i centrat en la comunitat que s'hauria d'implantar hauria d'estar basat en un tipus de justícia que tendís a tornar la llibertat, i que hauria d'estar oposat als mètodes venjatiu de l'actual sistema judicial legal. Aquest nou tipus de justícia, en particular per a la delinqüència juvenil, es va començar a implantar a Nova Zelanda entre la població indígena maorí. Aquest sistema reconeix la gravetat del delictes però també reconeix les raons estructurals que l'han provocat. Està basat en els forts lligams familiars i la solidaritat comunitària, coses amb les quals les comunitats a Irlanda del Nord s'hi poden identificar. D'aquesta manera es dona entrada a la comunitat i a la víctima en el procés judicial i força l'autor del delictes a reconèixer la gravetat de les seves accions. Aquest sistema ha resultat molt efectiu a Nova Zelanda en la reducció de l'activitat delictiva. Els republicans defensem aquest acostament de la justícia a la comunitat i creiem que pot ser un bon model per a tot Irlanda. O. C.

poder de decisió sobre els aspectes que afectin al nord de l'illa.

—Passades les negociacions i l'acord els intents de marginar el Sinn Féin del procés de pau continuen?

—Els intents de marginar el Sinn Féin del procés continuen simplement perquè el Sinn Féin representa una amenaça al *status quo*. I fins i tot els unionistes reconeixen que aquesta amenaça a les seves posicions prové principalment d'aquest aspecte. La nostra enèrgica defensa d'una Irlanda unida, de la fi de la partició i del respecte pels drets humans i la igualtat representa un canvi fonamental i de gran abast. I això és quelcom que l'unionisme no pot tolerar. Els seus intents de marginar el Sinn Féin van des del rebuig a parlar amb nosaltres fins als intents d'excloure'ns del procés polític a través de la represa de la qüestió del desarmament. En el terreny personal els representants del Sinn Féin també som objecte d'insults. Malgrat tot, estem preparats per a això i continuarem endavant, sense deixar-nos intimidar, amb la nostra estratègia de pau, ja que estem convençuts que anem pel camí adequat i que l'unionisme haurà de reconèixer els nostres drets i els drets del nostre electorat.

Oriol Cortacans

Pakistan respon amb més proves nuclears

El primer ministre del Pakistan, Nawaz Sharif, ha respost l'Índia amb cinc assajos nuclears. Sharif ha optat per la sortida més compromesa internacionalment però més rendible a l'interior.

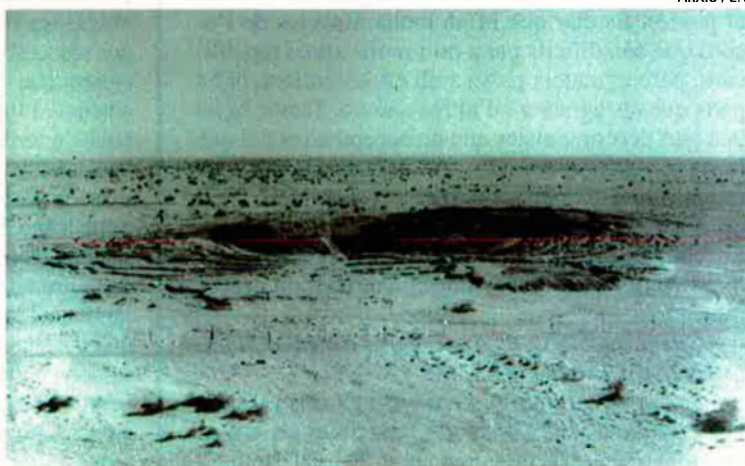
Cràter provocat per una explosió nuclear a l'Índia. El primer ministre indi, Vajpayee, ha fet les proves nuclears després d'accedir al poder com una demostració de força.

El primer ministre del Pakistan, Nawaz Sharif, ha respost amb contundència al seu etern enemic, l'Índia, amb cinc assajos nuclears subterranis a la regió de Belutxistan. "Volem preservar la nostra seguretat", va declarar Sharif en un eufòric missatge per la televisió oficial. "Ara estem empatats", va assegurar, en referència a les cinc proves nuclears fetes per l'Índia dues setmanes abans al desert de Rajasthan.

Les proves no han sorprès ningú. Sharif es trobava entre l'espasa i la paret després de la demostració de força del primer ministre indi, Atal Behari Vajpayee. Pressionat pels militars i els medis polítics, tradicionalment hostils a l'Índia, Sharif ha optat per la sortida més compromesa a nivell internacional però més rendible internament. L'exèrcit, un poder fàctic al Pakistan, i l'oposició, que és implacable en la qüestió índia, no li perdonarien que fos feble.

Només va esclatar la primera bomba al Rajasthan, Clinton va enviar el sots-cretari d'Estat, Strobe Talbott, a Islamabad perquè convencés Sharif que no caigués en la temptació. Pel que sembla, la gestió de Talbott no ha servit de res perquè el primer ministre del Pakistan ha preferit llançar les bombes malgrat que s'arriscava a una bona estirada d'orelles.

Els Estats Units ha anunciat contra el Pakistan les mateixes sancions comercials que havia adoptat dues setmanes abans contra l'Índia. Una mesura que la resta de la comunitat internacional no comparteix, amb excepció dels països nòrdics i Japó. L'actitud nord ame-

ARXIU / EFE

ricana contrasta amb la prudència de França, que no vol arriscar unes relacions comercials satisfactòries amb Nova Delhi i Islamabad i el contracte en joc de l'avió europeu Airbus amb la companyia nacional Air India. En aquest cop, i sense que serveixi de precedent en política, la prudència no és hipòcrita. Amb quina autoritat moral podria França condemnar els indis quan una de les primeres coses que va fer el president Jacques Chirac en ser elegit van ser els assajos nuclears a la Polinèsia, el 1995?

Com en el cas de Chirac, Vajpayee també ha fet les proves poc després d'accedir al poder. Chirac volia marcar distàncies amb François Mitterrand, i demostrar que, encara que s'havia acabat la guerra freda, mai no posaria en dubte la doctrina de la *force de frappe*, que permet que França sigui respectada com una potència regional.

Vajpayee, elegit cap de Govern en vèncer en les legislatives del passat març, pretén accontentar l'electorat nacionalista hindú del

Bharatiya Janata Party (BJP), distanciar-se dels anteriors governs, demostrar les ambicions de l'Índia i espantar el vell enemic Pakistan, amb el qual l'Índia manté diversos litigis, entre ells el del Caixmir, i li disputa l'hegemonia regional. El segon país més poblat del món, ric en potencial humà i en recursos naturals, no vol fer més el paper de comparsa i reclama ser un dels primers actors en la representació internacional. Nova Delhi exigeix un seient permanent al Consell de Seguretat de les Nacions Unides.

Xina, que ja fa ver els seus assajos al desert, també segueix amb atenció la crisi perquè no es pot dir que l'Índia sigui un dels millors aliats dels dirigents xinesos. Al contrari, Pequín sempre recolzat el Pakistan per buscar un equilibri al subcontinent indi. El dalai lama, que viu exiliat a l'Himàlaia indi, els litigis frontereres i la rivalitat en una zona prou conflictiva separen Pequín de Nova Delhi.

Antoni Castells

PROFESSOR
Lic. en Física o Matemàtiques.
amb experiència docent. Dedicació completa
amb possibilitat d'evolució.

INFECIONISTA
Llistat models, paròls base i col·lage en Solera,
o d'infants (entre 2 a 16 anys). De la camisa a la
gualdrupa, i del pantaló a la "tuta".

EMPRESA DE TRADUCCIONS MINUSVALIDOS
precisa nombre minusvalidos
de traducció, de traducció,
de traducció.

VENEDOR HI-FI
establiment comercial de Sabadell.
convenint al treball - entre 2 anys a una formació
primària en el treball - música, etc. - aplicada per
la música.

Selecció, formació i control venedors
Organització i posada en marxa del col·lectiu
Anàlisi de mercats i produccions.
Publ.

Empresa Editorial de primera magnitud necessita
TELEVENEDORES
per al seu departament de

Empresa de primera magnitud necessita
per al seu departament de

EMPRESA DE DISTRIBUCIÓ
NECESITA
CUBRIR PUESTO I
SECRETAR

EMPRESA PROMOTORA I CONSTRUCTORA
necessita un
ARQUITECTE
El perfil demanat és el d'un
obra i en l'elaboració de projectes
acadèmics.

La zona de treball serà dins
el límit d'obra serà tant el
construcció d'habitatges.

S'ofereix incorporació a l'el
negociable en funció de la
esportar pel candidat.

VENEDOR HI-FI
establiment comercial de Sabadell.
convenint al treball - entre 2 anys a una formació
primària en el treball - música, etc. - aplicada per
la música.

Empresa Editorial de primera magnitud necessita
TELEVENEDORES
per al seu departament de

EMPRESA DE DISTRIBUCIÓ
NECESITA
CUBRIR PUESTO I
SECRETAR

SE NECESITA
DEPENDIENTE
PARA TIENDA DE R
requiere experiencia, edad
18 presencia en tienda.

CNIC COM
corporació a empresa distrib
números i controlada, zona d
ada a tot tipus d'indústria
vació a CAP si demanar el
za i normativa i controlada i
tas formació.

Generalitat de Catalunya

(L'entenem i l'atenem.)

Servei Català de Col·locació

requiere: —
entre 20 y 30 años
cimientos o firmas
d Perfect, Word, I
anografía
d alto de inglés

SECRETAR

Ingeniero
Ramos Metal o Electr
para cubrir un puesto c
excepción en la Fábrica
requiere:
Idiomas: Francés y
Disponibilidad para via
Experiencia en puest
Conocimiento de Infor
Se ofrece:
Retribución en funcio
Oportunidad de form

Busca feina? Vol canviar de feina?
Si és així, el convidem a posar-se en contacte amb el Servei Català de Col·locació, un Servei creat especialment per atendre'l, perquè l'entenem. Un servei que té en compte les seves necessitats i la seva experiència, la qualificació personal, les expectatives econòmiques... i totes aquelles informacions que poden ser d'interès per a l'empresa a l'hora de contractar-lo. **Si busca feina o vol canviar de feina, només cal que s'adreci a un punt d'informació del Servei Català de Col·locació o qualsevol dels més de 600 terminals de Servicaixa.** Allí se li indicaran tots els passos que ha de seguir per formar part de la borsa de treball del Servei.

Ha de cobrir un lloc de treball?
El Servei Català de Col·locació buscarà la persona més adequada per cobrir-lo. Només cal que hi contacti i especifiqui quin és el perfil del candidat més adient, les característiques del lloc de treball, l'àmbit professional i altres detalls i exigències que consideri pertinents per a desenvolupar la feina concreta. Des del Servei Català de Col·locació treballarem amb l'eficàcia i la rapidesa que l'empresa necessita; li trobem els candidats més idonis d'entre els currículums que conté la base de dades del Servei. **Si ha de cobrir un lloc de treball, contacti amb el Servei Català de Col·locació trucant al telèfon 902 22 10 44.** Adreça Internet: <http://www.gencat.es/scc>

Servei Català de Col·locació
El Servei Català de Col·locació és una agència pública de col·locació que ofereix un servei ràpid i gratuït a tot Catalunya. Les seves característiques principals són:

- Accés voluntari;
- Tractament personalitzat;
- Avalat pels intermediaris reals del mercat de treball;
- Especialitzat per sectors, formació i col·lectius;
- Recolat sobre un sofisticat suport informàtic.

Compta amb gairebé 2.000 punts que desenvolupen diferents funcions: la funció d'informació i adreçament de demandants d'ocupació, d'entrada d'ofertes de treball i d'entrada de demandants d'ocupació. En definitiva, és un servei diferent i innovador, un servei per a empreses i per a demandants de feina de Catalunya.

TRAFIC
El solista de...
de 18 a 30 anys (demanda)
per a parafarmàcies
guàrdia i nocturnitat.
Informació a nivell
de gestió.
de la gestió i desenvolupament
de les empreses.
Kronos en...
seus...
de 18 a 30 anys.

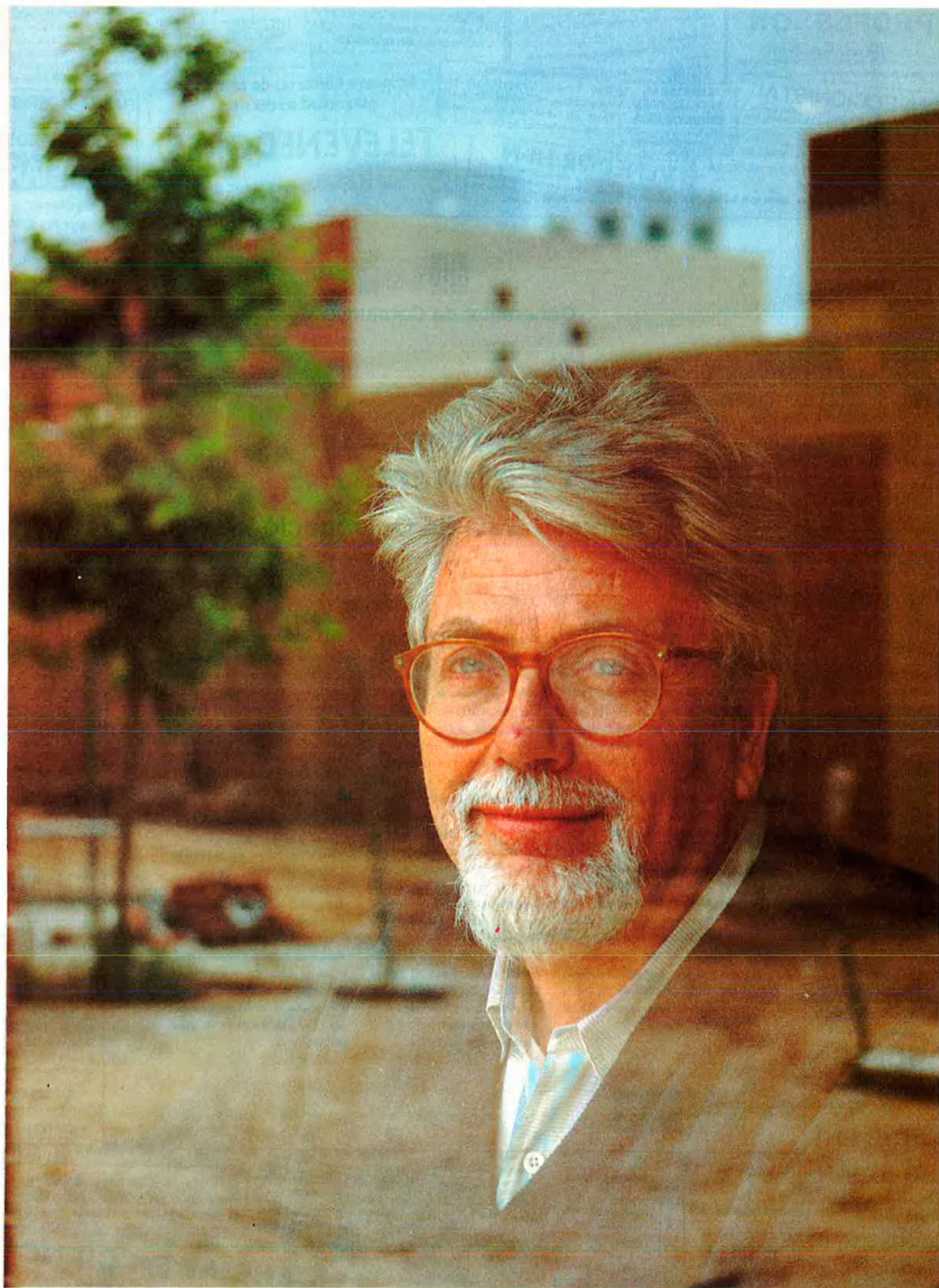
S COMER
TARRAC
posició VENTA DIB
de capacitat de...
de 18 a 30 anys de...
de 18 a 30 anys de...
de 18 a 30 anys de...
de 18 a 30 anys de...

desitja posar-se en contacte amb gent jove, resident a Girona, Lleida i Tarragona

URGENT, se necessiten
anistes per a cada una de
muntatges.
Es requereix: edat entre 18 i 25
anys; disponibilitat immediata;

TECNIC DE PRODUCTES INFORMÀTICS
Bàrtille important empresa
requereix: • Documentació ampla i experiència en
programes de CAD (AutoCAD, etc.), xarxes, comunica-
cions, instal·lació i configuració (PC, impressores,
etc.). • Català parlant (escrit no imprescindible).
Aplicat per relacions amb clients i suport.
Empresa Química dels voltants de GIRONA necessita incorpo

LICENCIAT EN CIÈNCIES
Gira de 25 a 35 anys. Experiència
amostrable en concertació d'entrev
s. Acostumada a tractar telefònic
ent amb clients.
Empresa Química dels voltants de GIRONA necessita incorpo

JOSEP VICENT MARQUÈS, ESCRIPTOR

Text: FRANCESC BAYARRI / Fotos: RAFA GIL

"Tinc ganes de tornar a la política"

La princesa no vol besar la granota i un nap se suïcida tirant-se a l'olla del diumenge. Això ocorre en 'El retorn del naufrag professional' (Ed. 3i4), la segona experiència narrativa de Marquès, que deixa Madrid i torna a València amb ganes.

El naufrag del llibre sempre torna a la mateixa illa, on ja el coneixen, encara que els indígenes no sempre li mostren un entusiasme aclaparador. El naufrag Josep Vicent Marquès (València, 1943) anuncia també el seu retorn definitiu a València, després de deu anys a cavall entre aquesta ciutat i Madrid. Una vida nòmada per aquelles coses de l'amor. S'hi instal·larà amb tota la família: la dona (l'actriu Virginia Mataix) i el seu fill de cinc anys i mig. Manté la ideologia d'esquerres, ecologista i nacionalista. Per això, el fill estudiarà en una escola progressista i en valencià. I anuncia que participarà activament en el debat polític local. Però abans confia a as-sabentar-se dels canvis en què viu el progressisme auctòcton. Marquès col·labora actualment en alguns mitjans de comunicació, tant de televisió com de premsa, i és professor de la Universitat de València. Fa classes d'activitat productiva i de medi natural. També ensenya ("no és conya") relacions asimètriques sexe/gènere. *El retorn del naufrag professional* conté 144 contes curts, alguns molt acostats a l'aforisme, segons una experiència iniciada en *Amors impossibles*, la seua provatura narrativa anterior, de fa quinze anys.

—*La madastra del conte canvia l'espill màgic per un ordinador connectat a Internet. Que s'ha convertit en un profeta de la revolució digital, vostè?*

—De l'ordinador, només en destaca actualment la facilitat d'esborrar. Però en el futur confie trobar-me en condicions d'iniciar el meu fill en aquest

món. Allò que em fa gràcia és el poc sentit de l'humor de la gent respecte a les noves tecnologies. L'altre dia, per una desconexió, vaig dir: Se m'ha mort el ratolí, i a ningú no li féu gràcia. La gent és tremendament reverencial amb la tecnologia. Ja va passar amb els primers contestadors automàtics. Persones d'alt nivell intel·lectual deixaven els missatges sil·labejant com a xiquets. Uns altres parlaven en indi.

—*Em referia a eixos profetes de la Xarxa, per als quals Internet farà possible, finalment, la igualtat de les persones i la democràcia plena.*

—Quan em plantejaven aquell antic debat entre l'home i la màquina, jo sempre deia: tranquils, la superioritat de l'home és clara perquè sempre hi ha un home que és l'amo de la màquina. En això de les noves tecnologies, la qüestió torna a ser el problema del control del poder, i això no és un problema tecnològic.

—*Italo Calvino rebutjava les novel·les que volen imposar una determinada visió del món. El retorn del naufrag té cap tesi?*

—Entre els contes del meu llibre només hi ha una cosa més o menys comuna: una barreja de fascinació i de voler jugar amb temes

relativament clàssics dels contes tradicionals. També dic una cosa en la solapa que crec que és certa: allò de jugar amb la casualitat.

—*Calvino desitjava que les novel·les només contribuïren a entendre el creixement del món.*

—Mantenint l'acord que hem fet segons el qual vostè pregunta el que vulga i jo contestaré el que

"Hi ha molta gent que no ha entès què és la correcció política. Si el que fas és embellir la realitat amb paraules, fas una tasca de drete. Com durant el franquisme, que s'usava allò d'"empleada del hogar"."

estime oportú, diré que després de publicar el llibre estic content perquè m'han eixit una sèrie d'històries que reconstrueixen la idea de la pluralitat de l'amor. Són històries que van més enllà de si l'amor romàntic pot ser entre homes, o entre dones, o si es casaren i foren feliços, o si no foren feliços i se separaren. El llibre recupera la idea de l'amor plural.

—*Les princeses no volen besar les granotes i l'enamorada anèmica de Dràcula no passa d'una bona amistat. No creu que hi ha massa històries pessimistes?*

—La història més cruel és la de les barreres socials (“—M'estimaràs sempre?, va preguntar el gosset pequinès a la seua estimada, una chihuahua molt bonica? —Sempre, i tu? —També. —M'estimaràs per damunt de les barreres socials? —Per damunt. Feren l'amor. Després ella va preguntar: —I tu ets del mateix Pekín o del cinturó industrial?”). Eixa és cruel, però la de la granota, a mi, m'agrada, perquè a vegades, encara que la meua militància ecologista siga clara, provada i antiga, no cal oferir una conclusió moral, un final bo o dolent. Per a mi açò és un progrés, perquè jo sempre he sigut un moralista d'esquerres. I ara pense que per a continuar fent una tasca moralitzant cal descansar, a vegades, de fer de moralista.

—*Les novel·les fan somiar la gent en un món millor, ajuden a escapar de la dura realitat. En unes narracions com les del Naufrag, amb un nap que se suïcida tirant-se a l'olla del diumenge, no hi ha més funció de sociòleg que de narrador?*

—Supose que la diferència entre el sociòleg i el narrador deu estar en el fet que el segon voldria saber quanta gent ho ha interpretat en termes pessimistes i quanta a l'inrevés. En canvi, el narrador ha fet una història i ja està. Quan escric un article sempre sé si està bé o malament, però quan escric contes no en tinc ni idea. Un mateix conte es pot contar de diverses maneres. Per això el procés de publicació del conte és molt més arriscat que no el d'un article. Em puc enfadar pel fet de no guanyar un premi d'assaig, però mai no podria enfadar-me pel de no guanyar-ne un de narrativa.

—*L'àvia instrueix la Caputxeta en qüestions de sexualitat. Açò que ha escrit pot ser una revisió políticament correcta d'històries tradicionals?*

—Allò que és políticament correcte és contar el conte com ha arribat i explicar per què té deformacions. Respecte a la correcció política, vull dir que una cosa és deixar d'insultar gratuïtament i una altra és que si tothom es comportara correctament no hi hauria conte. Però una cosa és l'afany de disfressar les coses i una altra pensar que la realitat és com el conte tradicional reflecteix en ocasions.

—*Un líder del rock afirmava que la correcció política era pur feixisme.*

—Sí, hi ha molta gent que no ha entès la cosa. Si el que fas és embellir la realitat amb paraules, fas una tasca de drete. Com durant el franquisme, que s'usava allò de *productor, empleada del hogar* o *empleado de fincas* per dir un porter.

—*El seu naufrag sempre torna a la mateixa illa...*

—No estic especialment content de les històries que he escrit aquesta vegada sobre el naufrag. Estic descontent respecte al naufrag. M'agraden més uns altres fenòmens exteriors que envolten eixe personatge.

—*Vostè continua considerant-se d'esquerres, nacionalista i ecologista?*

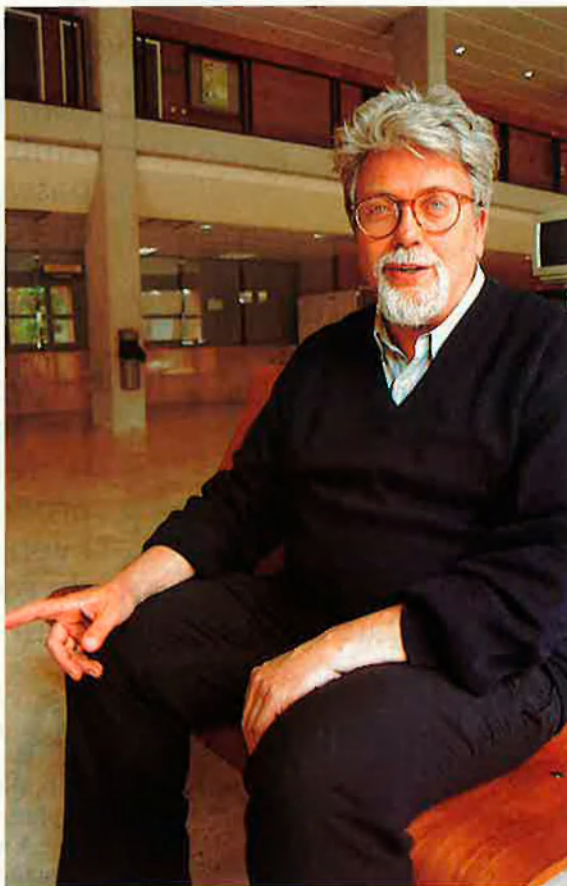
—Sí, soc igual, i a més a més amb ganes de tornar a la política. Però no immediatament. No tinc intenció de ser independent tota la vida. El que passa és que m'ho fan molt difícil.

—*Com analitza la renovació socialista, el Bloc Nacionalista, Esquerra Unida, Nova Esquerra i l'ecologisme polític?*

—Aquests últims anys he viscut entre Madrid i València, i els caps de setmana, els he dedicats a la família. I he passat la resta del temps fent classes i escrivint, així que he tingut molt poc de temps per a parlar i per a assabentar-me de la situació valenciana.

—*Comencem pels socialistes.*

—El PSOE havia arribat a tal grau al País Valencià que feia la impressió que havien canviat de negoci, que ja no es dedicaven a la política. Per això aquesta cosa de Josep Borrell és òbviament estimul·lant. Ara, un pot expressar bons desitjos, confiança en el fet que el mal menor torne a funcionar, però de primer han de tranquil·litzar-se i assaonar-se. Però no sóc optimista, especialment després de la història de Cristina Almeida: han aconseguit que una candidata acceptable resulte inacceptable. Demuestra molt poc de treball. I si Nueva Izquierda (NI) vol convèncer la gent que és alguna cosa més que allò que diu d'ella Izquierda Unida (IU), no era exactament això el que calia fer. Si resulta que IU només diu que NI momés volia pactar amb el PSOE, i la primera cosa que fan és exactament pactar amb el PSOE la col·locació dels seus líders, és

—**Com analitza el Bloc Nacionalista?**
—**No sé si seriosament o en broma, però estic apuntat a les joventuts del BNG. Em donaren una vegada un carnet i vaig entrevistar Beiras per a EL TEMPS. Si el Bloc valencià fóra el Bloc gallec, Josep Vicent Marquès hi seria. El Bloc Nacionalista ha de resoldre quins són els límits i els preus de no ser estrictament d'esquerra. I ja veuré si a eixe preu compre o no.**

nacionalista Galego. Em donaren una vegada un carnet i vaig entrevistar Beiras per a EL TEMPS. Si el Bloc valencià fóra el Bloc gallec, Josep Vicent Marquès hi seria. El Bloc Nacionalista ha de resoldre quins són els límits i els preus de no ser estrictament d'esquerra. I ja veuré si a eixe preu compre o no.

—*El Bloc gallec mai no haguera pactat amb la dreta en ajuntaments importants.*

—Deixant a banda el microclima polític d'Oliva, qualsevol contemplació amb el PP representa un suïcidi, tant des del punt de vista nacionalista com des del punt de vista progressista. Jo estic a l'expectativa, a veure si el Bloc decideix d'anar cap a l'esquerra o si vol flotar entre dues aigües. També vull dir que espere d'Eliseu Climent que m'explique cap on va. Em sembla absurd que hi hagen dos blocs i que es produeixen recobriments i rivalitats.

com si encomanares el teu retrat a un caricaturista.

—*I el PSPV?*

—Com que ells varen tindre la indelicadesa de donar el meu nom com a possible candidat al Consell d'Administració de Ràdio Televisió Valenciana sense haver-me consultat res, jo tinc la delicadesa de no parlar d'ells sense haverlos consultats. Així que parlaré d'Esquerra Unida: crec que Joan Ribó ha demostrat una intel·ligència molt viva, perquè ha donat joc al corrent Esquerra i País. En cas contrari, hauria d'haver tancat el negoci. I amb Els Verds, hi estic molt enfadat, perquè podien haver-me portat els papers del congrés. Perquè jo sempre tinc la temptació d'apuntar-me. Ara bé, em preocuparia que estigueren fent més política que no treball de base en aquest moment.

—*Que s'ha oblidat de parlar del Bloc Nacionalista?*

—No, l'he deixat intencionadament per al final. No sé si seriosament o en broma, però estic apuntat a les joventuts del Bloque Na-

ARXIU / RAFA GIL

Del bressol a la tomba

Les nostres àvies no compraven la llet com fem nosaltres. Amb el temps, hem passat de la lletera al 'tetrabreak', passant per l'ampolla de vidre o de plàstic, i l'evolució dels envasos va lligada a la dels mètodes de producció, distribució i venda o dels hàbits de consum.

Aquesta evolució porta beneficis de marqueting, però també de conservació dels aliments..., si bé agreuja el problema de la gestió dels residus. A més, cal tenir en compte la contaminació deguda a la fabricació dels envasos, al consum de primeres matèries i a l'energia gastada en el procés de fabricació i en el transport. I és precisament això el que pretén avaluar la tècnica que s'amaga darrere l'expressió "del bressol a la tomba": l'avaluació del cicle de vida (ACV) o ecobalanç dels envasos (també hi ha ACV de tota llei de productes i processos).

Una ACV consisteix bàsicament en un conjunt de tècniques articulades en un procediment objectiu i sistemàtic per identificar, classificar i quantificar les càrregues contaminants o els impactes ambientals i els recursos materials i energètics associats amb un producte, un procés o una activitat des de la concepció a l'eliminació, és a dir: de l'extracció i processament de les primeres matèries al reciclatge i a la disposició del rebuig, passant per la fabricació, el transport, la distribució, la utilització i reutilització, el manteniment...

En totes aquestes etapes hi ha un consum de matèries (inclosa l'aigua) i d'energia, i una conta-

minació major o menor de l'aire, l'aigua i el sol. I així no és igual el cas d'una primera matèria que s'extreu a cinquanta quilòmetres del lloc de fabricació de l'envàs que el d'una primera matèria que ha de recórrer una distància de milers de quilòmetres.

Les ACV no tenen encara una metodologia normalitzada, però hom hi treballa per uniformitzar una tècnica que ha de tenir moltes aplicacions en un futur no llunyà.

En el camp dels envasos, els estudis d'ACV consideren no solament una reducció dels residus, sinó també una reducció del consum energètic i dels recursos naturals i una reducció d'emissions gasoses i d'aigües residuals. Les aplicacions de les ACV en la valoració de les alternatives de reutilitzar o reciclar envasos són molt útils; i és que la intuïció no hi basta, ans cal una tècnica objectiva d'estimació. Amb l'ACV hom pot estudiar un sol producte o envàs, o bé comparar envasos alternatius. Cal tenir en compte, tanmateix, que els resultats de les ACV efectuades en un país no són extrapolables a un altre, per la diferència d'estructura energètica, de transports, de disposició dels residus i per la tecnologia industrial emprada. Cal que cada país disposi, doncs, d'un banc de dades de recursos energètics, materials i emissions, i això és en part el que dificulta la realització d'ACV a l'estat espanyol.

Nogensmenys, Catalunya ja té un equip amb experiència en la realització d'ACV. Es tracta del grup d'investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya, del Departament de Projectes d'Enginyeria, dirigits per Margarita González. EL TEMPS hi ha parlat, amb ella i amb Eva Maria Mendoza, per aclarir alguns aspectes d'aquestes tècniques i per saber els resultats obtinguts en les ACV realitzades pel seu equip. Entre les activitats desenvolupades, hi ha un programa de càlcul, un programari adaptat a les necessitats de l'ACV, l'ITEMS.MA, per a l'inventari de dades. L'equip ha tre-

L'absència de dades de recursos energètics, materials i emissions dificulta la realització de l'ACV al nostre país.

ballat comparant envasos alternatius com el PET, el PEHD (polietilè d'alta densitat), el PVC, el vidre reciclable, el vidre reutilitzable, el *tetrabreak* (hi treballa ara) i les llaunes d'alumini. Si bé no n'hem pogut veure les dades escrites, sí que en tenim alguns resultats. Així, com que no es quantifica si la primera matèria és renovable o no, el PEHD, el PVC i el vidre reutilitzable resulten comparables en ordres de magnitud; el PET sembla que té més impacte (al nostre país no es recicla); el *tetrabreak*, encara en estudi, se situa entre els ordres de magnitud de les altres alternatives (pels percentatges de reciclatge); a l'estat espanyol, atesa la tecnologia disponible i l'estructura energètica (els forns de vidre

consumeixen energia elèctrica que en gran part ve de les tèrmiques), l'envàs menys respectuós del medi, en tot el seu cicle de vida, és el vidre d'un sol ús.

L'opinió sobre les tècniques de les ACV dels grups ecologistes que han treballat activament en el camp dels envasos, com el Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA), és que tenen moltes utilitats, però que alhora són perilloses perquè els resultats s'han de contextualitzar. Cal especificar, a l'hora de donar els resultats, el sistema de límits i de premisses considerats en l'avaluació. Amb tot, sí que tenen una característica molt positiva, i és el seu caràcter multidisciplinari. En Jordi Miralles, de la Fundació Terra, opina que l'ACV és bona per a revisar d'una forma continuada l'evolució tecnològica. Que les dades dels envasos de l'any 97 són molt millors que no pas les de l'any 90; que en bona part hi ha hagut força millores: així, per exemple, les llaunes d'alumini han disminuït un 25%. Amb els envasos resta molta feina a fer (l'1 de maig va entrar en vigor la llei d'envasos i residus d'envasos), i l'ACV pot ser una bona manera de posar aturador a aquest balanç de matèries i d'energia.

Les llaunes d'alumini han disminuït un 25% els últims anys. L'avaluació del cicle de vida (ACV) dels envasos no té encara una metodologia normalitzada, però hom hi treballa per uniformitzar una tècnica que ha de tenir moltes aplicacions en un futur no llunyà.

Susanna Martínez

Biodiversitat virtual

Fins el 15 de juny durarà la primera conferència electrònica sobre biodiversitat a Europa, organitzada per la Generalitat de Catalunya. Gràcies a Internet, els debats s'estenen a un nombre de sectors socials més ample. I tot, sense que ningú es mogui de lloc.

Gent de països europeus i fins i tot d'algun altre continent es reuneixen en una conferència sobre Recerca i Biodiversitat a Europa. El fet no seria tan especial, si no fos per una particularitat: els assistents no es mouen de lloc, fan la seva vida normal i desenvolupen les seves activitats habituals. Poden continuar vivint a Copenhaguen, Lisboa o Atenes mentre dura la conferència. I quan els va bé, es connecten amb l'ordinador a Internet. I és que es tracta de la primera conferència electrònica sobre el tema.

La idea va sorgir quan feia poc que la Direcció General XII (Recerca) de la Comissió Europea havia creat, el 1996, l'European Working Group on Research and Biodiversity (EWGRB). L'objectiu d'aquest grup de treball era d'identificar les principals necessitats i prioritats quant a recerca en biodiversitat, amb vista a proporcionar les eines per a una protecció i gestió efectives de la diversitat biològica d'Europa.

L'any següent l'EWGRB va pensar a organitzar una conferència electrònica internacional per permetre que diversos sectors socials i econòmics implicats en la biodiversitat poguessin obtenir informació i bescanviar impressions amb els científics. Una conferència presencial s'hauria limitat als qui es podien permetre de deixar la feina durant uns dies i pagar-se viatge i hotel. En canvi, les noves eines telemàtiques permetien de muntar una conferència per a tothom que tingués ordinador i mòdem.

Entre els governs que participaven en les reunions del l'EWGRB, l'organització de la

conferència va recaure en la Generalitat de Catalunya i, més concretament, en el seu departament de Medi Ambient, que en sufraga el 40% dels costos (sempre menors que no en el cas d'una conferència presencial). La conferència es va inaugurar el dia 4 de maig i durarà fins el 14 de juny. Un mes i mig, doncs, per obtenir un contrast d'opinions enriquidor sobre la diversitat biològica al continent.

El valor de la biodiversitat. L'agenda de l'EWGRB inclou qüestions molt diverses per tal de

pacte dels subsidis a l'agricultura.

D'una altra banda, també vol establir un valor per a la biodiversitat incloent-hi factors molt diversos. Així, a més de les consideracions ètiques i culturals sobre la conservació d'aquest patrimoni natural, aspira a integrar el valor dels ecosistemes i els beneficis econòmics —en medicina i alimentació, per exemple—, presents o futurs, de la diversitat biològica.

Més camps de treball: distribució i canvis en la biodiversitat, estudi d'espècies concretes, diversitat genètica, indicadors de biodiversitat... Però l'EWGRB presta una atenció especial a la difusió d'aquesta informació, perquè el coneixement acumulat pugui utilitzar-se en la gestió de la biodiversitat.

La difusió de la informació enllaça amb un altre tema: els conflictes socioeconòmics entre la conservació de la biodiversitat i les activitats i interessos que hi conflueixen. Això feia necessari que en aquestes conferències no hi participessin només els científics especialitzats, sinó molts altres sectors: pagesos, pescadors, empresaris turístics, grups excursionistes, organitzacions ecologistes, industrials, polítics, etc.

Per tal d'assolir-ho la conferència electrònica es revelava la millor eina. Durant uns mesos la conferència ha tingut a la seva pàgina electrònica dos documents: "Comprendre la biodiversitat", de l'EWGRB, i "Estratègia de la Comunitat Europea en biodiversitat". Aquests dos documents han estat consultats —o si més, no, visitats— per uns quants milers de persones, uns centenars

La introducció de noves espècies, la contaminació i les pràctiques agrícoles són alguns dels punts de la conferència.

conèixer a fons la biodiversitat biològica europea i d'estudiar-ne el seu valor i el paper en àmbits molt diferents, amb el propòsit de conservar-la. En primer lloc, el grup estudia les amenaces a la conservació de la biodiversitat, que són tant la introducció de noves espècies i organismes modificats genèticament com la contaminació i les pràctiques agrícoles i la destrucció d'hàbitats per canvis en l'ús del sòl: urbanització, xarxes de transport... Entre més coses, el grup estudia l'im-

de les quals s'han inscrit a la conferència.

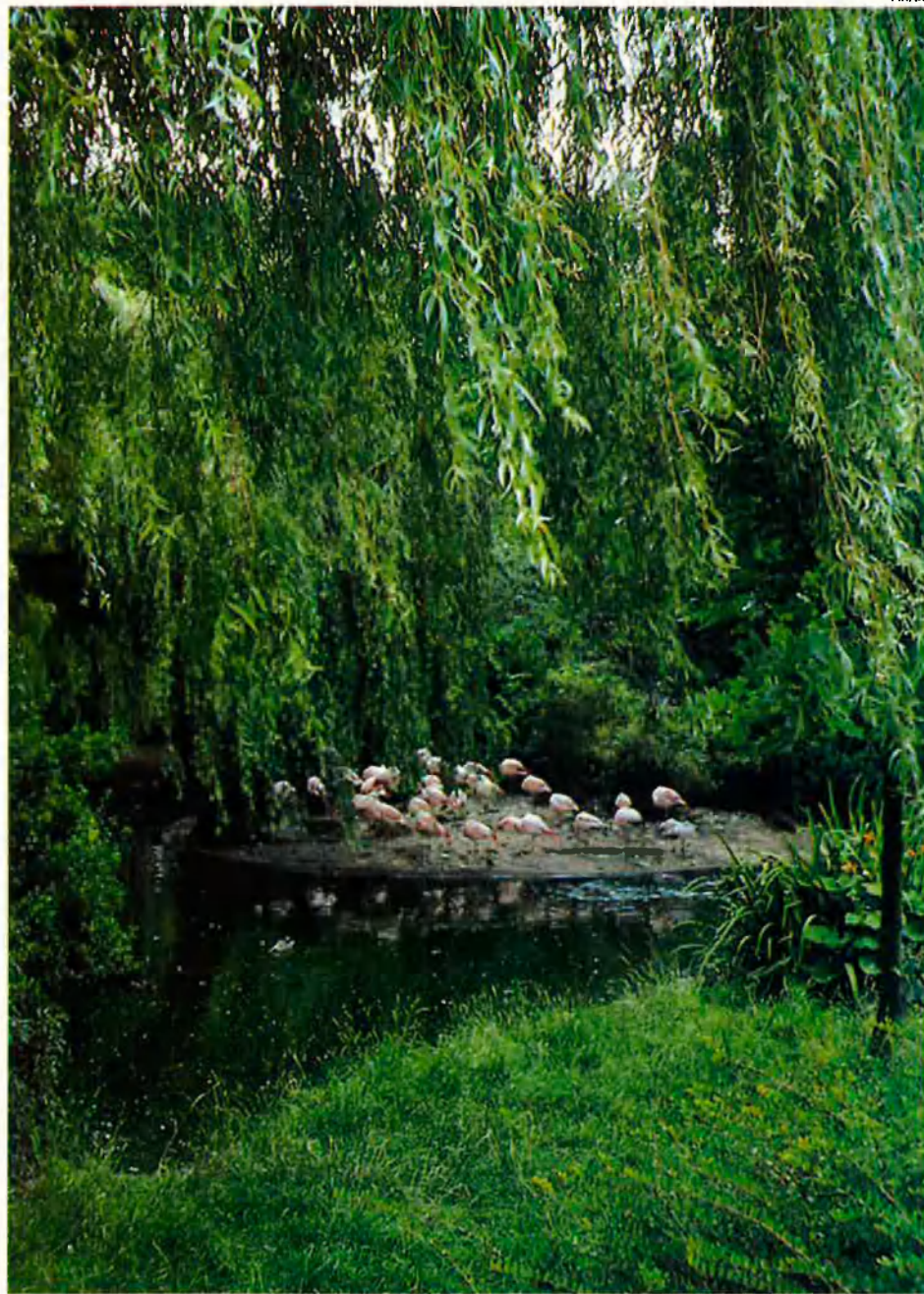
A més de la pàgina electrònica, la conferència disposa d'un fòrum de discussió pública, d'una llista de correu electrònic (c-e) i d'un espai de tertúlia (*chats*) permanent.

En l'àmbit de discussió, s'hi han organitzat sis fòrums paral·lels: agricultura, silvicultura i pesca, conservació de recursos naturals, turisme, planificació urbanística i energia i transport. Cada fòrum té un cap (*chair*) que el dinamitza. Un altre avantatge de la conferència electrònica: els sis caps, de països diferents, no es mouen de casa –i si ho fan, porten la seva connexió electrònica amb ells. Això significa més estalvi de temps i de diners. Cada un dels temes té un dia de la setmana propi, en el qual el *chair* inclou l'aportació d'una persona destacada en cada camp, a banda animar la discussió. Durant una setmana, els participants van escrivint les seves aportacions i fent comentaris, que al seu torn en generen de nous. El cap resumeix després les intervencions més importants.

Els participants que ho desitgen es poden subscriure a una llista de c-e. Com és usual en aquestes llistes, tots els subscrits poden enviar missatges que rebran la resta de participants. També s'hi enviarà allò que es publiqui al fòrum. Així, la llista serveix per rebre tota la informació i seguir dia a dia la conferència.

Finalment, les tertúlies permetran de debatre en directe –si hom té prou domini de l'anglès, que n'és l'única llengua oficial– amb un personatge triat especialment. Però, a més, l'espai de les tertúlies està obert les vint-i-quatre hores del dia, de manera que també es converteix en lloc d'encontre dels participants. Així, tres persones que visquin a Londres, Hamburg i Florència poden quedar a qualsevol moment per discutir sobre el tema.

Acabada la conferència cada cap presentarà unes conclusions definitives i es publicarà un do-

cument final perquè serveixi de referència en els futurs plans sobre conservació de la biodiversitat i la seva coexistència amb les activitats socioeconòmiques. Per això és important que, en la conferència, hi participi gent de tots els sectors, per tal de tenir en compte el màxim de punts de vista.

L'adreça de la web és: <http://www.gencat.es/mediamb/biodiv>. També es poden fer consultes per correu electrònic a wbiodiv.correu.gencat.es.

Durant sis setmanes, centenars de persones de tot Europa discutiran sobre biodiversitat sense moure's de casa. A mesura que l'ús del correu electrònic i les connexions a Internet es vagin estenent, les conferències electròniques seran una manera més senzilla i barata de difondre informació i d'ampliar les discussions sobre les qüestions més diverses als sectors socials implicats.

Aquest encontre electrònic vol analitzar els conflictes que provoca la conservació. Els organitzadors han volgut comptar amb pagesos, pescadors o empresaris turístics.

Xavier Duran

França 98, el vilatge global

El mundial de França és el primer de l'era Internet. De deu a vint milions de persones seguiran al món les evolucions d'una pilota mitjançant milers de webs o 'chats' de futbol.

El triomf del Futbol Club Barcelona en la competició de la lliga espanyola i en la Copa del Rei han palesat, una vegada més, l'interès que desperta el futbol. La celebració del campionat de lliga a Barcelona fou transmesa per Televisió Espanyola, Televisió de Catalunya i Barcelona Televisió en directe. L'impacte ha fet créixer els afeccionats al futbol, l'espectacle de masses més gran de la fi de segle.

El Mundial de Futbol França 98 tornarà a acaparar, del 10 de juny al 12 de juliol, l'atenció dels mitjans de comunicació i ocuparà espais i temps de diaris, ràdios i televisions. França 98 serà el primer mundial d'Internet, des de la popularització, a partir del 1995, de la xarxa mundial. Pàgines electròniques oficials i extraoficials, jocs interactius, tertúlies (*chats*) i venda d'objectes relacionats amb el mundial omplen la xarxa des de fa gairebé un any. Una recerca no exhaustiva a través d'un cercador va comptar més de 9.000 pàgines diferents.

La mundialització del futbol serà afavorida per Internet. La Federació Internacional de Futbol (FIFA) és formada per la Confederació de Futbol de l'Àsia, la Confederació de Futbol d'Oceania, la Con-

federació de Futbol de l'Àfrica, la Confederació de les Associacions de Futbol d'Amèrica del Nord, Central i del Carib, la Confederació de Futbol Sud-americana i la Unió d'Associacions de Futbol Europees. Hi ha ben pocs estats al món on, d'una manera o altra, no es practiqui el futbol. Ara, a través d'Internet les afeccions poden seguir les fases classificatòries, saber la composició de les seleccions, el calendari de competicions o la

història del mundial. La pàgina oficial de França 98 aplega tota la informació necessària per a anar a la Copa del Món de Futbol o per seguir-la des de casa, com sembla

que faran diàriament, durant la competició, de deu a vint milions d'internautes.

Però la televisió continuarà essent la via de comunicació principal. Per servir tota la informació es desplaçaran a les deu seus del mundial uns 9.000 periodistes. L'experiència dels Jocs Olímpics d'Hivern d'Albertville 92 servirà als organitzadors i a les empreses que assajaran les últimes tecnologies. Innovacions en àudio, transmissió de dades i vídeo afavoriran el treball dels periodistes i dels 12.000 membres del comitè organitzador. El correu electrònic gairebé inexistent a EUA 94 serà una eina bàsica per a transmetre ràpi-

dament i a baix cost cròniques, missatges i fitxers informàtics entre les seus del mundial i des de França a qualsevol altre país.

Col·lapse internacional. Però no tot són bons auguris per a França 98. Dos mesos abans de començar la competició, els 90 operadors contractats per vendre localitats via telèfon es van saturar. El Comitè Organitzador havia establert un servei de venda telefònic segons la resolució de la Comissió Europea obligant a oferir localitats als residents de l'espai econòmic europeu (els quinze estats de la Unió més Islàndia, Liechtenstein

Milions d'inter-nauts podran seguir les fases classificatòries, saber el calendari de competicions o conèixer la història dels mundials a través de la xarxa. Algunes pàgines, com la web oficial del mundial, ofereixen una informació exhaustiva sobre aquest esdeveniment.

i Noruega) en igualtat de condicions dels francesos. Però l'allau de trucades va col·lapsar el sistema fins al punt que en alguns llocs, com als Països Baixos, la xarxa telefònica va restar inutilitzada. En tan solament una hora, des dels Països Baixos van fer-se dos milions de trucades a França per reservar entrades. La majoria de trucades, deu milions en tres hores a tot Europa, només van poder sentir un missatge demanant-los que tornessin a trucar més tard.

Les xifres espectaculars que es mouen al voltant de França 98 no deixen clar si l'organització podrà respondre a tanta demanda. La

venda telemàtica és un dels futurs de la xarxa. Qüestions de seguretat i de protocols informàtics impedeixen encara l'ús generalitzat de taquilles i botigues virtuals. A França 98 encara no és possible d'obtenir localitats via xarxa, però ja es poden comprar alguns dels records del mundial. Des d'un xandall a un braçlet d'or massís de divuit quirats, a la web oficial de França 98 pot encarregar-se qualsevol producte de *merchandising*, que serà enviat a tot el món per missatgeria contra reembossament. La mascota *Footix*, nom escollit per votació popular, també es pot comprar per moltes vies.

Des de casa, tant si és per televisió, per ràdio, premsa o Internet, al llarg del mes de juny ningú no s'escapà de sentir parlar del mundial. A l'Àfrica i a Oceania, a l'Àsia o a Europa, milions de persones seguiran un espectacle que, més enllà del futbol, s'ha convertit en un terreny de joc econòmic, industrial, comunicatiu i polític. Tant si agrada com si no, França 98 serà un dels actes més importants de comunicació planetària. Tot el món darrere una pilota.

Ignasi Gallart

Adreça:

www.canon.co.jp/worldcup98-e/

Vint anys de lideratge

ARXIU

La cursa popular d'El Corte Inglés, que va començar el 1979, celebra aniversari. En aquesta edició la prova tornarà a passar per l'Estadi Olímpic i tots els participants rebran un obsequi molt especial.

"Ens veurem al quilòmetre 12.780.241" és el lema escollit perquè el proper diumenge dia 7 milers d'atletes tornin a córrer pels carrers de Barcelona. Aquest és el nombre total de quilòmetres recorreguts en els vint anys d'història d'una cursa popular que en dues dècades ha esdevingut la més important del món i que ja suma en tot aquest temps 1.107.293 participants.

Tornar a l'estadi. En la seva primera edició, el 1979, la cursa va reunir 17.184 corredors i va arribar al seu propi rècord –i alhora a rècord Guinness– el 1994 amb més de 109.000 persones. El 1994 va ser precisament el darrer any en què la prova va passar per l'Estadi Olímpic i aquest any ho tornarà a fer. Segons Jordi Fintó, director de relacions externes d'El Corte Inglés: "per celebrar aquests vint anys hem volgut que tots els participants puguin tornar a córrer per la pista de l'Estadi Olímpic. Sabem que per a milers de persones la possibilitat d'imitar els grans atletes olímpics és una experiència única i inoblidable".

Els famosos amb la cursa. Enguany, la cursa d'El Corte Inglés ha rebut el suport incondicional i desinteressat de quatre prestigiosos esportistes i de set reconeguts presentadors de televisió. El ten-

nista Alex Corretja, el capità de l'equip d'handbol de FC Barcelona Enric Massip, el futbolista també del Barça Luis Figo i, per part del RCD Espanyol, Nico Ouédéc són els esportistes que animen el públic a inscriure-s'hi gratuïtament i a participar. Per la part televisiva, hi trobem Mari Pau Huguet i un seguit de membres d'"El Terrat" com ara Andreu Buenafuente, Oriol Grau i Fermí Fernández i l'equip del programa de TV3 *Malalts de Tele*, Toni Soler, Rosa Andreu i Albert Om. Tots ells s'han volgut sumar a la iniciativa de fer costat a aquesta gran trobada que fa anys que ha superat l'àmbit estrictament esportiu.

Participar-hi és senzill. Les inscripcions es van obrir fa vora un mes —el passat 5 de maig i tots aquells que hi vulguin participar tenen temps fins el dia d'abans (el 6 de juny) fins a les 9.30 de vespre. Els estands d'inscripció gratuïta obren en horari comercial (de les 10 del matí fins les 9.30 del vespre) en els centres d'El Corte Inglés de la Plaça de Catalunya, Diagonal, Francesc Macià i Sabadell i en l'Hipercor de Meridiana (aquest darrer és obert fins les 10 de la nit).

Com ja és habitual en els darrers anys, la sortida és a les 9.30 del matí i els corredors disposen de dues hores i mitja per acabar els 12 quilòmetres del recorregut. Jordi Pintó insisteix a dir que "aquesta distància es pot fer fins i tot passejant. La cursa manté el seu esperit participatiu i per tant el seu objectiu és consolidar-se com una prova oberta a tothom sense fer distincions de sexes ni edats".

Un total de 1.300 persones asseguraran la qualitat i els serveis de la cursa. Un ampli grup d'empleats d'El Corte Inglés, la Guàrdia Urbana, personal de l'Àrea d'Esports i Circulació de l'Ajuntament de Barcelona, la Federació Catalana d'Atletisme, la Creu Roja i Voluntaris 2000 en garanteixen el bon funcionament durant el recorregut. Un dels serveis més espectaculars que tots els corredors agraïxen després de l'esforç són els 20.000 litres de beguda refrescant i més de

ARXIU

40.000 litres d'aigua que esperen aquells que traspassin la línia de meta.

Un obsequi per a tothom. El Corte Inglés i Coca Cola, empresa que ha col·laborat amb la prova des de la seva primera edició, han decidit regalar a tots els participants a la Cursa el "Cartell de l'Aniversari", una fotografia de 45x75 commemorativa de la vintena edició. Jordi Pintó expressa la voluntat de "complir la màgica xifra del vintè aniversari d'una ma-

ARXIU

La veritable reina

L'any passat, la cursa d'El Corte Inglés es va convertir per sisena vegada en la prova atlètica popular amb més participants de tot el món. Aquesta frase, que és habitual sentir en referència a moltes altres activitats sense tenir-ne mai una certesa absoluta, és en aquest cas una realitat comprovable. Les curses Lilac Bloomsday Run, Examiner Bay to Breaker, Carrefour International i Peachtree Road Race, organitzades respectivament a Spokane (EUA) San Francisco (EUA) Buenos Aires (Argentina) i Atlanta (EUA), són les principals competidores de la prova barcelonina. La Stramilano, que se celebra a Milà (Itàlia) a finals de març és la primera prova europea que apareix en la relació de les principals curses populars que s'organitzen al món, però ocupa una posició molt allunyada de les xifres de participació que presenta Barcelona en la cursa d'El Corte Inglés. **A. P.**

nera especial. Amb aquest regal, desitgem que els milers de participants que sens dubte donaran suport un cop més a la cursa obtinguin un record únicament i exclusivament dissenyat per a aquesta ocasió".

L'obertura de la cursa queda fora de dubtes, ja que, a banda dels mateixos barcelonins, ha sabut engrescar amb el seu prestigi molta gent de fora. En l'edició de l'any passat va reunir 44.344 participants de la ciutat i la resta es repartia entre 12.863 vinguts de la resta de Catalunya, 6.952 de la resta de l'estat i 2.557 de la resta del món.

Aquesta obertura participativa sempre ha anat acompanyada d'un compromís social de la cursa que s'ha concretat en l'adhesió a alguna entitat com Sport Aid, Inter món, Fundació Anti-Sida i Creu Roja per esmentar-ne només algunes. En l'edició del vintè aniversari s'ha triat la Fundació Internacional Josep Carreras, creada el 1988 pel cantant català per lluitar contra la leucèmia. Aquesta Fundació contribueix de manera decidida a la recerca i també ofereix un servei d'assessorament als pacients i als seus familiars. El dia 7 de juny hi ha un grapat de motius per córrer.

La cursa va batre el rècord Guinness l'any 1994 amb més de 109.000 participants. Aquest va ser l'últim any que la prova passava per l'Estadi Olímpic. Enguany ho tornarà a fer.

Albert Punsola

HOMENATGE A POMPEU FABRA

"Costa molt de dir si som bilingües o no"

Per commemorar els cinquanta anys de la mort de Pompeu Fabra, Antoni Sella ha entrevistat el lingüista Antoni M. Badia i Margarit, que comenta el treball de Fabra i la situació actual de la llengua catalana.

Antoni M. Badia i Margarit coneix l'extrema importància de les paraules i els paranyes que pot posar la llengua. No és estrany, doncs, que l'ex-rector i catedràtic de la Universitat de Barcelona parli amb calculada mesura, encara que abordi, amb franquesa i aplom, qüestions conflictives sobre el català. Els seus quasi setanta-vuit anys i la ja llarga defensa de la llengua l'han situat en un relativisme optimista sobre el present i el futur del català, just quan es commemoren els cinquanta anys de la mort de Pompeu Fabra, el Mestre.

—El cinquantenari de la mort de Pompeu Fabra arriba en plena polèmica sobre la nova llei del català, la qual cosa fa pensar que encara som lluny d'una plena normalització.

—Sí,

fer la primera llei de normalització, l'any 83, jo, en aquell moment, era partidari de no fer cap llei. Després he rectificat, però és honest de dir les coses com han estat, oi!, i llavors, en una reunió a la Generalitat amb una trentena de persones, on hi havia lingüistes,

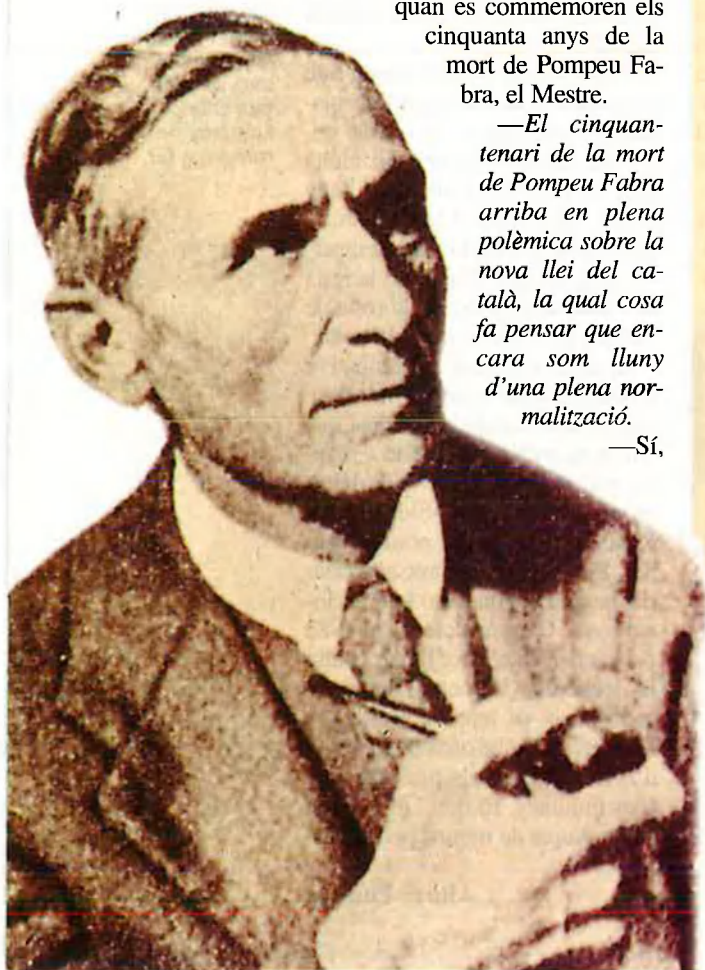
juristes, polítics, sociolingüistes, etcètera, vaig dir, que de la mateixa manera que el costum és una font de dret, segons que diuen els juristes, el que hauríem de fer era anar creant situacions de fet que no fossin gaire percebudes, situacions que sense dependre d'una llei es farien millor i arribaria un moment que, arrelat l'ús, qui el desfarà? Em van dir que sí, que tenia raó. De totes maneres, jo també comprenc que era millor tenir una llei i per això he rectificat.

—Quins motius el portaren a rectificar?

—Home! Vaig veure que, de la llei, també se'n treien avantatges. Aleshores ja hi va haver gent que es queixava de la llei; però aquí se seguien molt les coses segons el model del Quebec, i al Quebec, doncs, hi havia una llei, i aquí hi havia d'haver una llei, oi? Ja dic, no em sembla malament, però potser ens hauríem estalviat maldecaps, no ho sé, no ho sé. Aleshores va haver-hi dificultats polítiques per a assegurar la unanimitat i durant tot aquell in-

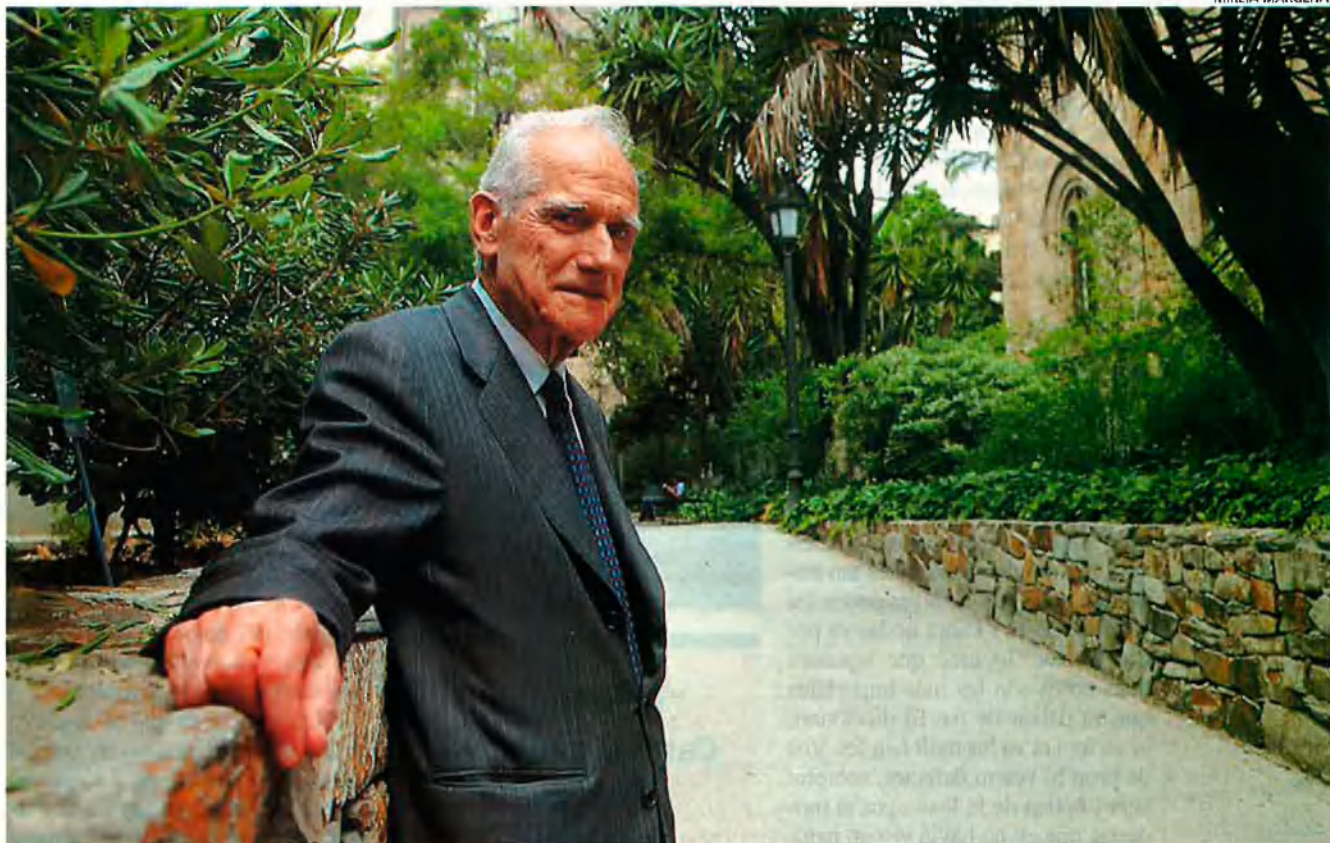
"En l'època de Fabra la reforma lingüística era important. D'avui a demà tothom la va aplicar. Bé, ara no sé que passaria. Actualment, en la societat hi ha una repulsió de la norma."

terregne jo em demanava: Ai, ai, ai, com acabarà això? —*De totes maneres, la situació de la llengua és millor avui que no pas els anys abans de la guerra?* —Les preguntes d'aquesta naturalesa sobre la situació de la llengua no es poden mai respondre amb un sí o amb un no, sempre s'ha de dir que la medalla té un anvers i un revers. Per exemple, aleshores no hi havia el cens de població castellanoparlant que tenim ara.

MIREIA MARGENAT

Els que hi havia, sobretot vinguts de Múrcia, eren relativament pocs amb relació a la població. A ciutats mitjanes on avui n'hi ha un cinquanta per cent, aleshores no en tenien, d'immigració. Avui, si ho comparem des d'aquest punt de vista, aleshores era millor. Passem a una altra cosa: l'escola pública. Va haver-hi un decret de l'any 31 pel qual s'estenia l'ensenyament del català a l'ensenyament públic. Va costar molt i es va fer molt malament, allà on es va fer. En molts llocs no es va fer. En canvi ara sí que es fa, des del decret de bilingüisme escolar aprovat per la Generalitat provisional, quan encara hi havia en Tarradellas. Estem molt millor, encara que tampoc no es fa tan bé com s'hauria de fer! Però no es pot comparar: des del punt de vista de l'ensenyament, hi ha una diferència abismal.

—En aquells anys, i des de principi de segle, Fabra va fer una feina ingent, però el que avui potser sorprèn més és l'èxit social que va obtenir, malgrat les polèmiques. Quina era la clau d'aquest èxit?

—La societat. En l'època de Fabra la reforma lingüística era important. Només la i grega, els plurals en -es, i tres coses més eren coses molt fortes. Doncs bé, d'avui a demà es va aplicar als diaris, a les editorials, tothom la va aplicar i la gent que anava pel carrer es donava les gràcies si l'un corregia l'altre. Bé, ara no sé que passaria. Actualment, en la societat hi ha una repulsió de la norma, els nens fan el que volen i ningú no els atura...

—... I els premis Nobel parlen contra l'ortografia.

—Sí, és veritat, i una falta d'ortografia fa cinquanta anys era una catàstrofe i ara no.

—Però en determinats cercles intel·lectuals hi va haver una notable oposició.

—Els repatanis van ser un cercle d'erudits molt coneixedors del català antic, dels textos medievals, i aquesta gent tenien arguments i van fer una oposició, però tampoc no van tenir una tribuna pública perquè la premsa va abraçar totalment la reforma de Fabra. Hi va haver un senyor, que es deia Alfons Par, que va fer un llibre gruixut que es deia *Sintaxi catalana segons els escrits de Bernat Metge* i el va escriure en català antic, va anar a editors i ningú no l'hi va publicar. L'hi van publicar a Alemanya perquè els catalanòfils alemanys estaven acostumats a utilitzar el català antic.

—Avui, creu que l'obra de Fabra seria impossible?

—Em temo que sí. Fabra va comptar en aquell moment amb una popularitat i una adhesió de la societat que em penso que és un cas únic en la història. Va obtenir aquesta adhesió, que a Catalunya va ser unànime, i fins i tot a València —que era inexplicable perquè més aviat hi havia reticències—, i es van llançar a escriure segons la normativa.

—En tot això hi deu haver una qüestió d'actituds de Fabra. El Mestre deia que a ell li agradaria que els valencians depuressin la llengua, com ell mateix havia fet, sense fixar-se en Catalunya, anant als seus orígens i estava convençut que al final acabarien fent igual que el que havia fet ell.

—Això ho va dir Fabra. Certament, l'actitud va ser important.

—Però tampoc no es va deslliurar de les acusacions

"Avui l'obra de Fabra seria impossible. En aquell moment Fabra va comptar amb una adhesió de la societat que em penso que és un cas únic en la història. Aquesta adhesió va ser unànime a Catalunya, i fins i tot a València."

"Si ell hagués tingut el 'Diccionari català-valencià-balear' d'Alcover-Moll, el 'Diccionari general de la llengua catalana' del 32 hauria estat una altra cosa. Moltes de les paraules que hi manquen hi serien, perquè ell no dominava el català occidental."

d'empobrir la llengua, de posar a l'altar només un català.

—És cert que Fabra va partir molt del català de Barcelona, i a l'hora de fer el diccionari no va tenir en compte pronunciacions del català occidental i valencià. Un dels grans esforços que ha fet l'Institut amb el diccionari del 95 ha estat d'obrir molt el camp d'antics dialectalismes.

—*Vostè ha estat un gran defensor de Fabra, però també ha dit que la seva gramàtica queda molt reduïda a la morfologia. Què no va acabar de fer Fabra?*

—La sintaxi és la cosa més important que crec que va deixar de fer i qui diu la sintaxi diu la mateixa formació de mots que és tan important avui. És que no es poden fer totes les coses i Fabra no ho va poder fer tot. Jo crec que aquestes dues coses són les més importants que va deixar de fer. El diccionari, el va fer i el va fer molt ben fet. Vist de prop hi veiem defectes, sobretot sota l'òptica de la lexicografia moderna, que ell no havia viscut, naturalment. Si ell hagués tingut el *Diccionari català-valencià-balear* d'Alcover-Moll, el *Diccionari general de la llengua catalana* del 32 hauria estat una altra cosa. Moltes de les paraules que hi manquen hi serien, perquè ell no dominava la part del català occidental, tot i que el coneixia bé, i l'ortografia va ser feta pensant en tota la llengua.

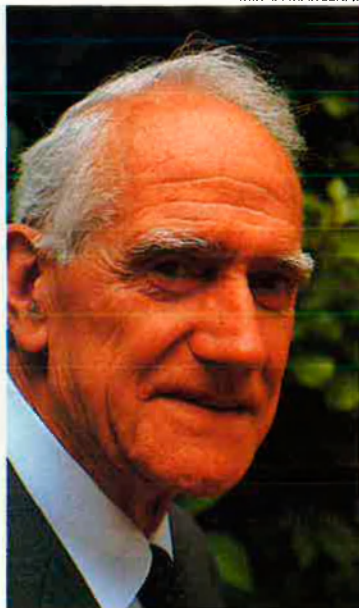
—*Es a dir que Fabra necessitava l'obra d'Alcover, amb qui tingué forts enfrontaments.*

—Bé, és que Alcover sí que no en sabia, no estava tècnicament preparat. Era el foll de la llengua, l'apòstol de la llengua. Bé, l'any 1906 es van enfrontar una persona que sabia molt de mallorquí, que sabia moltes coses, però que no tenia un mínim de preparació lingüística, i Fabra, metòdic, sistemàtic, consciencios. Algú ho ha interpretat malament.

—*Fa vint anys, vostè va escriure que la gran batalla que el català es plantejava era la de la cultura de masses i els seus mitjans. Si tenim en compte que el 1997 únicament dues de les pel·lícules més vistes foren doblades al català i que l'oferta radiofònica i televisiva és, majoritàriament, en castellà, no sembla que la batalla s'hagi guanyat.*

—En això, hi ha una diferència respecte a abans del 39. Aleshores les estacions de ràdio eren molt escoltades i s'emetia en català. En canvi, doblatge de cinema,

MIREIA MARGENAT

"Televisió de Catalunya ha fet molt per la llengua, encara que nosaltres, des de l'Institut d'Estudis Catalans, a vegades critiquem la qualitat de llengua que s'hi fa servir."

no n'hi havia. Hi havia alguna pel·lícula excepcional en català, generalment una pel·lícula amateur.

—*I com en sortim, de la comparació?*

—Hi perdem, sobretot per les empreses privades, oi? Televisió de Catalunya ha fet molt per la llengua, encara que nosaltres, des de l'Institut d'Estudis Catalans, a vegades critiquem la qualitat de llengua que s'hi fa servir; però és clar, als barris de castellanoparlants l'audiència primera és la TVE.

—*Es aquesta la gran diferència entre el país de l'època de Fabra i el d'avui?*

—Sí, sí.

—*Una realitat que porta a més d'un prestigiós lingüista a ser extremadament pessimista quan parla del futur del català. Les compareix, aquestes opinions que auguren la desaparició de la llengua?*

—No. No sé si és que m'enganyo perquè em vull enganyar, perquè penso que també hi ha raons, però... Sempre contesto de la mateixa manera: sóc moderadament optimista, molt moderadament, però per tots dos costats optimista. Considero que les bases, el coneixement de la llengua hi són. Molt poca gent tenia aquesta base abans de la guerra. Només falta que un dia surti un fenomen, un fenomen Raimon que ni puc endevinar el que és, perquè si ho pogués trobar ja ho hauria fet, que faci veure que la cosa important per a anar pel món és parlar català. Hi ha gent que, encara que tingui una predisposició espontània per l'altra llengua, tenen una preparació i si els diuen que per treballar en una empresa han d'usar català, diuen que sí i se'n surten. El problema és que aquesta persona es pot casar amb una altra persona

també castellana i tornem a perdre la partida. Però no sempre passa així. La base, la tenim, només fa falta un petit daltabaix per canviar les coses.

—*Sembla poc probable que aquest fenomen es produeixi en el camp de la lletra impresa, perquè les publicacions en català tenen, avui, alguns dels problemes que vostè ja trobava el 1976, com el de la manca de costum.*

—En això, jo també he rectificat. Ho he dit moltes vegades des del 76. Jo parlava de catalanofonia i catalanografia i deia que de catalanòfons n'hi ha molts, però de catalanògrafs, doncs, màxim 150.000, deia jo. Això també ha canviat. Jo he dit, després del 76 m'he

cansat de dir-ho, recolzat en arguments com que en l'època de la República *La Vanguardia* tirava molts més exemplars que no tots els diaris catalans plegats; deia que això no ve de Franco, ve del segle passat: quan es va començar a difondre el periòdic, la gent es va acostumar a fer servir com a llengua de premsa el castellà, i encara hi som. Això ho he dit fins fa un any, i ara hi ha hagut un fenomen, que és *El Periódico*, que m'ha fet canviar d'idea, perquè resulta que *El Periódico* no ha fet perdre lectors a l'*Avui*. Hi havia un problema d'oferta. Això ho va dir en Salvador Cardús, i quan ho vaig llegir el vaig felicitar. Hi havia lectors d'*El Periódico* en castellà, que el llegien perquè els agradava, que han passat al diari blau.

—Però també és cert que el castellà cada dia troba més formes de legitimació com a llengua a Catalunya i que els seus defensors no són aïllats, com es va pretendre dir en el seu moment.

—Sí. Els d'*El Periódico* mateix, en la propaganda que van fer al metro de tots dos diaris, reproduïen un número imaginari amb els grans titulars d'*El Periódico*, en català i en castellà, i a sota hi deia, em sembla, el que som, "*lo que somos*". A mi, molts catalans em deien: això no ho podem subscriure. En realitat, cal reconèixer que és una mica el que som, perquè la societat és així, oi? En això tenen raó els qui estan preocupats; i jo també hi estic, naturalment, però això d'*El Periódico* en català és un fet que ha passat, i a mi em va sorprendre i em va tornar a donar unes certes esperances. És cert que, espontàniament, molta gent parla castellà, fins i tot fills de catalanoparlants; és cert que la gent més jove canvia de llengua d'una manera que, a mi, m'alarma: no hi donen importància. Però continuo pensant que molts fills de castellanoparlants estan preparats en català i poden desenvolupar-se en català.

—En aquesta societat, la normalització del català ha d'anar forçosament en detriment del castellà?

—No es pot respondre d'una sola manera. S'han de tenir en compte diversos factors. Serà en detriment del castellà en parcel·les en les quals el castellà havia suplantat el català, i en aquests casos és lògic, és just, és necessari, que el català recuperi aquests usos. En segon lloc, en aquesta època en què tant és parla dels drets de les persones, es fan uns càlculs molt afinats per no ferir drets.

—El català té més problemes, principalment a València, on no hi ha aquella unitat de l'època fabriana, si mirem el comportament d'una part important dels representants legítims de la voluntat popular.

—És problemàtic. Miri, jo vaig ser fa dues setmanes a la manifestació per la llengua i a l'homenatge a Enric Valor. Vaig ser a l'acte de la plaça de bous, que diuen ells, i era impressionant de veure que de les trenta-dues mil persones que hi havia, em penso que la major part eren joves de COU o de primer de facultat. Escolta! Aquesta gent d'aquí a dos anys votarà, o d'aquí a tres anys votarà. Vull dir que això de la voluntat popular..., veurem què passarà. És un altre motiu d'esperança. És cert, eh, gent de tot el país! Són coses que fan pensar, també.

—I en aquest cas positivament, no?

—Sí, sí. Però jo veig coses molt preocupants, i jo hi estic molt, de preocupat, i tinc por, després d'haver-me matat tota la vida pel català, tinc por de deixar aquest món i encara no veure'l pel camí que jo voldria.

—Què és el que més el preocupa?

—La situació de la llengua; que es pugui dir que el país és bilingüe. Em preocupa perquè no ho havia estat mai. No som bilingües, el país no és bilingüe. El que passa és que és un país que no és bilingüe, però que, és clar, té la meitat de la població que parla una altra llengua. Què vol dir bilingüe? Què vol dir bilingüisme?

—Un país amb la meitat de la població parlant una altra llengua no és un país bilingüe?

—Respondre-hi és complicat. Vejam, segurament que n'hi ha exemples. Aquell que agrada tant a Madrid, que és el de Puerto Rico, o l'exemple del Quebec. Al Quebec parlen el francès, però només per la manera com els sentiu parlar l'anglès, penses: aquest senyor és un anglòfon! I a Puerto Rico, passa igual entre la gent d'una certa cultura. Als ciutadans del Quebec els diem que són bilingües, amb bona fe, però són francòfons. Costa molt de dir si som un país bilingüe, o no. A mi em costa molt.

"Vaig ser fa unes setmanes a València, en l'homenatge a Enric Valor. Era impressionant de veure que la majoria eren joves de COU o de primer de facultat. Aquesta gent d'aquí a dos anys votarà... i ja veurem què passarà."

Antoni Sella

La Universitat de València, de festa

Una de les institucions més importants de la societat valenciana està a punt de complir cinc-cents anys d'existència. L'Associació d'Amics i d'Antics Alumnes és una proposta que s'ha constituït amb l'objectiu d'acostar la festa a tots els valencians.

L'any 1999, la Universitat de València complirà cinc-cents anys d'història. Han transcorregut cinc segles des que, el 30 d'abril de 1499, els jurats de la ciutat de València van aprovar les constitucions amb què s'havia de regir el nou Estudi General.

Des que es van aprovar els seus estatuts l'any 1985, la Universitat de València ha experimentat un procés de transformació encaminat a afrontar l'extraordinari increment d'estudiants que han accedit a les aules durant les dues últimes dècades i, alhora, crear les condicions més idòniques per a millorar la docència i el conreu de la investigació.

En aquest sentit, els últims anys de la Universitat de València s'han distingit per una reestructuració de l'organització departamental que està permetent d'assolir els objectius principals.

La commemoració dels cinc segles d'història ofereix una oportunitat única no sols de recordar què van ser les universitats, aquelles institucions tan peculiars que van nàixer a Europa i es van estendre per tot el món, sinó també de comprendre què són i quins són els seus problemes en l'actualitat.

Per això, el principal objectiu que persegueix la celebració d'aquest aniversari és l'enfortiment dels lligams entre la societat valenciana i aquesta institució cinc vegades centenària.

La Universitat de València ha posat en marxa una gran diversitat de projectes per celebrar els cinc segles. La història de la Universitat,

el futur de la institució, la investigació, les relacions exteriors, la cultura, l'art, el medi ambient... formaran part dels actes previstos per a l'any que ve.

La institució no ha volgut, però, deixar de banda un aspecte essencial de la seua existència: la gent, els alumnes, els amics, la societat, que ha estat qui ha fet possible la seua evolució.

A fi de potenciar aquest caràcter

**Ara com ara,
més de 400
persones
relacionades amb
la Universitat
participaran en el
projecte d'Amics
i Antics Alumnes.**

participatiu, el Patronat Cinc Segles, que és qui organitza tots els actes, prestarà una atenció especial a l'Associació d'Antics Alumnes i Amics de la Universitat de València, de manera que tots els titulats per aquesta universitat, i també aquells que es consideren els seus amics, tinguen l'oportunitat de vincular-se al cinquè centenari d'una manera directa i personalitzada.

Antoni Tordera, vice-rector de Cultura de la Universitat de València, explica com va sorgir aquesta

iniciativa: "Quan vam començar a pensar en l'aniversari de la Universitat, ens vam adonar que hi havia molta gent vinculada (metges, químics, advocats, economistes) que havien estat alumnes, i que també hi havia gent que no havia estudiat a la Universitat, però que per qualsevol motiu es podria considerar amiga. Amb la intenció de fer que tothom poguera participar de la festa, es va fer un acte de presentació amb cinc persones que havien estat o estan vinculades a la Universitat per fer públiques les nostres intencions".

Rafael Ferrando, president de l'Associació d'Empresaris de València i president del Consell Social de la Universitat Politècnica de València, Carlos Pascual de Miguel, president del Consell Social de la Universitat de València, l'actriu Rosanna Pastor, la pintora Carmen Calvo i Fernando, jugador del València CF, matriculat actualment en la facultat d'Econòmiques, són les cinc persones vinculades a la Universitat que han respost a la crida de la institució a fi de fundar l'Associació d'Antics Alumnes i Amics de la Universitat.

Els objectius d'aquesta singular iniciativa se centren a projectar sobre la societat valenciana la celebració, i a crear una xarxa d'informació personalitzada perquè els associats coneguen tots els actes que prepara la Universitat. "El més important és que a partir d'ara els membres de l'Associació no només tindran l'oportunitat de conèixer els nostres projectes, sinó que podran participar-hi directament

fet les seues propostes. Es tracta de crear canals de *feed-back*", afirma Tordera. L'Associació envia als membres un butlletí bimensual on s'expliquen totes les activitats que es preparen.

L'acollida que ha tingut aquesta iniciativa arreu del País Valencià ha estat molt satisfactòria. Ara com ara, més de quatre-centes persones relacionades amb la Universitat, d'una manera o d'una altra, participaran en el projecte d'Amics i Antics Alumnes.

La intenció de la Universitat és que aquest projecte vaja més enllà de la celebració del cinquè centenari. "Es tracta -en paraules del vice-rector Antoni Tordera- d'un projecte obert i que no té un objectiu final. El nostre desig és que continue després de l'aniversari".

La participació de la CAM (*Caja de Ahorros del Mediterráneo*) en el projecte d'Amics i Antics Alumnes de la Universitat ha donat un gran impuls als organitzadors. Una part dels diners que els membres hi aporten cada any podran dedicar-se a altres activitats relacionades amb la Universitat, com per exemple, a la restauració de llibres de la Biblioteca. La comunitat universitària espera amb molta il·lusió no solament aquest projecte, sinó també totes les activitats que es realitzaran amb motiu del cinc-cents aniversari.

A banda de la iniciativa d'Amics i Antics Alumnes, la Universitat ha publicat, amb motiu de cinquè centenari, la *Col·lecció Cinc Segles*, sobre la història de la Univer-

MIGUEL LORENZO

Rosanna Pastor. L'actriu ha decidit apuntar-se a la celebració dels cinc segles a través de l'Associació d'Amics i Antics Alumnes de la Universitat de València.

sitat, que inclou els llibres *Paraula de la terra*, d'Enric Valor, *L'obsessió del país*, de Francesc de P. Burguera i *El compromís cívic d'un filòleg*, de Manuel Sanchis Guarner. Per al futur, la Universitat ha previst, entre d'altres coses, una expedició universitària per a l'estiu de 1999 a l'Himàlaia, formada

per alumnes, professors i membres del PAS (Personal d'Administració i Serveis). I aquest mes de juliol, la cantant Irene Papas estrenarà al teatre romà de Sagunt *Apolipsi veu de dona*, un cant a la revolució silenciosa de la dona.

Rosanna Melià

Els misteris de París

Edgard Allan Poe

Versió, introducció, propostes didàctiques i glossari de Ramon Conen. Sota el títol *Els misteris de París* s'apleguen tres de les més famoses narracions d'Edgard Allan Poe: *Els crims del carrer de la Morgue*, *El misteri de Marie Roget* i *La carta robada*.

Editorial 3i4
"Llibres dau", 20

Les paraules del futur

Jordi Solé i Camardons

Pròleg: A. Munné-Jordà. Un llibre adreçat al públic general, que cerca d'interessar tant aquelles persones que se senten atretes per la ciència ficció com les afectades per qüestions idiomàtiques.

Editorial 3i4
"Contextos 3i4", 1

Tombatossals

Josep Pascual Tirado

Introducció de Lluís Meseguer. Propostes didàctiques i glossari de M. Àngels Combatón. Aquesta és una obra d'autèntica ecologia. Hi trobareu una divertida història d'imaginació popular i descobrireu el llenguatge i els costums del vostre país.

Editorial 3i4
"El Grill", 50

Aladdin Toys, joguines i art per a infants

Torres-Garcia és considerat un dels grans innovadors de l'art del segle XX. En la seva obra, les joguines de fusta hi ocupen un lloc destacadíssim. Ara, a la Pedrera de Barcelona podem veure l'exposició 'Aladdin Toys', un mostruari de dues-centes joguines

Aladdin Toys és la primera exposició monogràfica de les joguines de Joaquim Torres-Garcia des de la seva mort, l'any 1949. L'exposició acull joguines procedents de col·leccions particulars internacionals, totes elles dissenyades entre el 1917 i el 1932. A la Pedrera, també s'hi exposen catàlegs de joguines de principi de segle, anuncis publicitaris i quadres d'aquest mateix artista. Entre les joguines d'*Aladdin Toys*, n'hi ha de les primeres que Torres-Garcia, associat amb l'empresari Francesc Rambla, va presentar a Barcelona el 1918, a les Galeries Dalmau i a la VI

Exposición de Juguetes i Artículos de Bazar. També n'hi ha de comercialitzades a Europa i als Estats Units amb la marca *Aladdin Toys*.

L'exposició ja ha passat per l'IVAM de València i ara s'estarà a la Pedrera fins el 7 de juny. El fet que les joguines de Torres-Garcia s'exposin en aquest edifici té molta intenció, i és que l'artista havia treballat amb Gaudí en més d'una avinentesa. Així tots dos van col·laborar en la construcció dels vitralls de la catedral de Palma.

Com que Torres-Garcia també va fer pintura i escultura, sovint les seves joguines no han estat prou valorades. Malgrat tot, l'artista va ser una de les figures més representatives del moviment educa-

tiu del segle XX i va aconseguir de transmetre als petits els conceptes i les noves formes de l'art modern. El creador de "l'universalisme constructiu", va acostar l'art als nens comercialitzant-los en forma de joguines.

Les seves joguines són molt senzilles, de fusta i pintades de colors vius. N'hi de tota mena: cotxes, trens, ninots, animals, vaixells... Això sí, allò que els caracteritza a tots és que són articulats, o desmuntables, de manera que permeten d'unir-ne les peces de maneres diferents. Torres-Garcia pensava que, si els nens trencaven les joguines, era per investigar-les i, després, per modificar-les i crear-ne de noves. Per això l'artista volia donar les joguines desmuntades, per peces, perquè els infants en poguessin fer el que volguessin.

Mario Gradowczyk, en la monografia de Torres-Garcia, explica que aquestes joguines parteixen de les experiències plàstiques amb jocs de fusta que ell realitzava a la fusteria de la família, a Montevideo.

Les joguines d'*Aladdin Toys* són influïdes per les teories educatives de principi de segle i també per alguns dels seus promotors més representatius, entre ells Decroly, Montessori i sobretot Froebel. Torres-Garcia també va exercir de mestre i la seva intenció didàctica apareix clarament en algunes de les seves joguines. Dos conjunts que es poden veure a la Pedrera permeten de muntar una ciutat tot aprenent l'abecedari i els nombres.

D'una altra banda, les seves joguines també mostren alguns dels trets del Noucentisme, del còmic americà, de les màscares africanes i del constructivisme. Els personatges de fusta anomenats Funny People retraten algunes persones del Nova York de principi de segle. Alguns autors troben en aquest conjunt afinitats amb les tires còmiques de "Mutt and Jeff", que apareixien als diaris de l'època.

Entre aquestes joguines, s'han de distingir les que són d'encàrrec, que formen les sèries d'animals, i les que són de personatges. Aquestes darreres mostren una clara relació amb les seves pintures i escultures. Un dels objectius de l'exposició és de mostrar la relació de les joguines amb la resta d'obres de l'artista. Una de les escultures

GLORIA MATAMALA

exposades és *Escena del cafè*. Aquest tema ocorre sovint en les pintures noucentistes de l'època i, a l'exposició de Torres-Garcia, hi ha alguns quadres que el tracten.

Una de les joguines més originals de l'exposició és el Go-Pony, un cavall construït sobre una mena de balancí que permet a l'infant de gronxar-s'hi i d'avançar, tot alhora. D'aquest model, als Estats Units, se'n van arribar a fabricar un centenar el dia. Les seves joguines no solament es van comercialitzar als EUA, sinó també a Europa.

Si bé aquest artista va néixer a l'Uruguai, als disset anys se'n vingué amb la família a Mataró i començà a relacionar-se amb els artistes de l'època. El 1919 s'associà amb Francesc Rambla per comer-

cialitzar les joguines, encara que aquestes no van aconseguir l'èxit esperat. Al mercat del país, encara hi predominaven les joguines del segle passat, i les de Torres-Garcia eren massa innovadores. Per això un any després s'embarcà cap a Nova York, pensant que en un país més modern el seu art tindria més acceptació. El seu amic Salvat-Papasseit, en saber-ho, va exclamar: "I així es va poder dir que Joaquim Torres-Garcia se'ns ha tornat boig". Però a Amèrica no va tenir l'èxit que esperava. Va provar sort treballant en tot d'oficis i finalment va reprendre la construcció de joguines, aquesta vegada sota la marca *Aladdin Toys*. Les va comercialitzar als magatzems més importants de l'època, tant dels Estats Units com de França i d'Anglaterra.

Malauradament un incendi va destruir la fàbrica de joguines que tenia a Manhattan, amb totes les comandes preparades per a la campanya de Nadal. Després d'això Torres-Garcia encara tornà a la seva tasca de construir joguines, ara a Europa i d'una manera no tan comercial.

Avui, setanta anys després, l'exposició *Aladdin Toys* és un homenatge a les joguines de l'artista, a tantes joguines de fusta, articulades i desmuntables, que van acostar l'art de principi de segle a la quitxalla.

Maria Ferrer

GLÒRIA MATAMALA

Fa falta un petó

El petó és un símbol d'una nova manera d'entendre la vida amb harmonia. Com als esports o als anuncis de televisió, a la producció literària es limita l'exigència per tal d'augmentar-ne la repercussió social. I això, en la nostra cultura, crea una certa polèmica.

Hi ha una imatge de la novel·la de Jacques Cazotte *Le diable amoureux* (1772) que sempre m'ha impressionat. És una novel·la de bruixeria. Seguint els consells d'un company de guarnició, a Nàpols, el protagonista, Don Alvaro de Maravillas, recita un conjur per invocar Belcebub. S'obre una finestra i entra un raig de llum que enlluerna. Tot seguit apareix un cap de camell, lleig, desmesurat, amb unes grans orelles. El camell obre la boca i diu: "Che vuoi?". Don Alvaro replica Belcebub: "què vols tu, que et presentes amb aquesta forma horrible?"

He tornat a pensar en aquest episodi, un moment, després de veure un anunci a la televisió. Un camell —que aquí representa la resistència, el poc consum dels cotxes actuals— apareix en l'angle superior de la pantalla. Molt lentament, va baixant fins trobar un guepard —l'agressivitat, la velocitat, les altes prestacions—. Creuen la pantalla en diagonal, es troben al mig de la imatge i es fan un petó. En un altre espot, amb la mateixa llum irreal i la mateixa lentitud en els desplaçaments, un home jove va a trobar l'aixella d'una dona i li fa un petó. La dona l'hi torna, també a l'aixella (es tracta de promocionar un sabó neutre, amb microtalc). Encara hi ha un altre anunci que s'assembla a aquests dos. Una dona es retira del nas uns barbs amb una mena d'esperadrap. Amb el cutis net ja li pot fer un petó esquimal a un home vestit de pells. Què volen dir, el camell, el guepard, la dona que es frega el nas del pescador, els dos que es fan petons a l'aixella? Què s'amaga darrere d'aquestes estranyes formes?

Són imatges, símbols de l'har-

monia de contraris, que s'ha convertit en els nostres dies en un nou ideal. Fer compatibles seguretat i potència, indústria i ecologia, cultura i espectacle. Els publicistes ho han representat amb un petó superficial, però a càmera lenta. No se sap quines obscures raons impulsen aquest petó, però fotografiat a plena llum fa impressió de sensualitat, d'asèpsia, de toc terapèutic: un petó que regenera, ne-

teja, i cobreix les ferides de llum o microtalc.

El petó és el símbol d'una nova manera d'entendre la vida sense confrontació, sense antagonismes, en un món en què l'economia funciona virtualment, sense treball i sense esforç. Amb el teatre, amb el cinema, amb els llibres, passa una cosa semblant que amb els esports. Per tal d'augmentar-ne la repercussió social, es limita l'e-

xigència. De la mateixa manera que el traçat de les proves atlètiques s'endolceix per facilitar les bones prestacions i provocar rècords que atreguin l'audiència, també en els llibres, les obres de teatre i les pel·lícules, el nivell és cada vegada més baix. Perquè els consumidors se sentin valuosos i s'identifiquin amb el producte, no es poden presentar aquests productes al marge de la cultura. Perquè l'operació sigui rendible comercialment, però sobretot políticament i socialment, cal que formin part dels valors acceptats. Cap gran esdeveniment esportiu podria existir si es presentés com un instrument polític i com un negoci. Cal el petó.

La polèmica que s'ha produït en les darreres setmanes a propòsit dels llibres televisius i el seu èxit de venda en el darrer Sant Jordi

cal entendre-la en aquest context. Fins ara, la cultura de masses, més o menys instrumentalitzada políticament (del rock català a les telesèries) no havia tingut una oposició significativa. S'acceptava el seu objectiu principal –la normalització lingüística–, i els objectius secundaris –la creació d'una nova indústria–. En el camp de la literatura, la unanimitat no és fàcil d'obtenir. Hi ha molts escriptors, crítics i periodistes culturals disposats a opinar contra l'oportunisme dels editors, la poca consistència i ambició de determinats llibres i el conformisme dels lectors. Històricament, hi ha també una gran prevenció cap el mitjà televisiu, i de vegades, ressentiment. S'han escrit articles que oposaven als llibres d'èxit altres obres elaborades seguint un criteri de qualitat literària, minoritari. Els edi-

tors i els lectors han replicat. Els primers, per defensar els seus autors, reivindicar la qualitat dels seus llibres, i negar les acusacions d'oportunisme. Poques vegades ho havien fet amb tanta vehemència. Els lectors, per discutir el paper dels crítics i els comentaristes d'opinió, per defensar els seus entreteniments. En part, tenen raó. Com s'entén que mentre es promocionen determinats programes de televisió es qüestionin els llibres dels seus presentadors i guionistes, que responen als mateixos criteris? Fa falta el petó.

Que tota aquesta polèmica hagi sorgit ara demostra una contradicció cada vegada és més gran entre el que es considera convenient des del punt de vista de la indústria cultural (que es creï una expectativa, que la gent participi virtualment en l'espectacle del consum de masses) i el que es valora des del punt de vista de la cultura (que els llibres ofereixin una visió del món i facin un ús complex del llenguatge). Aquesta contradicció fa temps que es dona, de molt abans que els presentadors i guionistes escrivissin obres d'èxit. M'hi vaig referir fa més d'un any, en un article publicat en aquestes mateixes pàgines ("De com el mercat editorial canviarà la crítica literària"). Hi sostenia, que cada vegada més, una mala crítica deixarà de ser una opinió personal, per convertir-se en una agressió que ocasiona danys des del punt de vista comercial i d'imatge, i que en el futur s'exigirà als crítics que emetin els seus judicis en el sentit que determini el mercat cultural i, subsidiàriament, els poders públics, a través de les institucions dedicades al món del llibre.

El petó que se'ns demana, l'hauré de fer contra el propi instint: com el camell que li dona la boca al guepard, com la senyoreta que posa el cap a sota l'aixel·la de l'home. Val la pena lluitar per retardar l'inevitable? Així estem, esperant que s'arribi dalt de tot per començar a baixar o inventar una altra muntanya.

Julià Guillamon

Com s'entén que mentre es promocionen determinats programes de televisió es qüestionin els llibres dels seus presentadors i guionistes que responen als mateixos criteris?
Aquesta polèmica s'ha produït en les darreres setmanes a propòsit de l'èxit de venda dels llibres televisius en el darrer Sant Jordi.

ARXIU / CARMÉ PUÉRTOLAS

Un clàssic de la literatura brasilera

Betinho, un adolescent de família acomodada, es debat entre el desig de la mare que siga capellà i l'amor que sent per la seua companya d'infantesa. L'evolució i solució d'aquest problema en portarà d'altres; la seua convicció que estava destinat a ser feliç s'enfonsarà en la solitud i la malenconia.

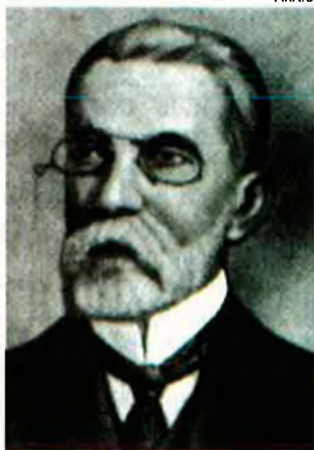
A partir, sobretot, de la independència de Brasil, els escriptors reaccionen contra la tradició portuguesa i s'inclinen pel conreu de la seua cultura autònoma.

Així va sorgir l'*indigenisme*, representat, entre altres, per Antonio Goç Alves, José de Alencar, Castro Alves, que va escriure contra l'esclavitud. Ja entrada en la segona meitat del s. XIX s'inicia una reacció contra aquesta orientació autòctona i romàntica. El principal impulsor d'aquesta nova tendència –que tornava a mirar cap a Europa– fou Joaquim Machado d'Assis (1839-1908). Aquest escriptor –considerat com el més important del seu temps–, d'una cultura refinada, creà el 1897 l'Acadèmia Brasileira de Letras, i es va fer famós per les seues novel·les i contes. Ja a la volta del segle, publicà la seua principal obra, *El senyor Casmurro*.

Aquesta novel·la és la narració que fa el personatge, protagonista de la seua vida, quan ha deixat de ser Betinho, per esdevenir, ja vell i solitari, "el senyor Casmurro", com l'anomenen els seus nous amics. Impulsat per tornar al seu passat, decideix escriure els seus records botant d'un fet a altre, empenyat pel desig de retrobar-se. Aquesta voluntat, però, de reviu i recuperar el seu passat es troba molt lluny eucara del que, pocs

anys més tard, faria Marcel Proust amb la seua *Recerca del temps perdut*. La temptativa de Joaquim M. Machado encara es troba dins les paraules del relat retrospectiu clàssic. No fa realment, com pretén, una detallada anàlisi de les seues vivències actualitzades per una memòria afectiva, com Proust, sinó una crònica

ARXIU

discontínua i distanciada d'alguns fets que va viure. L'intent, si més no, del protagonista que ens conta la seua història, no fracassa, com va fracassar la construcció d'una casa que reproduirà exactament aquella –ja desapareguda– en què es va criar. L'autor ens comenta: "El meu pròposit conscient era lligar els dos caps de la vida i restaurar en la vellesa l'adolescència. Doncs, senyors meus, no vaig aconseguir recompondre ni el que allò havia estat ni el que jo vaig ser". Per aconseguir això, decideix escriure un llibre...

El protagonista d'aquesta obra intervé sovint en la seua narració per dirigir-se al lector, i fins i tot, a un personatge encara viu, quan ell escriu de la seua mateixa novel·la. Altres vegades ho fa per comentar el seu propi treball d'escriure. *El senyor Casmurro* és un mosaic de textos, carregats d'insinuacions i suggestions, que fan inquietants alguns personatges i fets d'aquesta història d'amor i gelosia. Josep Iborra

FITXES

XAVIER MISERACHS Fulls de contactes. Memòries

Premi Gaziel. Eds. 62
Col·l. "Biografies i Memòries", 32
Barcelona, 1998

Aquest llibre conté les memòries del fotògraf Xavier Miserachs, testimoni de primera fila del món canviant que li ha tocat viure. Miserachs reviu el món de la seva família, recorda la seva carrera professional i els seus lligams amb la *gauche divine*, així com els viatges a Àfrica i a Cuba.

300 pàgines 2.900 ptes.

LLUÍS SALES I CENTELLES Nosaltres els ibers

Lluís Sales i Centelles
Tarragona, 1998

Aquest treball comprèn una zona geogràfica relativament reduïda com és el Bisbat de Tortosa. L'autor estudia les influències i aportacions tant de la cultura mediterrània com de la continental des dels primers indicis de repoblament postglacial.

157 pàgines 1.950 ptes.

AUTORS DIVERSOS Barcelona poesia

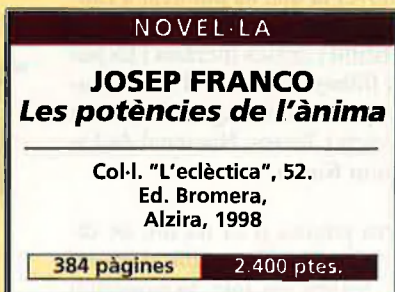
Ed. Proa. Col·l. "Els llibres de l'Òssa Menor", 187. Barcelona, 1998

Aquesta antologia realitzada a cura de Gabriel Planella –la majoria dels poemes són inèdits– s'ha editat per tal de donar constància escrita de la segona edició del cicle *Barcelona poesia. Set dies de poesia a la ciutat*, que s'ha desenvolupat durant els dies 20 i 26 de maig d'enguany.

101 pàgines 800 ptes.

Les petjades del Kamikaze

El protagonista d'aquesta novel·la és Ismael Claver, un psiquiatre que, a punt de complir els quaranta, escriu la crònica de la seva vida: des de l'adolescència plena d'incerteses fins als fracassos de l'edat adulta durant els anys del franquisme al País Valencià, la transició i la normalització democràtica.

Josep Franco (Sueca, 1955) obtingué amb *Les potències de l'ànima* el premi de novel·la Ciutat d'Alzira 1997. Franco és un escriptor prolífic, multipremiat i amb ofici, un ofici que ha posat al servei d'un text narratiu que mereix tota la nostra atenció. Perquè *Les potències de l'ànima* és, al meu entendre, no només una novel·la valenta, llarga, minuciosa i posseïdora d'un títol atractiu sinó, fonamentalment, un gran llibre. Deixant de banda el desenllaç, un desenllaç d'aquells que, amb un aire d'alliberament moral, de sacrifici expia-

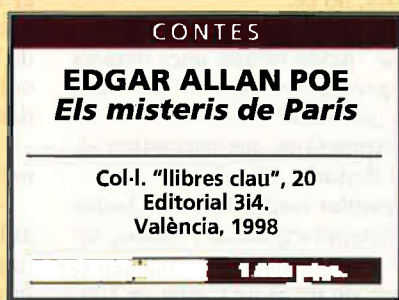
tori, sempre disgustarà algun lector, un final propi d'una tragèdia grega que els cànons més elementals de la crítica literària m'impedeixen comentar, *Les potències de l'ànima* val la pena de ser tinguda en compte.

Ismael Claver, un psiquiatre acomodat que voreja la quarantena, és el narrador protagonista que escriu la crònica de la seva vida, uns fets que s'inicien el 1962. Amb el trànsit de "l'adolescent il·lús" a l'actual a l'"adult realista" l'autor aprofita l'avinentsa per reflexionar sobre l'abast de la resistència antifranquista al

País Valencià i l'adveniment de la democràcia i sobre els conflictes inherents a les relacions de parella. El narrador protagonista adopta un to confessional i un enfocament el més objectiu possible per fer llum sobre els errors, les irresponsabilitats i les febleses que l'acaben enfonsant i el menen a un drama personal que, per contra, provoca que les persones més pròximes a ell iniciïn el camí de la seva salvació. L'Ismael Claver és, en suma, un psiquiatre que no resol tots els problemes dels altres fins que no expia els seus propis pecats. **Ernest Farrés**

París Misteriós

En aquest llibre s'apleguen tres contes amb què Poe va inaugurar la novel·la políciaca. Els tres casos detectivescos que s'hi ofereixen se solucionen mitjançant la intel·ligència deductiva. Es basen en hipòtesis de treball que acaben conduint la investigació a solucionar de manera brillant els casos presentats.

Els *misteris de París* inclou tres textos que, a més de tenir el fet comú de presentar la capital del Sena com a escenari, contenen altres característiques que els uneixen en un tot, del qual cada narració és una part.

D'altra banda, cal tenir present que *El*

misteri de Marie Rogêt va ser editat pel mateix Poe com a una conseqüència d'*Els crims del carrer de la Morgue*.

Val dir que el protagonista indirecte de tots tres contes és C. August Dupin, un perspicax investigador que s'erigeix en model de tota una colla de detectius de

ficció que la literatura ha produït: Sherlock Holmes, Hèrcules Poirot etc.

Es sabut que Poe va reeixir, sobretot, com a narrador de contes, en els quals una imaginació mòrbida i inquieta s'uneixen a la utilització de la ciència-ficció, i que prefigura algunes de les tendències més característiques de la literatura del segle XX. Poe, traduït per Baudelaire, Mallarmé i Valéry, es va convertir en el prototipus del poeta malleït. Hem assenyalat més amunt que Poe excel·leix, sobretot, gràcies als seus contes magistralment elaborats. L'autor hi posa tot el seu enginy a construir unes obres que molt sovint són peces mestres de la narrativa curta. Tal és el cas dels contes arreplegats en el present volum, especialment el que obri la sèrie. Un conte que ha esdevingut paradigmàtic i que ha estat la base per a més d'una producció cinematogràfica. En definitiva, un llibre clau de la narrativa contemporània. **Glòria Castelló**

LES NOTES DE

VÍCTOR RIPOLL

Riquesa dialectal

Jordi Mir (*Apunts d'una ciutadà*, Proa) ens ordena: "Ens hem d'acostumar a enriquir el nostre llenguatge amb totes les variants dialectals", procurar "assimilar els mots" dialectals i vincular-los "als sinònims que ens són habituals", perquè "conèixer al màxim les variants lèxiques ens dona una major fluïdesa de llenguatge i una visió més completa de la riquesa del nostre idioma." Som lluny de Stendhal, el qual parla de la "falsa riquesa dels sinònims", i de Coromines, elogiat per Mir. Coromines critica l'abús de les formes dialectals i els que n'usen de contrades foranes.

Respecte monàrquic

La Reina deixa Alcía sola amb el Grifó, animal d'aspecte desagradable, però Alcía "va pensar que no corria pas un perill pitjor que el que comportava quedar-se amb la Reina", escriu Salvador Oliva. La Reina només feia que ordenar execucions. Per tant, no cal, creu Oliva, més savi que Carroll, dir aquí al lector que la Reina és salvatge, o ferotge, (*savage*) com fan Carner —"va pensar que tan tranquil·litzador seria estar-se amb ell com anar al darrera d'aquella Reina salvatge"— i Compta —"va pensar que no podia ser més perillós estar-se amb ell que anar amb aquella Reina tan ferotge"—, bo i seguint Carroll respectuosament.

Preu de cost

Preu de cost, diu el DIEC, copiant Fabra, és "el que costa un bé al productor". No sempre. Quan el botiguer diu: "Això, us ho deixaré a preu de cost", no és pas el que li ha costat al productor sinó el que li ha costat al botiguer.

"Carrego de simbologia paraules com 'llet' i 'tren'"

Àngels Gardella va quedar finalista del Premi Prudenci Bertrana 1997 amb *El mestre de dibuix*, novel·la que ha publicat a Edicions 62. Nascuda a Figueres l'any 1958, és professora d'institut i crítica literària i ha publicat diversos llibres destinats al públic juvenil, amb els quals ha obtingut els premis de la Crítica, Folch i Torres, Nacional de Literatura i Joaquim Ruyra.

—A la primera pàgina d'*El mestre de dibuix* escriu: "Era una fotografia d'estudi i, malgrat tot, traspuava una personalitat inquietant, d'una bellesa extraordinària". Les fotos d'estudi no traspuen personalitats ni belleses?

—Doncs és així, perquè una foto d'estudi és menys natural i com menys natural, menys possibilitat hi ha de veure la personalitat autèntica. I la foto es va fer fa anys, quan calia més estona per fer la foto i les cares perdien força expressiva. Penso. És el que m'imagino.

—Primera pàgina, encara: "Agnès, l'heroïna del llibre, és, físicament, com la tia àvia de meu amic: alta, prima, cabells foscs, ulls profunds, pell blanca. Me'n va ensenyar una fotografia, l'única que sembla que se'n conserva". La fotografia és de l'Agnès o de la tia àvia?

—De la tia àvia. L'Agnès és el personatge de ficció. No té fotografia.

—I com sap l'autora que s'hi assembla, si no té fotografia?

—Perquè ho vull. Perquè són les meves paraules. I a més, ho sé.

—Pàgina següent. La química dels àcids de la fotografia "havia revelat unes ombres que eren tot expressió, tot silenci". El silenci és expressiu, per tant?

—Sí. Hi ha expressions que necessiten silenci. El soroll destorba. Fa nosa.

—No li pot semblar contradictori al lector que les ombres siguin expressió i silenci, alhora?

—No, no. Tampoc no és un tractat de filosofia. És una prosa poètica. No s'ha d'agafar tampoc al peu de la lletra, però, vaja, penso que en aquest cas s'hi podria agafar i no passaria res.

—"Ella era allà" —la noia de la foto— "amb l'arrogància dels éssers vius". La vida és arrogància?

—La vida permet arrogància. La mort, no. En el sentit que traspuava vida. Una vida jo-

Àngels Gardella ha escrit 'El mestre de dibuix'.

ve, bella, arrogant. Amb força. La força dona arrogància.

—Com us ho feu per dotar la prosa de poesia?

—Estalviant elements superflus. Intentant buscar allò que és essencial i evitar la pedanteria de les frases excessivament llargues. I buscant una mica de musicalitat en la combinació de les paraules. Això s'assembla molt a l'exercici que s'ha de fer quan s'escriu literatura infantil. I la literatura infantil m'ha ajudat a simplificar el llenguatge i el català és una llengua molt agraïda. Com més el depures, més bellesa té. En altres llengües, això no passa. És una llengua que fuig de la retòrica. No vol gaire retòrica. Això no vol dir que hagi de ser necessàriament poètica però és dúctil per a la poesia.

—I en la tria de detalls? No hi ha detalls més poètics que altres?

—Sí, clar. Els detalls que van reapareixent al llarg de relat i es van carregant de simbologia. Paraules, per exemple, la llet, en el primer capítol. Després torna a sortir. En el llibre hi ha també un treball d'estructura. El que pretenc és construir un relat on la fatalitat, el destí, s'imposi d'una manera versemblant. És una construcció de tragèdia. Tot, sota l'aparença de naturalitat. Lineal. Sense aparents contradiccions. És una estructura molt trenada. El tren, el viatge amb tren, és un altre detall recurrent que es va carregant de simbologia. **Lluís Bonada**

"Cal reformar la premsa i posar-la a l'altura", deia Prat

Llegir Prat de la Riba no és llegir un autor del passat, sinó un autor d'avui. Un exemple. El primer text del primer volum de l'*Obra Completa* d'Enric Prat de la Riba, publicat per l'Institut d'Estudis Catalans i Proa, en una edició a cura d'Albert Balcells i Josep Maria Anaud de Lasarte, és el discurs "Sistemes de propaganda catalanista", primera intervenció que va fer al Centre Escolar Catalanista, el desembre de 1887. I en aquest discurs, podem llegir: "Arma poderosa és la premsa en los temps actuals; convé no oblidar jamai, com diu l'il·lustre Balmes, que ha capgirat més imperis ella que tots los exèrcits i per tant en ella deuríem concen-

trar bona part de nostra atenció i de nostres forces. Però no és aixís; i amb pena havem de confessar que l'agrupació catalanista, que compta en son si amb homes

Enric Prat de la Riba. Per fi, l'obra completa.

capitals en ciència i en literatura de nostra pàtria, té una premsa que, si bé és patriòtica i sosté a voltes notables campanyes contra el centralisme, no harmonitza amb ella ni per ses condicions morals ni materials. El Sr. Verdaguer li féu ja un dels càrrecs que més mereix i és el ser exclusivista. És, doncs, del tot necessari reformar-la i posar-la a l'altura de la importància del Catalanisme." El primer volum reproduïx la producció de Prat entre 1887 i 1898, quan el jove polemista i estudiós elabora la seva síntesi doctrinal. El segon volum (1898-1905) recollirà textos del polític de l'oposició. I el tercer (1906-1917), de l'home de govern. Ll. B.

F. Vallverdú recull textos de llengua

El llibre *Velles i noves qüestions sociolingüístiques*, d'Edicions 62, recull articles publicats per Francesc Vallverdú en diferents publicacions, des d'exposicions històriques i teòriques sobre la noció de "normalització lingüística" fins a la vitalitat lingüística, passant per la ideologia del bilingüisme, l'aplicació d'una política lingüística catalanitzadora, la diglòssia, el bilingüisme de massa, la catalanització a l'àrea metropolitana de Barcelona i les polèmiques sobre la llengua. També hi publica una síntesi del seu llibre *Aproximació crítica a la sociolingüística catalana*, "en vista que ha estat molt ben rebut pels estudiosos de la sociolingüística", diu Francesc Vallverdú al pròleg.

L'OPINIÓ DE PERE GIMFERRER per Agustí Pons

Mizoguchi i el Maig del 68

—A La Filmoteca de Catalunya fan un cicle sobre el cineasta Mizoguchi del qual vostè ja havia parlat en aquesta secció. Quina opinió li mereix el cicle?

—Per una banda, és molt interessant que un director, de tanta qualitat, i tan poc conegut aquí, aconsegueixi, per primer cop, d'omplir molt, i algun dia fins al punt d'exhaurir-se les localitats, un espai com la Filmoteca de Catalunya. Això potser vol dir que, a desgrat de les aparences, hi ha algunes àrees de públic on la cultura cinematogràfica progressa. També s'ha de dir que em penso que és la primera vegada que totes les pel·lícules exhibides de Mizoguchi són subtitulades en un idioma que tothom coneix (català o castellà). El cicle representa només, aproximadament, la meitat de l'obra conservada de Mizoguchi. Les còpies, en general, són força velles i més aviat en mal estat, suposo que procedents dels circuits d'exhibició de París, però, tanmateix, perfectament visibles. El cicle conté algunes pel·lícules molt difícils de veure i que jo mateix, que sóc, des de

fa més de trenta anys, un fan de Mizoguchi, no havia arribat mai a veure. Per exemple, i entre d'altres, *L'elegia d'Osaka*, de l'any 1936. Tanmateix, hi ha algunes absències importants com són els films *Flama del meu amor*, *El destí de la senyora Yuk* i, sobretot *La vida de Oharu, dona galant...* Encara que en algun cicle posterior, bé cal esperar que es puguin veure. De tota manera, el cicle d'ara dona una idea suficient de Mizoguchi.

—El Maig del 68, va tenir alguna mena de repercussió en la creació cultural?

—Moltes. Per exemple, va determinar, amb resultats desiguals però interessants, tot un corrent de cinematografia marginal i feta fora del sistema de la qual en són mostres una sèrie de títols dels anys setanta de Jean Luc Godard i algunes experiències de Pere Portabella o de Joaquim Jordà, rodades del 68 en endavant, en una de les quals vam intervenir com a actors la meua dona i jo. En literatura sembla evident que va tenir un reflex en certes obres de Joan Brossa i, en un llibre meu, encara inèdit, *Foc obert*, escrit el 1970, que no era publicable en aquells moments; que, després, vaig extraviar; i que, darrerament, basant-me en fragments que vaig trobar i, sobretot, en un molt considerable esforç de memòria, he arribat a reconstruir en la seva major part, tot i que encara no sé ben bé si avui és de publicació particularment fàcil.

Entrades ja a la venda

“L'ORQUESTRA”

presenta

Concert de Focs d'el Periódico

Divendres, 5 de juny, a les 22.00h. a la Avda. Maria Cristina

Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya

Coral Carmina y la Polifònica de Puig-Reig

Direcció: Lawrence Foster

pirotècnia IGUAL %

organitza

CAIXA CATALUNYA

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

“L'ORQUESTRA”

Director titular: Lawrence Foster

Cooperatiu de l'Orquestra
Departament de Cultura

52

La Galeria

Guia de espectacles, art

Sitges, per un "teatre d'elit per a tothom"

Un any més Sitges es converteix en l'aparador de tendències capdavanteres en les arts escèniques. Trenta-set espectacles de deu països conformen la programació del XXIX Festival de Teatre Internacional que es descabdella en aquesta vila del Garraf del 5 al 14 de juny, presidit, és clar, per la dramaturgia, la dansa i la música.

Com cada any quan arriba el mes de juny, la majoria de persones que es passegen per Sitges no són turistes, sinó actors, ballarins, directors teatrals, músics, tècnics i afeccionats a les arts escèniques que envaeixen la població per participar en el Sitges Teatre Internacional o per gaudir-ne. Ja fa vint-i-nou anys que per aquest temps Sitges es converteix en la cuina dels espectacles teatrals que a l'estiu arribaran a la cartellera de les altres poblacions catalanes.

El Sitges Teatre Internacional (STI) d'enguany ofereix "un teatre d'elit per a tothom" —segons el seu director, Joan Ollé— i aposta per la coproducció i per l'amortització dels espectacles: volem que Sitges dissenyi una bona part de la cartellera teatral", majoritàriament de Barcelona. Un bon exemple d'aquesta política són les dues coproduccions internacionals que més endavant arribaran als altres escenaris catalans. *Leonci i Lena* de Georg Büchner, amb escenificació de l'actor i director alemany Sven-Eric Bechtolf, es representarà del 1 al 10 de juliol al Teatre Joventut de l'Hospitalet del Llobregat; i *Un somni* d'August Strindberg, dirigida per la romanesa Catalina Buzoianu, es representarà del 10 al 14 de juny al Teatre Lliure de Barcelona.

El STI també coprodueix amb el Festival d'Estiu de Barcelona Grec 98 i el de Tàrraga. És el cas de l'obra del ma-

llorquí Josep Pere Peyró *Maleïts*, que es farà del 1 al 19 de juliol al Grec 98.

El festival d'enguany dedica especial atenció a la dansa, amb més oferta que no els altres anys. Al STI es podran veure espectacles tan interessants com *Els cinc dies d'una mà sorda* de la companyia Projecte Gallina, *Blanc*

nàndez, a banda d'algunes propostes més.

El festival de Sitges d'enguany ret dos homenatges musicals a Brecht: *The Green Moon*, un concert a càrrec de la cantant Sonja Kehler, i *Happy End?*, un musical basat en la seva obra homònima, dirigit per Magda Puyo. Un homenatge que no podia faltar-hi, és el de Federico García Lorca en el centenari del seu naixement. El festival ha programat *Sonetos del amor oscuro* del poeta de Fuenteovejuna, interpretat en hongarès per Laszlo Galffi.

STI ofereix tot d'actes paral·lels al festival. Així ha organitzat un cicle de lectures teatrals en què autors de l'estat espanyol hi llegiran obres seves, com ara el cervell dels serials de TV3 Josep Maria Benet i Jornet que hi recitarà *El gos del tinent*. També, hi ha preparat un encontre d'autors teatrals, sota el títol *Perspectives dramaturgiques: cap al segle XXI*, per a discutir i concretar les tendències de les arts escèniques del segle vinent. En aquest encontre, d'entrada lliure i gratuïta, hi participaran Carles Alberola (*Mandíbula afilada*), Sergi Belbel (*Carícies*), Jordi Galceran (*Surf*), etc.

Comencen, doncs, els deu dies durant els quals Sitges es converteix en el paradís dels afeccionats a les arts escèniques, que hi frueixen dels espectacles capdavanteres del teatre europeu.

Beatriz Cabezas

L'espectacle 'Vampyria', del Teatro Corsario, serà a Sitges.

d'ombra (recordant Camille Claudel) de Marta Carrasco, o la coreografia *Cruza cuando el hombrecito esté en verde* de Tomàs Aragay, guanyadora del primer premi del XI Certamen Coreogràfic de Madrid 1997.

L'oferta musical abraça tot d'estils diferents, del clàssic al jazz, amb participació de grans intèrprets internacionals. Per exemple, els afeccionats a la música podran sentir concerts com ara *Blanc i negre*, un recital de jazz a càrrec de Francesc Burrull Trio, i *I no és 1*, actuació del pianista Agustí Fer-

NOVETATS

Paco de Lucía 'Luzia' (PolyGram)

El nou disc de Paco de Lucía és un homenatge que el guitarrista d'Algesires dedica a la seva mare Luzia (com s'escriu a Portugal, país d'on era originària).

Les vuit composicions de *Luzia* es passen entre *bulerías*, tangos, rumbes i, sobretot, flamenc. Però Paco de Lucía sempre mira de cercar connexions entre el flamenc i tota mena de música, clàssica o jazz, com demostra a *Luzia*.

El dia 4 Paco de Lucía presenta el seu nou disc al Palau de la Música de Barcelona dins l'actual Festival de Guitarra.

Concert d'homenatge a la soprano valenciana Lucrècia Bori

L'Orquestra de València, dirigida per Giulano Carella, i amb l'actuació de les sopranos María José Martos, Ofèlia Sala, Isabel Monar, María José Rinón, Patricia Llorens i Elena de la Merced, ofereix un concert en homenatge a la llegendària soprano valenciana Lucrècia Bori, el dia 4 al Palau de la Música de València, a les 20.15.

Carmen de Bizet, *Don Pasquale* de Donizetti, *Rigoletto*

Ofèlia Sala és una de les sopranos que homenatja Bori.

de Verdi, *Roméo et Juliette* de Gounod i *La Bohème* de Puccini són algunes de les obres que seleccionades per a l'homenatge.

Lucrècia Bori, nascuda a València el 1887, fou la musa de Puccini per a l'estrena de *Caruso* a París. El 1910 el Metropolitan de Nova York la contractà per cantar *Manon Lescaut*, i així començà una relació de vint-i-sis anys amb aquest teatre nord-americà.

Sopa de Cabra ofereix un concert solidari a les Cotxeres de Sants

Els grups Sopa de Cabra i Desconcert actuen el dia 6, a les nou del vespre, a les Cotxeres de Sants de Barcelona, en el concert solidari que organitza la Comissió Jove de Solidaritat. L'objectiu és de recollir diners per a la rehabilitació de la ciutat de Sarajevo, malmesa per la guerra.

L'any 1997 va néixer la Comissió Jove de Solidaritat, una nova iniciativa del

Districte de Sants-Montjuïc i del Districte 11-Sarajevo, consistent en un intercanvi de joves. L'abril d'enguany, una trentena de nois i noies de Sarajevo foren acollits per joves de Barcelona que s'havien apuntat al projecte, i el setembre vinent la jove-nalla barcelonina farà cap a la ciutat de Sarajevo per ajudar la població a rehabilitar una ciutat desfeta per la guerra.

Sopa de Cabra actua el 6 de maig.

El llibre de la selva

Carles Pons

Mowgli és criat a la selva per un ramat de llops i pels seus amics l'ós Baloo i la pantera Baheera. Ja major s'haurà d'enfrontar amb un malvat trigre que vol convertir-se en el rei de la jungla.

Bromera

"Micalet Teatre", 11

Canciones

Quintín Cabrera

Quintín Cabrera (Uruguai, 1944) és un cantant que descarrega els seus fusells de llum, plens en a penes una dotzena de paraules. Una sorpresa quasi millor en el llibre que en els concerts i els discos. Lletres plenes de llum, amor quotidià, nostàlgia fecunda i lluita.

Denes 10 Editorial

"Edicions de la Guerra & Café Malvarrosa", 36

Una eixida, Sam

Josep-Lluís Seguí

A casa d'un detectiu privat pot arribar un dia una dona excepcional. I si és Sam Peres, pot ficar-se en un bon embolic criminal. Aquest llibre és un recorregut pel món dels clubs nocturns, de les màfies, de la prostitució, dels crims passionals i familiars.

Edicions del Bullent

"Miratges", 9

MÚSICA

Montserrat Caballé inaugura el Concurs de Cant d'Andorra

La soprano Montserrat Caballé i la seva filla, la soprano Montserrat Martí, inauguren el dia 5 de juny, a les nou del vespre, el Concurs Internacional de Cant Montserrat Caballé del Principat d'Andorra, amb un concert a l'Auditori Claror del Centre Cultural i de Congressos de Sant Julià de Lòria.

Caballé i Martí actuen juntes, amb el suport del Cor

Montserrat Caballé.

ARXIU / RAFA GIL

Nacional dels Petits Cantors d'Andorra, acompanyats del pianista Manuel Bruguerras.

El certamen fou instituït per la soprano Montserrat Caballé, Oscar Ribas Reig i el cònsol major del Comú de Sant Julià de Lòria, Josep Miquel Vila Bastida, i és dirigit per Albin Hanseroth, actual director de l'Òpera Estatal d'Hamburg.

DANSA

El ballet romàntic 'Giselle', al Teatre Victòria

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu i el Ballet de Zuric estrenen *Giselle* el dia 5 de juny al Teatre Victòria de Barcelona.

Giselle, d'Adolphe Adam, és el ballet romàntic per excel·lència. Estrenat a París l'any 1841, amb la gran Carlotta Grisi de protagonista, encarna més que cap altre ballet la imatge d'inaccessibilitat, gairebé sacra, del model romàntic femení.

Una escena del ballet romàntic 'Giselle'.

ARXIU / GRAN TEATRE DEL LICEU

La producció del Ballet de Zuric es basa en una coreografia de Heinz Spoerli i en l'escenografia de Jens Jacob Worsae, sota la direcció musical de Davor Krmjak.

Giselle és un dels ballets de dansa clàssica més representats per les companyies teatrals de tot el món. I és que escenografia, vestuari i argument fan de *Giselle* un espectacle que fascina els amants del Romanticisme.

TEATRE

ESTRENES

ARXIU / RAFA GIL

El teatre Artenbrut de Barcelona presenta els dies 5, 6, 12 i 13 de juny *Crit i nit, poesies per a ser escoltades*, un espectacle que barreja teatre, poesia i música.

Oriol Broggi recita els poemes acompanyat per la guitarra de Marc Serra i la veu de la cantant Mariona Segarra. Tots tres intèrprets, a les ordres de Bet Orfilia, han fet una selecció de poemes de Segarra, de Martí i Pol i d'alguns mestres més de la poesia catalana que parlen de l'amor, de la mort i de la pàtria.

Crit i nit neix d'una sèrie de recitals de poesia que en Marc Serra, Bet Orfilia i Oriol Broggi han anat realitzant a les escoles de Catalunya per acostar la poesia als estudiants diferentment de com fan els llibres.

Manuel Sanchis Guarner: el compromís cívic d'un filòleg

Edició d'Antoni Ferrando i Francesc Pérez Moragon

Professor, investigador, mestre i amic, Sanchis Guarner ha estat un dels nostres grans filòlegs, compromès en l'estudi de la llengua i en la defensa del seu ús i del seu prestigi social. Aquest llibre ens acostarà al savi i al mestre, de la mà d'una sèrie de testimonis autobiogràfics i d'amics i col·laboradors.

Universitat de València
"Col·lecció Paraním", 2

Gestió i direcció de centres escolars. Una introducció

Jaume Oliver i Jaume (coord.)

Aquesta publicació pretén posar a l'abast dels professionals de les ciències de l'educació de les Illes Balears, membres de les comunitats escolars i de les administracions educatives, textos per aprofundir en aquest debat i fomentar posteriors anàlisis del nostre sistema educatiu.

Universitat de les Illes Balears
"Didàctica i Psicopedagogia", 4

Història de la ciutat de Palma

Joan Mas Quetglas

Aquesta és una història sense heroïs; tampoc no s'hi expliquen grans episodis revolucionaris. Pretén ésser la crònica ordenada dels fets protagonitzats pels que han habitat, assetjat, protegit, governat, estimat, desatès, engrandit o abandonat una ciutat fundada fa més de dos mil anys.

Editorial Moll
"Col·lecció Tomir", 33

ESTRENES

'Primary Colors' (EUA, 1998) de Mike Nichols, amb John Travolta i Emma Thompson

En plena onada de films sobre els embolics de la vida privada del president dels EUA, després de la corrosiva sàtira política *La cortina de humo*, arriba *Primary Colors*, produïda i dirigida per Mike Nichols, consagrat als seixanta amb *Qui té por de Virginia Wolf?* i *El graduat*. Amb el guió —diuen que pactat— basat en una novel·la d'Elaine May, convenientment suavitzada, però amb inequívokes referències clinton-clitorianes, John Travolta, sorprenentment caracteritzat i amb una afortunada imitació gestual, hi interpreta un governador demòcrata teatralista i amb debilitats de bragueta, en plena campanya per a la nominació. També hi interviuen Emma Thompson, la seva constant però saturada esposa, Billy Bob Thornton, el cervell de la campanya, Kathy Bates, la fidel i finalment desenganyada amiga de la família, i Adrian Lester, eix de la narració, un col·laborador entusiasta de la campanya. Tremendament americà, com la ficció que descriu, el film acaba amb un pla de barres i estrelles i amb una tesi: tot s'hi val i tan se val tot. Serà un bon president.

Josep M. López Llaví

El cinema surrealista envaeix les sales de la Filmoteca de València

La Filmoteca de la Generalitat Valenciana acull el cicle *De ojos, sueños y podredumbre. En torno al cine y el surrealismo* fins al 17 de juliol.

Aquest cicle presenta les pel·lícules d'avantguarda concebudes i realitzades pel moviment surrealista. La Filmoteca programa més de vintanta films organitzats sota tres apartats: *Inconsciencia*, *Sueños* i *Pesadillas*.

Inconsciencia reuneix les

pel·lícules que abracen el sentit surrealista de forma inconscient com ara la coneguda *Viatge a la lluna* de Mèliès. *Sueños* recull films conscientment surrealistes com per exemple el clàssic de Bunuel *El perro andaluz*. Finalment, *Pesadillas* inclou les obres realitzades després del gran moment surrealista dels anys 20 i 30 i films inclassificables, *Dos hombres y un armario* de Roman Polanski.

'El perro andaluz', de Bunuel.

MUSICA

Kepa Junkera, un músic sense fronteres que viu d'esperit

L'acordionista basc Kepa Junkera (Bilbao, 1965) va aconseguir captivar les més de dues mil persones que es van aplegar a la plaça Major d'Algemesí el passat divendres 15 de maig. Kepa és un dels darrers descobriments del folk i acaba de treure el seu darrer disc, *Bilbao 00.00 h.*, un recorregut per la seua trajectòria musical amb aportacions d'artistes com ara Carlos Núñez o Dulce Pontes.

—Com definiria aquest darrer treball?

—Per a mi és un somni fet realitat. És un disc doble, amb vint-i-tres temes, amb un material gràfic i uns textos molt importants i amb un munt d'amics i músics. Si m'ho haguessin dit fa uns quants anys no m'hauria cregut que podia fer aquest projecte.

—Per què va decidir-se a fer aquest tipus de música?

—El mateix li preguntaria jo a aquell que fa música rock. Són les circumstàncies

Kepa Junkera captivà els espectadors del Musicat d'Algemesí. Ara pretén promocionar el seu darrer treball arreu del món.

i casualitats de la vida. Senzillament no m'ho vaig plan-tejar. Segurament va ser el destí.

—Com ha estat la seua evolució musical en aquests quinze anys?

—Jo relaciono la meua evolució musical amb la

personal. A mesura que vas creixent, vas aprenent. Quan tens divuit anys veus les coses d'una manera i quan en tens trenta, les veus d'una altra manera.

—Com es definiria a vostè mateix?

—Jo sóc una persona que viu de les emocions, d'esperit. No es tracta de vendre molts discs o de fer molts concerts, sinó de fer el que m'agrada i de ser coherent amb les coses que faig.

—Quins projectes de futur es planteja ara?

—De moment, després d'haver presentat aquest disc, només

vull explicar-lo i promocionar-lo. Tinc la intenció de fer una gran gira per tot l'estat espanyol i després per Europa i Amèrica. I sobre-tot, vull continuar gaudint de la música i de tot el món que l'envolta. **R. M.**

EXPOSICIONS

Els polèmics Pierre et Giles, al Museu de Belles Arts de València

La direcció general de Museus de la Generalitat Valenciana presenta al Museu de Belles Arts de València una exposició de Pierre et Giles, dos artistes francesos que exposen per primera vegada els seus treballs al nostre país.

Des de l'any 1974 realitzen fotografies que després retoquen i modifiquen amb el suport de les tècniques tradicionals de la pintura clàssica. Molt pròxims a l'herència del

Una provocadora imatge de Pierre et Giles.

pop art, el món de la publicitat i l'anomenada *queer culture*, Pierre et Giles han aconseguit un singular món propi conformat fonamentalment per una galèria de retrats on combinen elements de la iconografia religiosa cristiana, del *glam rock* i de la subcultura homosexual. L'exposició pot visitar-se al Museu de Belles Arts de València des del 4 de juny fins al pròxim 2 d'agost. **Lluc Soler**

TELEVISIÓ

JORNADES

ARXIU / VICENT A. JIMÉNEZ

RÀDIO TELEVISIÓ VALENCIANA

Ràdio Televisió Valenciana organitza les IX Jornades RTVV sota el lema "Oferta de la televisió digital. Internacionalització i regionalització dels continguts".

Durant els dies 2 i 3 de juny, a l'Hotel Sidi Saler de València, acudirán un gran nombre de professionals de la comunicació per explicar els seus punts de vista sobre la televisió del futur. Enrique Bustamante, professor de la Universitat Complutense de Madrid, Agustín Remesal, delegat de TVE a Nova York, Carlos Carballo, de la Televisió Gallega o Jordi Villajoana, Director General de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió seran alguns dels qui hi participaran. **R. M.**

La Fundació Tàpies ofereix una mostra de l'artista Dan Graham

La Fundació Antoni Tàpies de Barcelona presenta fins al 12 de juliol una mostra de l'artista nord-americà Dan Graham que recull una selecció dels seus treballs fotogràfics, filmogràfics i videogràfics, a més de les seves investigacions sobre arquitectura i urbanisme, presents en l'exposició a través d'algunes instal·lacions i maquetes de pavellons.

L'obra de Dan Graham pro-

posa una nova manera d'afrontar l'activitat artística en explorar diversos territoris on es combinen paràmetres relacionats amb el món real i l'àmbit de l'art.

Aficionat al vídeo, Graham utilitza constantment el sistema de circuit tancat, en el qual s'implica de forma activa a l'espectador, que es converteix en l'obra com un element vital de la seva realització.

FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES

'Model for Two-way Mirror Bridge and Triangular pavilion to existing Mill House for Domaine de Kerguehenne'.

Paraules al vent

Miquel Martí i Pol

Amb aquest llibre s'inicia la Biblioteca Martí i Pol, que reunirà en tres volums de format petit tota l'obra poètica de l'autor

Edicions 62
"Biblioteca Martí i Pol", 1

L'Islam a Catalunya (segles VIII-XII)

Pere Balana i Abadia

Síntesi actualitzada que il·lumina cinc segles d'una presència cultural, social i política que va contribuir a configurar la forma de ser catalana.

R. Dalmau, editor
"Nissaga", 13

Mallorca a mitjan segle XV El sindicat i l'alçament forà

Guillem Morro

Guillem Morro ha portat a terme la revisió històrica d'uns fets apassionants: la revolta forana a la Mallorca del s. XV. Després d'un ingent treball d'investigació veu ara la llum una obra madura, difícil de superar en certs aspectes i sempre rigorosa.

Eds. Documenta Balear
"Arbre de mar", 1

LA BONA VIDA

Jaume Fàbrega

Aperitiu menorquí: per exemple, formatge de Maó

"Pa clos, formatge ulla", diuen els menorquins. I a la seva illa, sorprenentment verda i tranquil·la, on el català flueix dolç i suaument mesurat, com una carícia a les orelles, —o a la ment, en les novel·les de Pau Fàbrega, superb escriptor—, hi ha el formatge més il·lustre de la nostra àrea, el formatge de Menorca, amb DO oficial "Mahón".

A l'illa, per tant, hi ha aperitius excel·lents, com són, també, la carn-i-xua (mena de llonganissa seca, però tirant a tendra), el botifarró blanc, la sobrasada vella, les olives, les tàperes, els raveguets, i refrescants amanides a base d'enciam (lletuga) o d'escarola (endívia). No oblidem tampoc les gustoses tomàtiques de penjar o de ramellet, ni les d'estiu. Cal esmentar, és clar, la deliciosa mantega tradicional ("mantega anglesa", si és salada), i combinacions com "mel i mantega", torrades de sobrasada

amb mel... Segui per influència anglesa o no, Menorca és l'únic indret de tots els Països Catalans amb una cultura culinària de la mantega (la dita "de la terra", per cert, ens recorda la que es fa al Marroc, clarificada, amb el nom de *smen*).

ARXIU / JOSEP PONS

El formatge de Maó, ja esmentat, és un dels millors d'Europa, dins les varietats pasteuritzades (semicurat, curat, vell) i artesà —que també pot ser tendre o vell—, que constitueix un dels millors entrants, berenars (esmorzars) o berenetes (berenars); també el fresc, en forma de llet espessa o brossat. No hem

d'oblidar cap de les delicioses coques menorquines —salades i dolces—, ni els robïols, pastissos, crespells, flaons i tantes delícies llepolies.

I, com a beguda, podem elaborar uns bons combinats a base del típic *gin* menorquí, tradicional i perfumat.

Caràcter mediterrani

'Casta Diva cosecha miel'
1996. DO Alacant
PVP aprox. 2.500 ptes.

Els criteris peculiars de Felipe Gutiérrez de la Vega, ex-mariner reconvertit en vinater, apassionat per l'òpera, la literatura i la pintura, a banda l'enologia, es reflecteixen en els seus vins personals.

El Casta Diva satisfà, sobradament, aquestes

expectatives. Amb nom d'ària d'òpera (de la *Norma*, de Bellini), representa una fita, perquè Gutiérrez li dona des de sis mesos de criança a vuit en botes noves de roure francès, a diferència dels tradicionals moscatells de l'indret.

Elaborat amb vinyes conreades vora mar, a la badia de Xàbia, amb el tradicional raïm moscatell d'Alexandria propi del lloc, progressivament abandonat en favor del moscatell romà, de gra més gros, però d'acidesa més baixa, conserva el caràcter mediterrani que el caracteritza.

Un deliciós color groc transparent (segons "l'autor", el gust que sent per la pintura fa que tingui molta cura d'aquest aspecte), unes aromes de taronja, vainilla i flors i un sabor varietal clar, amb una acidesa moderada que la dolçor compensa, l'allunyen dels clàssics moscatells densos, limitats als pobres. Servit fresquet (10 °C), és ideal per a acompanyar foies a la brasa i tot de viandes delicades. **Joan Nebot**

JORDI PLAY

La Fira d'Aliments Artesans de la Plaça del Pi arriba als quinze anys

La Fira d'Aliments Artesans de la Plaça del Pi de Barcelona fa quinze anys.

El primer i tercer divendres, dissabte i diumenge de cada mes s'instal·len les parades amb els productes d'alimentació elaborats artesanalment, com ara làctics, mel, confitures, xocolates...

Enguany, s'hi ha instal·lat una nova parada d'informació al públic, i s'hi han orga-

nitzat un seguit de tallers per ensenyar als interessats la manera d'elaborar tots aquests productes.

La primera fira, organitzada únicament per una quinzena de membres, va ser per les festes de la Mercè de l'any 1983. Actualment, quinze anys més tard, ja hi participen onze famílies, cadascuna amb parada pròpia.

ARXIU

Les parades de la Plaça del Pi de Barcelona.

IDEES

El COACV premia els seus millors arquitectes

Juan A. García, Mestre dels Arquitectes Valencians, amb el degà del COACV.

El sopar de clausura de la III Setmana de l'Arquitectura va servir perquè el Col·legi Oficial valencià concedira els seus premis als membres que més s'han destacat.

Durant l'acte, al qual van assistir més de dos-cents col·legiats, hi va haver un reconeixement especial per a Juan Antonio García Solera, "Mestre dels Arquitectes Valencians", després de quaranta-cinc anys d'exercici.

El jurat dels premis d'Arquitectura 1997 va guardonar García Solera i Lola Alonso Vera pel disseny de l'Institut Bernabeu d'Alacant; i Alfredo Payá Benedito, pel centre de salut del Toscar d'Elx. Víctor Maceda

Viladecans exposa esquelets de paper al Museu de Zoologia

Potser el Museu de Zoologia de Barcelona no és el lloc més habitual per a presentar-hi treballs pictòrics. Però, és clar, tot té el seu trellat. I Joan Pere Viladecans ha escollit els espais del Castell dels Tres Dragons per la vinculació que hi ha mantingut aquests darrers temps. Viladecans s'hi ha passejat una vegada i una altra, discretament, com un visitant anònim. S'hi ha passejat entre les mostres de la història natural fixades en el temps i hi ha establert un intercanvi personal. Fruit d'aquestes sensacions són les obres que ara presenta, fins el 14 de juny, i que, entre el juliol i el setembre, s'exposaran a la Universitat Politècnica de Catalunya.

L'art de Viladecans busca amb intensitat, amb angou, fins i tot, els orígens de la vida en aquell temps misteriós, obscur; un "no-temps" continu, encara no fragmentat per la dèria racionalitzadora de l'home. Un moment mític, pròxim al caos universal, quan la vida es

mostrava en tota la seua dimensió i en tota la seua tragèdia, sense suavitzants culturals. La pintura de Viladecans es torna aleshores densa, matèrica, palpable; opaca, en aquest sentit: la presència del negre intens i mat, els volums

'Una historia natural 1'.

de la pasta de paper, l'oxidació natural suggerida pel rovell d'ou...

La lectura profunda, detinguda per aquesta barrera física de materials, esdevé difícil, si no impossible. Les figures, de reminiscències animals, hi apareixen en estat de

carbonització, fixes i inamovibles. La vida, que en aquell passat "ahistòric", va agitar de manera convulsa, càdica, la superfície del nostre planeta, es mostra en el final del seu procés de mineralització. La pintura sembla inerta, trà-

gicament apagada, com els esquelets mateixos del Museu. Tanmateix, Viladecans ha captat el pols gairebé extingit d'unes altres eres; el fil de vida que manté, ni que siga en estat esquellètic, aquelles mostres animals del passat. I l'ha ordenat, en el trànsit inevitablement humà de la Natura a la Cultura, a partir d'un llenguatge propi, de signes recorrents i racionalitzadors. Però, dessota l'aparent ordre i composició d'imatges inertes, de paisatges devastats i silenciosos, morts al capdavant, hi baten intensament pulsions de vida primigènica. Viladecans hi ha arribat, no pel camí fred i calculador de la ciència, sinó per la sensibilitat que amara l'esperit de l'artista. **Eliseu T. Climent**

Memòries d'un segle Històries de vida

Lluís Ballester i altres

Aquest llibre pretén aplicar la perspectiva de l'anomenada història popular a la realitat mallorquina. Les més de trenta persones entrevistades sintetitzen les experiències de milers d'homes i dones que contribueixen a configurar la Mallorca del present segle.

Di7 Edició
"Quaderns solidaris", 2

ACOSTA'T

La Universitat de València té molt a oferir als seus amics i antics alumnes. Pots demanar el teu butlletí d'inscripció per telèfon, fax, e-mail o correu a:

Amics i Antics Alumnes
de la Universitat de València
Fundació General de la Universitat de València
Patronat Cinc Segles
Pl. Forn de Sant Nicolau, 4. 46001 València
Tel.: 96 398 32 70
Fax: 96 386 46 20
E-mail: amics@uv.es
<http://www.uv.es/~csegles>

Associació Llengua Nacional

Associació que pretén contribuir a la normalització i bon ús de la llengua catalana, i difondre-la i afermar-la en tot l'àmbit dels Països Catalans.

Inscripció com a soci: 500 ptes. mensuals (cobrades semestralment). Els socis gaudeixen d'una sèrie d'avantatges.

Subscripció a la revista Llengua Nacional (és trimestral)

- Preu anual subscriptor: 1.500 ptes.
- Preu anual subscriptor col·laborador: 2.500 ptes.

Telèfon de contacte: (93) 456 88 79

Dos per un

Mots encreuats a dos Temps

Instruccions d'ús

Per resoldre aquests dos mots encreuats en una sola graella haureu de fer servir llapis o dos exemplars d'EL TEMPS. Les dues solucions són diferents. Només comparteixen els quadres negres. Sort.

Deu minuts amb l'Anna Maria Genís

Horizontals: 1. Gotes que posen la pell de gallina. Ponts de gran alçada. 2. Les rodes de la moto. Família de sang blava. És més interessant que la palla. 3. Va fer fortuna a Amèrica. S'ha de beure d'una tirada. Surten volant del Carib. 4. Centre de control. Demana el doble del que val. Prego. 5. La més comuna a la cuina. Dura com una pedra. 6. Nega els ulls de qui la despulla. Minúcies microelectròniques. Erra. 7. Un poc de lucidesa. Ondulat. La grega més letal. 8. Centre recreatiu en període extraescolar. El més tèrbol d'una relació entre cafeters. 9. Fa camí, d'estació en estació. Tornem a començar de zero. Es tomba per mostrar-se a pèl. 10. Obre interrogant. Evacua les aigües. Seguit de vinyetes sobre la vida del senyor Esteve. 11. Surt escuat després d'una bona faena. Partit. 12. Companys. Deixebles d'un semidéu lasciu.

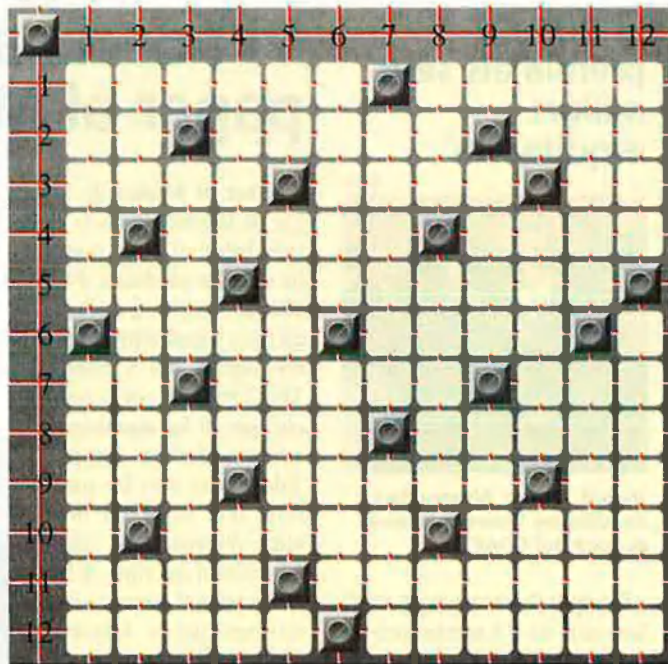
Verticals: 1. Ferms refugis del

farwest a prova d'indis. Diaca en suspensió. 2. Mesquí. Exposi l'al·legat de la fiscalia. Ha plantat arrels en uns altres límits. 3. Cap d'estat. Diner. Testimoni del duel. 4. Treu foc pels queixals en un acte festiu. Vas. Tros de pedra. 5. Bessones del Segre. Ompliré el rebost del Pans & Company. Surt de dubtes. 6. Imprescindible per puntuar l'escrit. Usant el torn de paraula. 7. Parent de la sardina, d'un pam, si fa no fa. Il·luminen aquells que van a la deriva. 8. Deixo tocat de l'ala. Segueix el compàs. Ànima de beat. 9. Llevant. A tocar. Tanca el triangle amorós. 10. Ànima de burgès. El biòleg l'estudia viu. Unitat per a casos greus. 11. Imita els colors de l'arc més virolat. Telefonar. 12. Pastilla contra el greix. Argumentats.

Mitja horeta amb en Màrius Serra

Horizontals: 1. Són a l'extrem de les precioses fulles de

l'atzavara. Aquest encara té una iaia que el moca. 2. Cal pitjar-lo per engegar la tele, encara que sigui a dida. Us associeu amb una saga d'extraterrestres cinematogràfics. Del revés, els frens més segurs. 3. Viu a les alçades de l'enologia italiana. Vots que no compten. El sexe de les coristes foragita els vocalistes. 4. Volem el cap d'Èdip. Braços de ventilador. El prefix que es presenta més mòbil per tota la xarxa viària. 5. Pedra de faixa. Pujà a la celstia. 6. Llars de bevadors. Si te'l crida un policia més val que t'aturis. Aquí no de latem pas ningú. 7. Armadura verda. Posi aspres. A l'inrevés, qui el perd no recorda de què parlava. 8. Oriflama, penó. El tub gàstric que els espanyols col·loquen en dotzè lloc. 9. S'hi esforci. Cobreixin. Ermites gens llegendàries. 10. Ens cal per respirar. Reposa. Dirigent espiritual mahometà. 11. Faig punteria amb un cert ímpetu. Absorbir líquid un cos sòlid. 12. Sol incipient. Poc donades a la trivialitat.

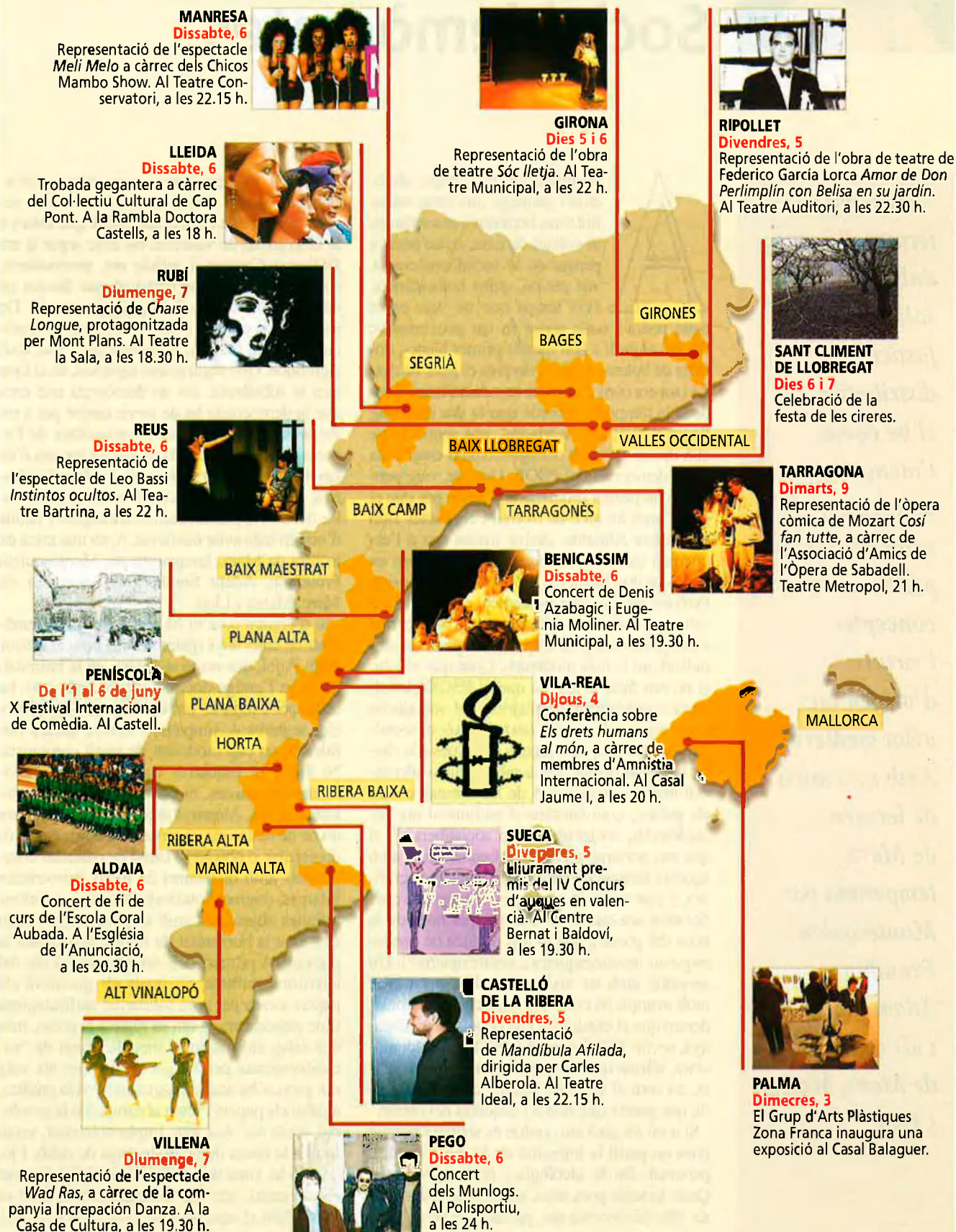
Verticals: 1. Alguns diuen que és un voler i d'altres que manté una certa eròtica. Clavi cops de càstig. 2. Ajuntà. Actueu a la rebotiga del pastisser. Surt per Roma al voltant de les nou. 3. Cotxe zeta bolcat pels manifestants. Donant de llet. M'instal·laré entre les seves branques. 4. Les seves costelles són molt apreciades. Donar de cap per avall. Et fa tancar els ulls encara que no tinguis pànic. 5. Pèl tallat. Els temps que els nostàlgics sempre troben millors. Creu. 6. Pits a tota pantalla. Gust que és el motor de gairebé tot. 7. Llengua ibèrica d'origen incert. Ungles postisses que usen els guitarristes. 8. Ase tossut. Suprimí fonèticament la vocal àtona del final d'un mot. No hi du cap metge, a l'agenda. 9. Ens cal per respirar. Il·lustració amb ressons divins. Ajuntaven. 10. Cos anaeròbic. Crido com un coiot. El joc de cartes que practiquen una colla d'embriacs en un cementiri. 11. Faci nosa. Crearé. 12. L'instrument més anglòfil. Ratifiqués.

SOLUCIONS:

MITJA HORETA AMB EN MÀRIUS SERRA
 Horizontals: 1. Punxes. Mocós. 2. On. Alieu. SBA
 3. Divi. Nuls. Sx. 4. E. Aspes. Auto. 5. Roc. Ascendit.
 6. Bars. Alto. A. 7. Ar. Aspru. lfr. 8. Sental. Duode.
 9. Suf. Tapin. Er. 10. O. Assen. Imam. 11. Tiro. Rebeure.
 12. Ixent. Sonces

DEU MINUTS AMB L'ANNA MARIA GENÍS:
 Horizontals: 1. Fides. Aerts. 2. OO. Reial. Gra
 3. Rica. Glop. IB. 4. T. Acana. Reso. 5. Sal. Petrosa.
 6. Ceba. Xips. R. 7. Lu. Ondat. Eta. 8. Espial. Marro.
 9. Via. Refem. Un. 10. I. Drena. Auca. 11. Toro. Trencat.
 12. Amics. Sàhrs.

AGENDA

MANRESA
Dissabte, 6
Representació de l'espectacle *Meli Melo* a càrrec dels Chicos Mambo Show. Al Teatre Conservatori, a les 22.15 h.

LLEIDA
Dissabte, 6
Trobada gegantera a càrrec del Col·lectiu Cultural de Cap Pont. A la Rambla Doctora Castells, a les 18 h.

RUBÍ
Diumenge, 7
Representació de *Chaise Longue*, protagonitzada per Mont Plans. Al Teatre la Sala, a les 18.30 h.

REUS
Dissabte, 6
Representació de l'espectacle de Leo Bassi *Instintos ocults*. Al Teatre Bartrina, a les 22 h.

GIRONA
Dies 5 i 6
Representació de l'obra de teatre *Sóc lletja*. Al Teatre Municipal, a les 22 h.

RIPOLLET
Divendres, 5
Representació de l'obra de teatre de Federico García Lorca *Amor de Don Perlimplín con Belisa en su jardín*. Al Teatre Auditori, a les 22.30 h.

SANT CLIMENT DE LLOBREGAT
Dies 6 i 7
Celebració de la festa de les cireres.

TARRAGONA
Dimarts, 9
Representació de l'òpera còmica de Mozart *Così fan tutte*, a càrrec de l'Associació d'Amics de l'Òpera de Sabadell. Teatre Metropol, 21 h.

BENICASSIM
Dissabte, 6
Concert de Denis Azabagic i Eugènia Moliner. Al Teatre Municipal, a les 19.30 h.

VILA-REAL
Dijous, 4
Conferència sobre *Els drets humans al món*, a càrrec de membres d'Amnistia Internacional. Al Casal Jaume I, a les 20 h.

SUECA
Divendres, 5
Lliurament premis del IV Concurs d'aigües en valencià. Al Centre Bernat i Baldoví, a les 19.30 h.

CASTELLÓ DE LA RIBERA
Divendres, 5
Representació de *Mandíbula Afilada*, dirigida per Carles Alberola. Al Teatre Ideal, a les 22.15 h.

PEGO
Dissabte, 6
Concert dels Munlogs. Al Polisportiu, a les 24 h.

PALMA
Dimecres, 3
El Grup d'Arts Plàstiques Zona Franca inaugura una exposició al Casal Balaguer.

BAIX MAESTRAT
PLANA ALTA
PLANA BAIXA
HORTA
RIBERA BAIXA
RIBERA ALTA
MARINA ALTA
ALT VINALOPÓ
VILLENA
Diumenge, 7
Representació de l'espectacle *Wad Ras*, a càrrec de la companyia Incepció Danza. A la Casa de Cultura, a les 19.30 h.

BAIX LLOBREGAT
VALLES OCCIDENTAL
BAIX CAMP
TARRAGONÈS
MALLORCA

Envien les respostaries quinze dies abans al fax: 93 42 63.

EL TEMPS QUE CORRE per JOAN F. MIRA

Socialdemòcrates

“Això que en termes d’ús tan dubtós se’n diu solidaritat, justícia distributiva, el bé comú, l’atenció als més febles, el valor del servei públic, i altres conceptes i virtuts d’origen més aviat medieval. Amb una mica de lectura de Marx, temperada per Montesquieu, Proudhon, Adam Smith, i els evangelis de Marc, Mateu i Lluç.”

Aprofitant que plou aigua abundant i pedrega, que estan esclafint trossos horribles i cauen llamps al voltant de casa, m’he posat a pensar en la socialdemocràcia, vés per on, quina coincidència. Feia temps que no veia caure tanta pedra i tanta aigua en tan pocs minuts: l’hort i el jardí s’han quedat primer blancs, coberts de boletes de gel, i després el gel s’ha desfet i tot era com una petita inundació local. Acabada la tempesta, recorde que fa uns dies vaig llegir al diari que, a Madrid, uns senyors que allà deuen ser molt coneguts, volen crear l’ala socialdemòcrata del PSOE. Deu ser, vaig pensar en un primer moment, que tenen por que el partit, amb tot això de Borrell i els pactes amb la senyora Almeida, derive massa cap a l’esquerra i torne a ser obrer i socialista com en temps de don Indalecio o de don Pablo Iglesias. Però no: seguint més atentament el projecte, resulta que l’ala socialdemòcrata de què parlen seria, justament, l’ala esquerra del partit: la més radical, no la més moderada. Cosa que vol dir, si no em falla la lògica, que el PSOE globalment considerat, o la majoria del socialisme obrer espanyol, no és ni tan sols això: ni socialdemòcrates són, sinó alguna cosa més a la dreta, o més al centre, vés a saber. Diu si són social-liberals (amb perdó de les normes contra els guions; com hauríem d’escriure si no: socialliberals, social-liberals, o socialliberals?, sí que ens portaran a embolics ben absurds, amb aquesta insigne collonada acadèmicoortogràfica), o una mena de centristes, o no se sap què. Sobretot ara que el PP declara, per boca de la boca del govern, que fa una política de centre-esquerra (centreesquerra?, centreesquerra?). Un servidor, amb tot això, pot arribar a un grau molt avançat de confusió. Més encara si considerem que el candidat a cap de govern d’Espanya, sector PSOE sencer o PSOE socialdemòcrata, afirma que ell està al centre de l’esquerra, no com el secretari general del mateix partit, que pareix que està a l’esquerra del centre.

Si a mi tot això em confon és sobretot perquè posa en perill la integritat de la meua història personal. De la ideologia i política, vull dir. Quan jo tenia pocs anys, a penes un o dos més de vint (això devia ser, per tant, entre el 1960

i el 1962), vaig publicar el meu primer article. Publicar és una manera de parlar: era una revista ciclostilada i semiclandestina que fèiem a la Universitat de València, no estic segur si era *Diàleg* o *Concret*. L’article era, precisament, sobre la socialdemocràcia i el que llavors en dèiem el “model suec”, i coses per un estil. De manera que em puc considerar un socialdemòcrata de tota la vida, qualsevol cosa que això signifiqui. Que segurament significa, en el fons i en la substància, ser un demòcrata que creu que la democràcia ha de servir també per a reforçar la dimensió social i comunitària de l’economia i la política. Això que en termes d’ús tan dubtós se’n diu solidaritat, justícia distributiva, el bé comú, l’atenció als més febles, el valor del servei públic, i altres conceptes i virtuts d’origen més aviat medieval. Amb una mica de lectura de Marx, temperada per Montesquieu, Proudhon, Adam Smith, i els evangelis de Marc, Mateu i Lluç.

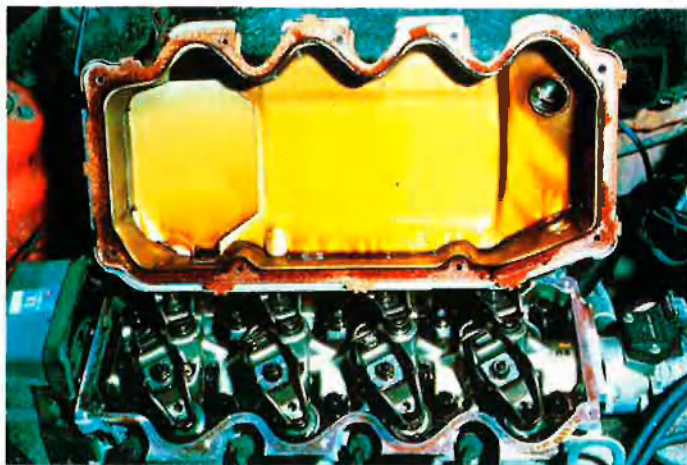
Si d’alguna cosa m’ha servit ser socialdemòcrata de tants anys (gairebé tants com el senyor Jordi Pujol, que no sé si encara, en la intimitat, professa l’antiga doctrina, supose que no), ha estat, per exemple, per estalviar-me cap devoció, seguiment, simpatia, i menys encara militància, en cap modalitat de partit comunista. Ni PCE, ni esquerres comunistes, ni moviments comunistes, ni banderes roges, ni trotskistes, ni res. Almenys això he tingut clar, i ara no he de rentar-me el cervell i la consciència (o dissimular, o oblidar) a causa de passades complicitats amb dictadures de partit, burocràcies infames, dogmes totalitaris, leninismes i altres infinites abjeccions amb el pretext nobilíssim de salvar la humanitat (la futura, destrossant la present). A primers dels setanta, uns xicots del leninisme militant, als quals els guardava els papers a casa per pura solidaritat antifranquista (i de passada era jo qui es jugava la presó, més que ells), em tractaven metòdicament de “socialdemòcrata petitburgès”. Fins que els vaig dir: prou, s’ha acabat d’aguantar-vos la prèdica, agafeu els papers i foteu al camp, feu la revolució sense mi. Ara tots, implacablement, estan molt a la meua dreta: en la dreta de debò. I jo, que no he votat mai el PC ni el PSOE (jo vote els de casa), sóc tan socialdemòcrata com el 1960. Però, d’aquests d’ara, no em fie ni un pèl.

Culata després d'usar un mal lubricant.

*Si vols saber com deixa
el teu motor REPSOL
ELITE, mira cap avall.*

*Si vols saber com deixa el teu
motor un mal lubricant,
mira cap amunt*

Culata després d'usar REPSOL ELITE

NOUS LUBRICANTS REPSOL ELITE. LLARGA VIDA PER AL TEU COTXE

GASOLINA I DIESEL

Està demostrat. De la qualitat del lubricant depèn en gran mesura la vida del motor d'un cotxe. Factors com la corrosió, la formació de dipòsits i la brutedat dels pistons, conductes i culates provoquen avaries i problemes en qualsevol vehicle. Ara ho pots evitar amb la nova gamma de lubricants Repsol Elite, una de les primeres a obtenir el segell API SH de l'Institut Americà del Petrolí, un nou estàndard de qualitat atorgat solament als millors lubricants del món. Utilitza sempre Repsol Elite qualitat API SH i estalvia't problemes.

EL MILLOR PER AL TEU MOTOR

Institut de cultura: **festival d'estiu de barcelona**
teatre - dansa - música

grec98

del 25 de juny al 19 d'agost

<http://www.grecbcn.com>

H&BT

Ajuntament de Barcelona

el Periódico

CATALUNYA
RADIO

Departament de Cultura
Ajuntament de Barcelona

